

# ПІДНЯТИСЯ НА НОВИЙ РІВЕНЬ

Українські біженці, зміни в суспільстві та як зробити Європу кращим місцем для всіх



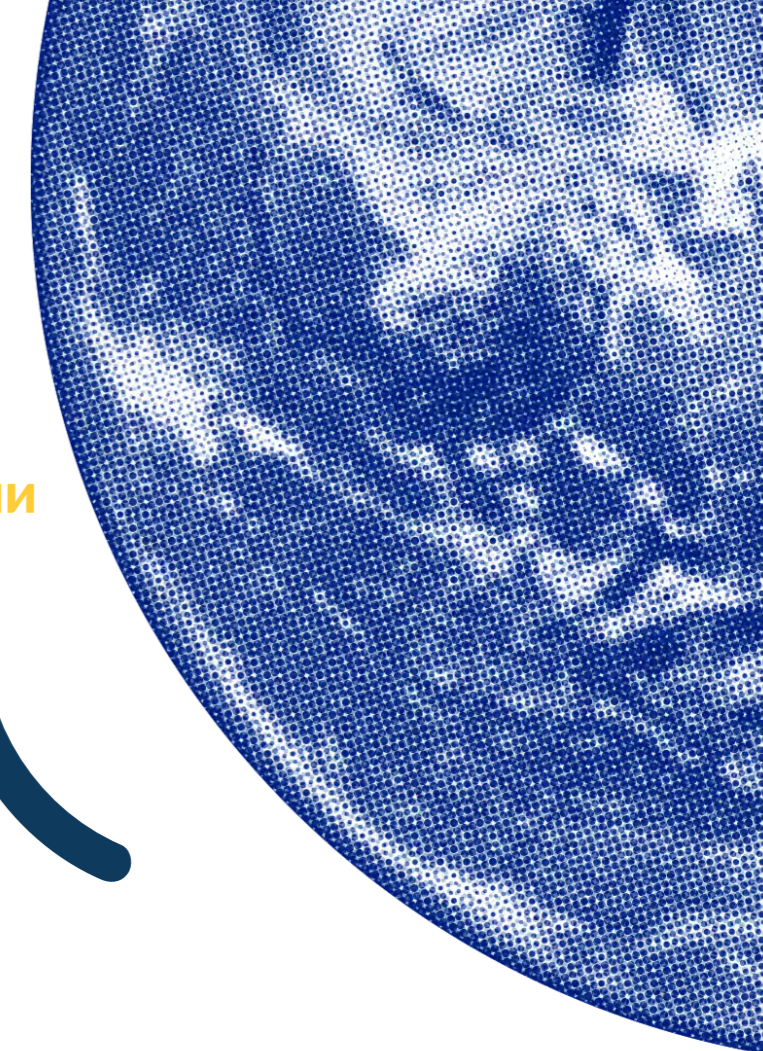
HELLO  
EUROPE



# Зміст

4	<b>Передмова</b>
6	<b>Подяки</b>
8	<b>Підсумок</b>
12	<b>Вступ</b>
14	<b>Методологія</b>
18	<b>Творці змін на мапі</b>
30	<b>Ключові висновки</b>
30	Бачення себе як творця змін
33	Бар'єри та виклики на шляху
36	Нові можливості
36	Зміна мислення та цінностей

47	<b>Місцеві екосистеми</b>
48	Чехія
56	Німеччина
64	Угорщина
70	Польща
78	Румунія
88	Словаччина
94	<b>Рекомендації</b>
94	Різноманітність у лідерстві
95	Збільшення ресурсів
97	Більше місць для контактів
98	Нові історії
99	Активізація творців змін
101	<b>Висновки</b>
102	<b>Додаткова література та посилання</b>
106	<b>Додаток</b>





# Передмова

Якщо ми отримали якийсь важливий урок зі своїх восьми років досвіду Hello World у сфері міграції, то це те, що коли люди переселяються, відбуваються зміни. Звісно, це не знецінює численні історії розчарувань, болю та травм, які часто спонукають людей приймати надзвичайно важкі рішення щодо виїзду з родиною та переїзду через кордон у пошуках притулку або економічних можливостей. Факт залишається фактом: незалежно від причин, під час подорожі людей на нове місце, створюється цінність і відбуваються зміни. Мігранти і біженці перетворюються на творців змін, і їхні рухи та дії також мобілізують членів спільнот, які їх приймають. Якщо це дозволяється, сприяється та спрямовується на правильний шлях, то може призвести до великих користей для всього суспільства.

Цей звіт є доказом згаданої вище концепції. Він зосереджений на рухові біженців з України, який відбувався із надзвичайною інтенсивністю протягом останнього року, та на творцях змін, які реагували на цей виклик, щоб підтримувати та приймати їх. Важливо відзначити, що цей звіт зосереджується на місцевому рівні, надаючи при цьому значний обсяг інформації з шести країн, щоб продемонструвати, наскільки поширеним є цей факт. Ми бачимо лідерів, які швидко переключили свої організації на обслуговування потреб людей, або запустили нові ініціативи для знаходження рішень проблем. Також ми бачимо самих мігрантів і активістів, які самі стають творцями змін й створюють потужний вплив на свої власні спільноти, стикаючись при цьому з неймовірними труднощами.

Результати цього дослідження, однак, виходять за рамки цієї конкретної ситуації. Справді, визнання та активізація творців змін серед переселенців, на нашу думку, є ключовою рушійною силою для перетворення поламаної системи управління міграцією та мігрантами. На основі нашого досвіду в цій галузі ми розробили те, що називаємо моделлю «Зміна рамок», яка вказує на чотири зміни в баченні міграції. Ці зміни мають відбутися, щоб подолати розбіжності в

секторі та розкрити потенціал мігрантів, як чинника позитивних змін у всьому світі.

## Чотири зміни можна узагальнити наступним чином.

**1** Замість того, щоб зображувати мігрантів як об'єкти співчуття чи жалю, **переселенців та спільноти, як приймають їх, слід розглядати як потужних учасників блага для всіх.**

**2** Протистоячи помилковій дихотомії тих, хто переїхав і залишився, **переміщення має бути визнано спільним досвідом і можливістю для позитивних змін.**

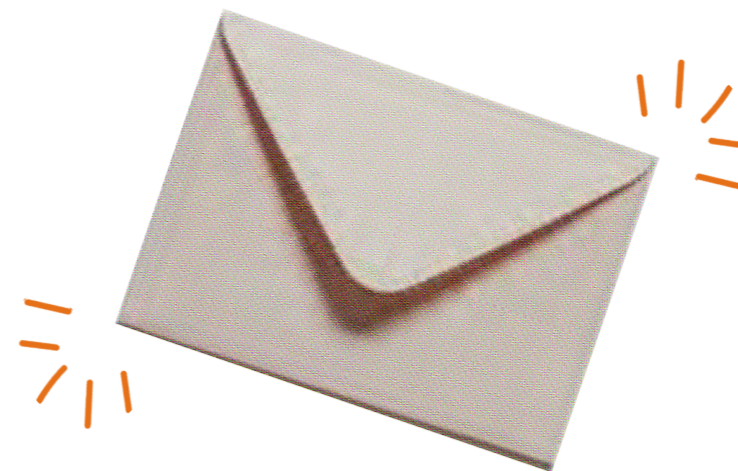
**3** Замість уявлення переміщення як проблеми, **знання, інсайти та ресурси, створені людьми в еміграції та їхніми спільнотами, повинні бути визнані як цінні для суспільного добра.** І нарешті,

**4** життєво важливо визнати, що **переселенці розвивають мінливі ідентичності та спільноти**, які є засобами змін, часто охоплюючи різні географічні регіони. Щоб дізнатися більше про зміни в структурі,

прочитайте наш нещодавній рапорт "[Міграція: Люди в Русі](#)".

У цьому документі ми бачимо зачатки цієї «Зміни рамок» в кожному з цих лідерів. Вони змінюють те, як ми бачимо та говоримо про мігрантів, визнаючи їхню цінність (або як самі собі доводять мігранти і біженці), будуючи нові та потужні спільноти, які можуть бути засобами для змін. Однак їм також потрібна підтримка, заохочення та можливості продовжувати зростати, впливати та охоплювати.

**Ми сподіваємося, що кожен, хто прочитає цей рапорт, отримає натхнення та виклик. Хтось надихнеться творцями змін, лідерством та інноваціями, які були спровоковані великим переселенням людей. Хтось отримає виклик і знайде способи приєднатися до руху та підтримати інноваторів, про яких ви прочитаєте тут. Дійсно, нам потрібно більше творців змін, особливо з боку громад, яких торкаються ці проблеми. Для цього потрібно, щоб творці змін, були помічені, мали доступ до ресурсів і брали активну участь у прийнятті ключових рішень на всіх рівнях. Нам усім потрібно взяти участь і уявити свою роль у цій трансформації. Наш світ потребує, щоб ми допомогли створити середовище, де рішення випереджають проблеми.**



**Марія Мерола** **Кенні Клеветт**  
Співдиректори ініціативи Ashoka's Hello World Initiative

# Подяки

Ми хочемо відзначити та подякувати всім творцям змін, які поділилися з нами своїми цінними ідеями та (їхній список у Додатку).

Команда, яка створила цей звіт

## Автори

### РОЗДІЛИ ЗВІТУ

#### Міша Черняк

керівник картографії Hello Europe

#### Елла Гончарова

керівник Hello Europe

#### Кенні Клеветт

співкерівник Hello World

### Місцеві Відділення

**Анджей Група**, Польща

**Йоанна Кухарчик-Юргелевич**, Польща

**Юдіт Коста**, Німеччина та Угорщина

**Марка Варека**, Чехія та Словаччина

**Роксана Лупу**, Румунія

Ми також хочемо висловити нашу подяку **Ані Попович**, **Гектору Мойетону** та **Одіну Мюленбайну** за їхню неоціненну підтримку під час консультацій з нами протягом цієї подорожі.

Насамкінець ми висловлюємо подяку **Клаусу Хоммельсу**, високоповажному члену Мережі підтримки Ашоки, завдяки щедрому внеску якого уможливився цей звіт.

## Команда проєкту

### ОСНОВНА КОМАНДА

**Елла Гончарова**

**Серена Міццоні**

**Кенні Клеветт**

**Міша Черняк**

**Сігдем Сельгур**

**Лаура Баталла**

**Анна Мірш**

**Федеріка Байоккі**

### РОЗШИРЕНА КОМАНДА

**Ана Мюррей**, Румунія

**Анна Дервіч-Колодзей**, Польща

**Арон Мехеш**, Угорщина

**Айєша Іман**, Чехія

**Даніель Фаркаш**, Словаччина

**Гана Радова**, Чехія

**Ібрахем Ахмад**, Німеччина

**Кірі Ноемі Амбрус**, Угорщина

**Марія Борисенко**, Німеччина

**Радослав Піттнер**, Чехія та Словаччина

**Зсольт Пете**, Угорщина



ASHOKA

## Про Ашоку

[www.ashoka.org](http://www.ashoka.org)

Ashoka — це найбільша глобальна мережа провідних соціальних підприємців — людей з новими ідеями для системного вирішення найбільших світових викликів і підприємницькими навичками для перетворення цих ідей у національний, регіональний і глобальний соціальний вплив. Протягом понад 40 років Ashoka підтримує майже 4000 соціальних підприємців у понад 90 країнах, надаючи рішення для вирішення найнагальніших проблем суспільства. Бачення Ашоки — це світ, у якому кожен творить зміни — суспільство, яке швидко й ефективно реагує на виклики, і де кожна людина має свободу, впевненість і підтримку суспільства для вирішення будь-якої соціальної проблеми.



## Про проєкт Hello World

<https://helloworld.ashoka.org>

З 2015 року ініціатива Ashoka Hello World активізує зміни у сфері міграції в усьому світі, починаючи з Європи та Латинської Америки та поширюючись у всьому світі. Ми працюємо з творцями змін, соціальними новаторами, політиками, лідерами думок та іншими ключовими партнерами, щоб змінити спосіб мислення та дії щодо глобальної міграції. Маючи понад вісім років досвіду в аналізі тенденцій і співпраці з ключовими експертами та особами, які приймають рішення в галузі, ми створюємо систему рішень і змін для міграції, впливаючи на політику та формуючи наративи.



## Про проєкт Hello Europe

[www.hello-europe.eu](http://www.hello-europe.eu)

Hello Europe є частиною Hello World і керує міграційною роботою Ашоки в Європі. Наша стратегія базується на трьох основних стовпах. Ми йдемо широко, виявляючи, активізуючи та об'єднуючи творців змін, які працюють у сфері міграції. Ми йдемо глибоко, масштабуючи найкращі рішення та показуючи, як можна змінити структуру в екосистемах з високим потенціалом. І ми розповідаємо історію, щоб внести ці зміни в політичні структури та громадську уяву.



## Про HEY – Hello Europe Youth

<https://www.hello-europe.eu/young-changers>

«HEY» — молодіжна програма Міграційної ініціативи Ашоки. З 2022 року HEY підтримує молодих мігрантів, які роблять свій внесок у вирішення соціальних проблем. Маючи мережу підтримки, вони можуть відігравати активну роль у суспільстві та розкривати свій потенціал. Роблячи це, вони створюють нові наративи та розповідають історії, які призводять до глибоких змін у сприйнятті мігруючих осіб. Молоді люди можуть і хочуть залучатись у створення соціальних змін.



# Підсумок

Цей документ є результатом картографування 6 країн Європи (Чехії, Німеччини, Угорщини, Польщі, Румунії та Словаччини) для виявлення творців змін, які приймають і підтримують біженців з України. По-перше, мета полягає в тому, щоб поінформувати та надихнути сектор, показавши роботу, яка триває. Особливо висвітлити роль творців змін, які мають мігрантський досвід, а також продемонструвати деякі проблеми, з якими вони стикаються. По-друге, ми сподіваємося надати дієві ідеї для підтримки та активізації змін у цій сфері. Ця ініціатива є частиною Фонду допомоги біженцям Hello Europe від Ashoka, запущеного на початку 2022 року для підтримки соціальних підприємців і творців змін по всій Європі, які проводять системну роботу навколо великого руху біженців з України.

Використовуючи модель «снігової кулі» для збору даних шляхом особистих інтерв'ю, ми проаналізували роботу 365 осіб, які здійснюють зміни по усій Європі, аналізуючи їхню роботу, проблеми, можливості та бажані суспільні зміни. Отримані дані вказують на цікаві тенденції:

## Хто такі творці змін?

Одна третина всіх проаналізованих змінників – самі мігранти. Це демонструє потужну стійкість і здатність до змін, оскільки вони долають значні перешкоди, щоб створити свої організації та отримати фінансування для підтримки інших мігрантів. Що стосується статі, то 70% складають жінки, що підтверджує спостереження, що «допомога має жіноче обличчя», і часто, незважаючи на збалансований гендерний розподіл, вони виконують ролі, які традиційно асоціюються з жінками. Що стосується віку, молодь дуже активна, особливо представники покоління «міленіалів» і «покоління Z», незважаючи на значні проблеми з доступом до ресурсів. Нарешті, більшість працює в НУО або інших некомерційних організаціях, причому 74% обіймають ключові керівні посади. Половина з них бере участь у наданні допомоги в самій Україні.

## Визначили себе як творці змін.

Усі респонденти ідентифікують себе як творці змін, що є ключовим фактором постійних змін. Ступінь самоідентифікації змінюється залежно від таких факторів, як гендерна ідентичність чи місцезнаходження. Життєвий досвід, особливо подолання особистих і професійних бар'єрів, суттєво формує самосприйняття людини як такої, яка змінює себе.

## З якими перешкодами та проблемами вони стикаються?

Респонденти в основному говорили про брак фінансування, складні стосунки з державними органами, проблеми з психічним здоров'ям, дефіцит робочої сили, недостатню обізнаність,

упередження та негативні наративи. Крім того, у звіті вказується на довгострокову фінансову стабільність для організацій, які ведуть зміни, як на основну потребу, а також на підвищену обізнаність суспільства про їхню роботу та терміновість вирішення шкідливих наративів про біженців. Можливості також з'являються навколо побудови сильної спільноти, постійне відчуття терміновості, яке багато хто відчуває, невикористаний потенціал мігрантів та самих творців змін. Щоб забезпечити загальну підтримку біженцям та доброзичливе ставлення до них, потрібен внесок всього спектру учасників.

## Які довгострокові перспективи сподіваються досягти творці змін?

Юпитувані вказують на глибоку потребу в зміні менталітету та цінностей, щоб почати з емпатії, визнати цінність і внесок біженців, подолати упередження та подолати страх особистої зневаги («якщо інший щось отримає, я можу це втратити»). Треба більше уваги приділяти тим, хто чинить зміни в громаді. Вони також говорили про підвищення обізнаності про психічне здоров'я, відзначаючи вже зроблені зусилля як спосіб рухатися вперед. Вони також підкреслили потребу в кращій інформації про мігрантів, відповідальні наративи ЗМІ, політичну волю, сприяння різноманітності, безпосередню взаємодію між мігрантами та місцевими жителями, а також більше ресурсів і допомоги для біженців. На завершення, існує прихована бажаність більшої можливості брати участь у процесах.

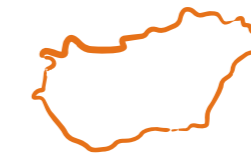
Існують конкретні виклики, з якими стикаються шість країн, включених до дослідження та деталізованих місцевими авторами:

## Чехія



порівняно з іншими країнами, прийняла найбільшу кількість біженців на душу населення. Проблеми: житло, працевлаштування та довгострокова інтеграція біженців. Країна також відзначає напругу серед уразливих груп і важливість зміни наративів про біженців.

## В Угорщині,



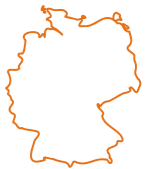
незважаючи на її багатоетнічну історію, зараз існує уявний зв'язок між етнічною однорідністю та економічним успіхом. Підхід країни до міграції є переважно короткостроковим, з відсутністю довгострокових стратегій інтеграції. Це вимагає зміни парадигми міграційних наративів, стратегій і практики працевлаштування.

## Румунія



яка характеризується як країна еміграції, не була готова до напливу українських біженців після початку війни. Неурядові організації та громадянське суспільство відіграли значну роль, але існує потреба в ефективній державній міграційній політиці та усуненні впливу кризи на різні рівні суспільства.

## Німеччина



має багату історію міграції та великі громади мігрантів. Загалом, схоже, що країна визнає молодих мігрантів потужним внеском у суспільство та закликає до переходу від погляду, орієнтованого на дефіцит, до погляду, орієнтованого на ресурси. Підкреслюється важливість освіти та подолання соціально-економічної нерівності серед дітей-мігрантів.

## Польщі



Завдяки міграційним моделям та динамічним суспільним змінам у Польщі, останнім часом вона стала центром імміграції, особливо для тих, хто тікає від війни в Україні. Виклики та можливості включають зростаючу роль організацій громадянського суспільства та потребу у вдосконаленні правової системи у справах міграції та біженців.

## Словаччина



відповіла на виклик безпрецедентного потоку біженців шляхом внеску місцевих муніципалітетів, НУО та міжнародних організацій у гуманітарні зусилля. Особливо помітні питання політичного лідерства та громадської думки щодо біженців.

Звіт завершується **п'ятьма ключовими рекомендаціями** щодо зміцнення змінної екосистеми в Європі для біженців та мігрантів.



Існує потреба в **більшому лідерстві з боку недостатньо представлених спільнот**, таких як мігранти, жінки та молодь. Ці лідери привносять безцінне розуміння та винахідливість, але часто стикаються з додатковими перешкодами, зокрема проблемами з фінансуванням та ізоляцією. Таким чином, зацікавлені сторони повинні спеціально ідентифікувати та підтримувати цих лідерів, можливо, за допомогою спеціальних механізмів фінансування та перевірок щодо різноманітності в структурах керівництва організацій.



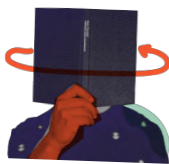
Для **підтримки творців змін, які допомагають біженцям**, терміново потрібні нові ресурси, зокрема довгострокова фінансова підтримка для забезпечення стійкості організацій та їхніх лідерів. Перехід від акцій надання екстреної допомоги до довгострокових інвестицій є важливим, а фінансування повинно бути доступним, гнучким та спрямованим на ключові довгострокові питання, такі як наративи про міграцію та підтримка спільнот.



Потрібно **створити більше місць для контактів**, щоб сприяти особистим та професійним зв'язкам між творцями змін та спільнотами, в яких вони працюють. Це передбачає можливості для зв'язку та спільного створення, а також глибокі контакти для подолання почуття ізоляції.



**Наративи, що оточують міграцію, повинні змінюватися**, зосереджуючись на внеску та надії, а не на співчутті чи жалю. Це передбачає емпатію, протидію пропаганді та відзначення успіхів. Мігрантів потрібно бачити такими творцями змін, якими вони дійсно є.



Завершуючи, **організації повинні спеціально активізувати тих, хто є творцем змін**, і надавати підтримку їм та їхнім організаціям. Це передбачає розробку конкретних стратегій для культивування змін в організаціях і спільнотах, а також виділення ресурсів і зусиль для цього.

Дивлячись у майбутнє та нові виклики, які вимальовуються на горизонті, у цьому звіті вказується на необхідність визначити пріоритетність активізації тих, хто творить зміни в суспільстві. Підвищення навичок до змін і впевненість, особливо з молодого віку, є єдиним способом побудувати світ, де рішення випереджають проблеми, що виникають.

Цей звіт, спрямований на творців змін, соціальних підприємців, осіб, які приймають політичні та бізнес-рішення, журналістів, дослідників і широку громадськість. Він має на меті збільшити розуміння та важливість впровадження змін по всій Європі. Хоча рух біженців був спричинений трагічними подіями, він також стимулював позитивні зміни в громадах і сприяв підприємницькому духу, який може принести користь Європі в довгостроковій перспективі.





# Вступ

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року одразу призвело до величезної хвилі руху біженців. Менш ніж за місяць чверть населення країни покинула свої домівки, а кілька мільйонів опинилися в сусідніх країнах (Польщі, Словаччині, Угорщині, Румунії та Молдові) або переїхали далі. Найбільша кількість заяв про надання притулку чи іншої форми тимчасового захисту зафіксована в Польщі, Німеччині та Чехії.

У відповідь на ці трагічні події, в результаті яких переселилось та багато людей, зміни розквітли з дивовижною швидкістю по всій Європі. Стрімко запрацювала і наша мережа Ashoka, особливо в прикордонних країнах. Багато наших колег пішли на роботу, зосередившись на прийомі та підтримці новоприбулих біженців. Деякі співробітники працювали над створенням ефективної інфраструктури прийому та направлення на кордоні, тоді як робота інших була зосереджена на документуванні, навчанні та впровадженні заходів проти дискримінації та торгівлі людьми на кордоні. Інші працівники розробили конкретні рішення та надавали життєво важливу негайну допомогу забутих спільнотам, як-от людям з обмеженими можливостями, дітям-сиротам або породіллям ([див. конкретні приклади тут](#)).

Також, ми спостерігали, як члени спільноти "Hello Europe", багато з яких мали міграційне походження, почали входили до української діаспори в Центральній Європі та активно там діяти. Їх роль виявилась надзвичайно важливою, оскільки вони мали здатність оперативно та ефективно активізувати тих, хто прибував з неймовірною швидкістю.

Під час об'єднання зусиль у справі забезпечення негайної допомоги, ми також закликали нашу мережу думати середньостроково і довгостроково ([див. лист про те, як допомогти тут](#)). Ми знаємо зі свого досвіду на місцях, що після перших місяців надання допомоги, ресурси та енергія витікають швидко. Якщо ми не плануємо тривалу стійкість, інновація перетворюється на виснаження, а захоплення - на розгубленість. Тому ми запустили Фонд біженців "Hello Europe", аби вирішити ці довгострокові питання за допомогою нашої мережі ([див. посилання тут](#)). Одним із важливих пріоритетів було спонукати сектор створювати кращі умови для отримання фінансування, підтримки та визнання для тих, хто приносить зміни. Ця стаття є одним із результатів поставленої нами мети і, сподіваємось, буде ресурсом для спонукання довгострокових покращень.

## Картографічний звіт у ваших руках спрямований на досягнення двох цілей:

1

З одного боку, він призначений для інформування та надихання. Це описовий звіт, який надає читачу інформацію про те, що робиться і де потрібна підтримка. Карта створює зображення процесу змін: вона відображає важливу інформацію щодо походження творців змін, типу роботи, яку вони виконують, ресурсів, які вони надають, і того, що їм потрібно для подальшої діяльності. Також звіт показує **важливість творців змін із мігрантським походженням**: коли вони беруть участь, зміни зростають і, часто, збільшується ефективний вплив, завдяки їх здатності будувати мости між спільнотами. Ми також **бачимо галузі, в яких працюють творці змін**, що натякає на те, що було найважливішим до цього моменту: наприклад, в роботі наших колег є сильний акцент на запобіганні радикалізації. Крім того, ми бачимо **бар'єри та ризики**, такі як відсутність фінансування, опір з боку влади і психічне здоров'я. Ці три головні фактори, з якими стикаються творці змін, викликають занепокоєння і вимагають дій.

2

З іншого боку, звіт надає читачу натхнення для дій. Він включає рекомендації та ідеї щодо того, як рухатися вперед і створити кращу інфраструктуру для підтримки творців змін серед переміщених осіб. Використовуючи багаторічний досвід Ашоки у підтримці ідейників та соціальних підприємців у всьому світі, ми вказуємо на деякі ключові фактори для експоненційного збільшення впливу творців змін. Їх можна узагальнити у трьох великих ідеях. По-перше, потрібно створити **більше інфраструктури для підтримки творців змін**: гнучке та просте досягнення фінансування, видимість їх проєктів, навчання для зміцнення організаційної спроможності та психічна охорона — це деякі з основних потреб. По-друге, **творці змін повинні зробити активацію інших творців змін центральним пріоритетом своєї роботи**.

Для досягнення світу, де рішення випереджають проблеми, нам потрібно більше таких людей, і це також найкращий спосіб збільшити та поширити вплив. По-третє, **творців змін із мігрантським досвідом потрібно свідомо визнавати і підтримувати**. Як ближчі лідери, вони часто є більш ефективними і виконують ключові ролі, які потребують більше ресурсів і часу від лідерів, що не є мігрантами. Ми бачимо це у деяких дослідженнях, пов'язаних із реакцією на рух біженців з України: у місцях, де українська діаспора вже була залучена до соціального підприємництва, нещодавно прибулі біженці були активовані як волонтери та творці змін швидше, створюючи ланцюжок добра для всіх. Це змінює гру в роботі з міграцією.

Цей звіт призначений для різних читачів: для творців змін, соціальних підприємців і тих, хто їх підтримує - для кращого розуміння цієї сфери та шляхів її розвитку; для тих, хто приймає рішення в політиці, бізнесі та благодійності - для виявлення можливостей розблокування ресурсів для досягнення більшого впливу; для журналістів і дослідників - для отримання більш повної карти місць інновацій та регіонів для подальших досліджень; і для суспільства загалом - для розуміння важливості змін та стимулювання до залучення. Всі ці погляди є важливими, якщо ми хочемо продовжувати поширювати змінництво на благо всіх у всій Європі.

Події, що спричинили цей важливий рух людей в Європі, трагічні, і багато хто з тих, що переїхали пережили розриваючі серце історії, і вони потребують часу для зцілення. Водночас цей рух відкрив можливості та рішення для спільнот, яким вони гостро потрібні, а також жагу до змін та підприємництва. Якщо це підтримати належним чином, то це дасть користь всій Європі ще протягом десятиліть. Цей момент важливий, і ми, в свою чергу, віддані підтримці цих інноваторів, з метою досягнення світу, де кожен є Творцем Змін.

 **Приєднайтесь до нас?**

# Методологія

## Від даних до дій

У рамках роботи фонду Hello Europe Refugee Fund, який був заснований Ашокою в лютому 2022 року у відповідь на вторгнення в Україну, стало зрозуміло, що екосистема потребує прямого розуміння. Потрібно було розуміти реальну ситуацію на місцях, яку переживають творці змін, які приймали українських біженців, а також їхнє бачення майбутнього цієї екосистеми. Щоб досягти такої проникливості, команда Hello Europe розробила процес, який дозволив нам навчатися безпосередньо від самих творців змін і використовувати перевагу того, що ми є однією з найбільших мереж соціальних новаторів у світі. Це дозволило нам множити та витягувати дані та дуже цінні висновки на мета-рівні.

### 1 ВИБІР КРАЇН

Ми обрали шість країн, запросили тамтешніх творців змін, які допомагають українським біженцям, поділитися з нами своїми думками. До цих країн входять чотири з п'яти країн, які безпосередньо межують з Україною (Угорщина, Польща, Румунія та Словаччина), а також три країни, у яких проживає найбільша кількість біженців (Чехія, Німеччина та, знову ж таки, Польща). У цих шести країнах, окрім досвідчених місцевих команд, Ashoka вже залучила активну спільноту, що складається з наших колег, соціальних підприємців, молодих творців змін, а також союзників і партнерів у державному та приватному секторах.

### 2 ВИБІР МЕТОДУ

У минулому Ashoka проводила численні **картографії**, демонструючи різні групи тих, хто творить зміни: від соціальних підприємців, які діють у певній країні (наприклад, **Румунія**), до інноваторів у певній галузі (наприклад, **клімат**). Такі карти підвищили видимість рішень тих, хто творить зміни, і створили численні нові можливості щодо співпраці, фінансування та розширення масштабів. У всіх цих випадках Ashoka використовувала так званий метод «снігової кулі», щоб створити візуалізацію мережі творців змін, де люди та їхні організації



показані як пов'язані між собою на основі назв (номінацій), поданих під час інтерв'ю.

У той час як початкова когорта з 15-20 «відправних точок» була обрана персоналом Ashoka таким чином, щоб бути настільки ж репрезентативною та різноманітною, як і відповідна спільнота. База даних потім заповнюється на основі оцінки членів цієї спільноти: вони попросили поділитися іменами ключових гравців, яких вони знають або працювали разом у тій самій сфері. Потім з номінантами зв'язуються, беруть інтерв'ю та додають їх до карти зростання. Опитування творців змін, щоб розмістити їх на карті, також є приводом поставити їм глибші запитання, щоб зібрати статистичні дані про їхню роботу, а також виміряти їхні погляди та думки.

Таким чином, відмінною рисою аналізу «снігової кулі» є його радикальний висхідний підхід: він базується на знаннях членів спільноти, а сама досліджувана вибірка створюється разом із спільнотою, що певним чином є формою рецензування та перевірки результату.

### 3 АДАПТАЦІЯ МЕТОДУ

Коли ми запросили місцеві команди приєднатися до нас у цьому дослідженні, вони отримали певну автономію, щоб узгодити цю роботу зі стратегічними пріоритетами їх місцевої громади. Дві країни, Польща та Німеччина — з огляду на розмір сектору прийому українських біженців — вирішили звизити вибірку, зосередившись насамперед на молодих учасниках змін та тих організаціях, які залучають молодь. Як видно з результатів, вони наважилися вийти за межі цієї межі, але природний баланс вікових груп все одно навмисно спотворюється.

Польща зробила це картографування частиною свого більшого дослідження молодих творців змін у Польщі, де респонденти потрапляли на нашу мапу, лише якщо вони працюють з українськими біженцями, що пояснює численні роз'єднання на отриманому графіку для Польщі.

І хоча аналіз таких «багатоопційних» даних представляв собою виклик, в кінці кінців саме завдяки цим методологічним різноманітностям весь набір даних став настільки багатим на мудрість, яка виходить із різноманітності контекстів.



Німеччина, з іншого боку, приділяла особливу увагу творцям змін серед молодих людей із міграційним походженням. Карта для Німеччини, однак, демонструє нижчу зв'язаність з іншою причиною: німецьку культуру можна охарактеризувати дуже специфічною делікатністю та підходом до захисту даних, коли люди дуже неохоче повідомляють чийсь деталі.

### 4 РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДУ ТА ПРОЄКТУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ



Для картографування творців змін, які реагують на прихід військових біженців з України, команда Hello Europe розробила загальні настанови для місцевих команд інтерв'юерів і набір інструментів: онлайн-опитувальник, який заповнювали інтерв'юери під час розмови з респондентами, і форму GDPR для збору згоди на використання їх даних. Ці форми були доступні англійською та українською мовами, оскільки деякі творці змін та інтерв'юери самі є українськими мігрантами. Крім того, місцеві команди могли створювати локалізовані версії цих форм.



Основна форма складалася з кількох розділів:

- створення профілю особи з питаннями щодо віку, статі, міграційного походження і т. д.
- створення профілю їхньої ініціативи чи організації з питаннями щодо її історії, сфер і типів діяльності, фінансування тощо.
- запит їхньої думки про існуючі бар'єри та можливості для їхньої роботи.
- збір їхньої думки про зміни в мисленні або зміни цінностей, які повинні статися, щоб суспільство вітало людей, які пересуваються, як позитивну силу в своїх спільнотах, а також

перешкоди, які вони бачать для таких змін.

- нарешті, номінації: імена та контакти інших змінників у цій сфері.

Ми використовували закриті запитання якомога частіше, аби зробити процес співбесіди коротшим і плавнішим. Однак кілька разів ми запитували їхню думку, ставлячи оцінки від 1 до 5: наприклад, 1 за те, що відчуваєте себе абсолютно небажаним мігрантом у своїй новій країні, і 5 за те, що відчуваєте себе цілком бажаним. Для двох запитань про зміну мислення та про перешкоди ми зібрали прямі цитати без попередньо визначених відповідей.

## 5 ЗБІР ДАНИХ

Інтерв'ю проводилися з 16 січня по 30 травня 2023 року командою з понад десятка інтерв'юерів. Відповіді збиралися за допомогою онлайн-форми, яку заповнювали інтерв'юери під час телефонних розмов або онлайн-відеоконференцій з респондентами. В середньому інтерв'ю тривало близько години. Потім респондентам було надіслано посилання на форму згоди обробки персональних даних GDPR. На карті розміщено лише імена тих, чия явну згоду ми отримали.

Процес «снігової кулі» вважався завершеним для кожної країни, коли вона досягла початкового цільового рівня, встановленого місцевою командою, і коли карту можна було вважати «насиченою»: тобто, коли вже не вдалося знайти нових респондентів або когось, хто погодився взяти участь в інтерв'ю. Зрештою, ми зібрали від 50 до 76 респондентів від кожної країни. І хоча в кожній з них рівень репрезентативності вибірки для загальної екосистеми різний, ці цифри достатньо порівнянні та дозволяють нам робити висновки на основі подібності відповідей у кожному з підмножин даних.

## 6 АНАЛІЗ ДАНИХ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИСНОВКІВ

Щоб проаналізувати 365 зібраних відповідей, частину з них потрібно було перекласти англійською, а потім об'єднати в один набір даних. Для основних статистичних спостережень і простих кореляцій ми використовували функції MS Excel. Для більш складних випадків, які вимагають занадто багато людських годин, таких як варіанти «Інше» для запитань із закритого списку та, особливо, для двох відкритих запитань про зміну мислення, нам допомогла комерційна версія ChatGPT. Ніякої особистої чи конфіденційної інформації ніколи не надавалося цього інструменту, оскільки всі записи набору даних надсилалися для лінгвістичного аналізу в анонімній формі, лише з ідентифікаторами записів і цитатами, включеними до запитів. Штучний інтелект ми попросили згрупувати записи на основі їх семантичної близькості.

Це дозволило нам, серед іншого, виявити додаткові бар'єри у роботі творців змін, і значно допомогло нам узагальнити їх бачення світу у процесі перетворень, які приведуть наші суспільства до майбутнього, коли мігранти розглядатимуться як позитивна сила.

Цікаво, що штучний інтелект ChatGPT схожий на людський розум таким чином, що якщо його запитати кілька разів, він може дати різні результати, так само як і у випадку запиту кількох людей-респондентів. Отже, результати аналізу штучного інтелекту були додатково відфільтровані людиною, яка об'єднала їх, перевіряючи послідовність розподілу записів.

Додавши до цього факт, що кластери, створені ChatGPT, іноді перекривались, чи були зайвими, або призначення конкретного запису до певного кластера базувалося на незначній деталі в цитаті, однак перевірка та зміна

результатів дослідниками-людьми була набагато меншою і займає менше часу, ніж робити все вручну з нуля. Ми свідомо розповідаємо про цей досвід іншим дослідникам у цій галузі, знаючи, що використання штучного інтелекту в соціальних науках з часом лише зростатиме.

Додаткову роботу з результатами картографування і інтерв'ю на рівні місцевого та пан-європейського рівнів проводила велика глобальна команда, до якої входили інтерв'юери з усіх країн-учасниць та додаткові досвідчені дослідники і редактори, які раніше брали участь в роботі Hello World.

## 7 ЩО ДАЛІ?

Наступний етап, після презентації звіту для місцевої та міжнародної спільноти восени 2023 року, у ваших руках!

Погляд на ситуацію з висоти пташиного польоту дозволив нам отримати уявлення про контексти та зміни 365 чудових людей. Маючи ці знання, які ми надаємо, ми запрошуємо всіх читачів цього звіту діяти відповідно до них. У розділі «Рекомендації» цього звіту ми підсумовуємо деякі ключові моменти, які можуть бути прийняті різними групами. Наша спільна відповідальність полягає в тому, щоб вийти за межі чергового збору даних у напрямку прийняття обґрунтованих рішень і трансформації екосистеми.

**У цьому звіті Ashoka бере на себе зобов'язання використати свою унікальну позицію, щоб донести повідомлення про активізацію цього дослідження до всього спектру зацікавлених сторін, а також для подальшого залучення творців змін, які працюють у сфері міграції, зближуючи екосистему на благо усіх.**



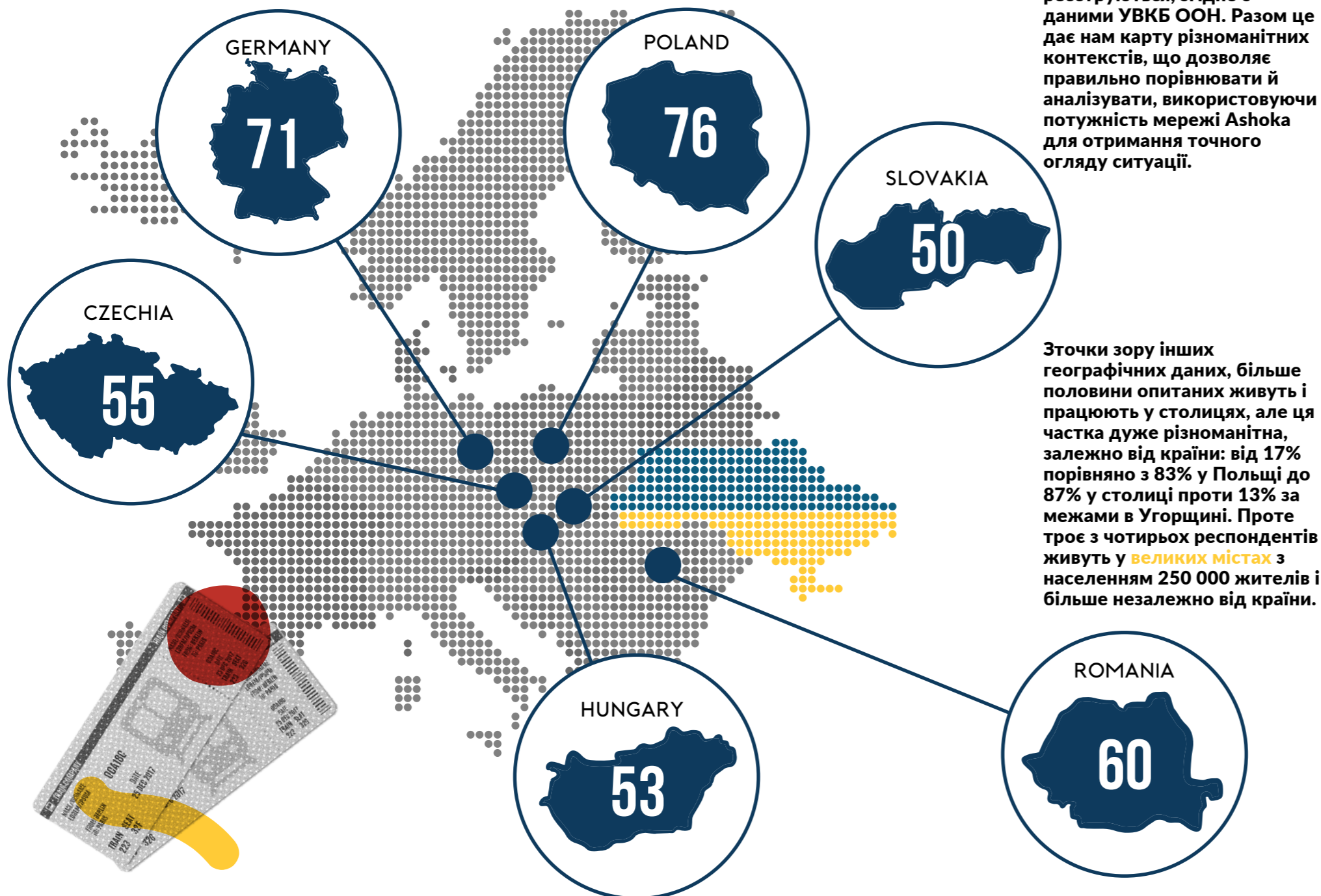


# Творці змін на мапі

## Хто вони і чим займаються

У цьому дослідженні взяли участь **365** творців змін. Ми знаємо, що є набагато більше людей, які займаються допомогою українським біженцям у своїх країнах, але ми хотіли б розглянути ближче групу тих саме тих, хто є на нашій мапі.

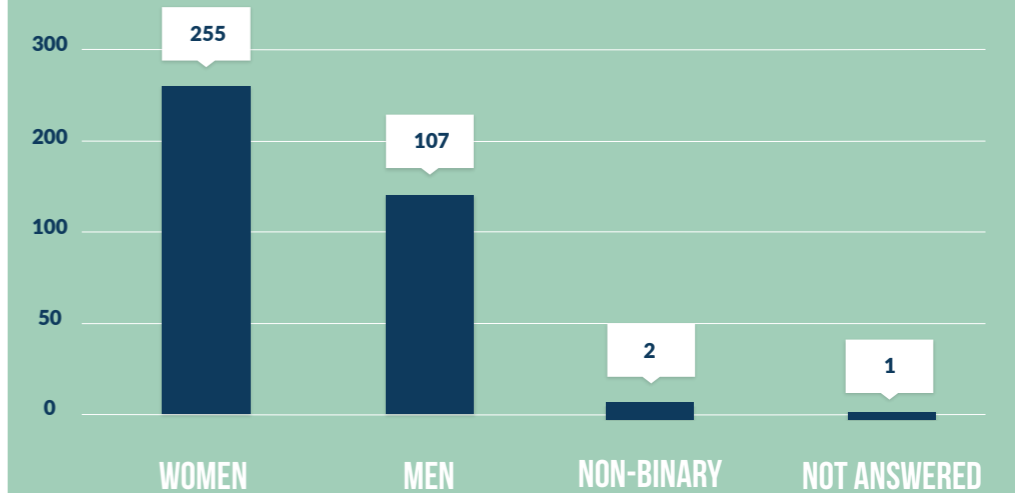
У цьому дослідженні ми зібрали та проаналізували особисті дані респондентів, такі як їх місцезнаходження (столиця чи сільська місцевість), стать і вікова група. Інформація про їхню роботу також була важливою для цього відображення, наприклад, чи працюють вони в державному чи приватному секторі, яка цільова аудиторія їхньої організації, тип підтримки, яку вони надають, тощо. Щоб побачити повну розбивку результатів дослідження, продовжуйте читати рапорт.



Чому ми обрали ці **шість** країн? Чотири з них безпосередньо межують з Україною (Угорщина, Польща, Словаччина, Румунія) і бачили найбільшу кількість українських біженців, які перетнули їхній кордон. Водночас три з цих шести країн (Чехія, Німеччина, Польща) мають найбільшу кількість біженців, які перебувають і реєструються, згідно з даними УВКБ ООН. Разом це дає нам карту різноманітних контекстів, що дозволяє правильно порівнювати й аналізувати, використовуючи потужність мережі Ashoka для отримання точного огляду ситуації.

Зточки зору інших географічних даних, більше половини опитаних живуть і працюють у столицях, але ця частка дуже різноманітна, залежно від країни: від 17% порівняно з 83% у Польщі до 87% у столиці проти 13% за межами в Угорщині. Проте троє з чотирьох респондентів живуть у **великих містах** з населенням 250 000 жителів і більше незалежно від країни.

## СТАТЬ: ТРАДИЦІЯ РОЗПОДІЛУ РОЛЕЙ



70% з наших 365 респондентів творців змін складають жінки: від 59% у Німеччині до 76% у Польщі та Чехії, що підтверджується загальним спостереженням про те, що «**допомога має жіноче обличчя**» і що більшість осіб, залучених до прийому українських біженців – це жінки. Причини цього можуть бути темою для окремого міждисциплінарного дослідження: варто поміркувати над тим, чи жінки в наших суспільствах соціально зумовлені практикувати більшу емпатію, чи їхня вища здатність до соціальної роботи є результатом динаміки влади в патріархальних структурах. Проте, якими б не

були причини, ми вважаємо важливим визнати провідну роль жінок у реагуванні на прибуття українських біженців і відзначити жінок як творців змін. Історично склалося так, що більшість відомих соціальних підприємців і новаторів у світі – чоловіки: навіть серед стипендіатів Ашоки ця частка наближається до 58% порівняно з 42% на користь чоловіків.

Серед інших цікавих знахідок слід згадати трьох респондентів, які назвали **себе небінарними** або вважали за краще не відповідати на питання про стать, усі вони з Німеччини та молодшої вікової групи.

За **іншими демографічними характеристиками** (вікова структура, місце проживання, статус мігранта тощо) суттєвих відмінностей між жінками та чоловіками немає, за винятком досить очевидного факту, що майже немає чоловіків серед творців змін, які є українськими біженцями: більшості українських чоловіків не дозволено залишати свою країну під час війни.

Що стосується **видів допомоги**, то вони також розподіляються за статтю досить збалансовано. Проте жінки більш помітні у наданні тих видів допомоги, які традиційно асоціюються з їхньою статтю: психологічна допомога та освіта для дітей та молоді (різниця 8-9%). Організації, очолювані чоловіками, більше залучені до координаційної роботи галузі та фінансування (різниця 6-9%). Причому чоловіки займають керівні ролі в своїх організаціях частіше, ніж жінки (різниця 7%). Організації, очолювані жінками, надають більше простору для активної участі мігрантів (різниця 5%).



Чоловіки, які здійснюють зміни, більш критично ставляться до ролі влади (55% проти 45%) і повідомляють про менше проблем із психічним здоров'ям, дефіцитом робочої сили та недостатньою поінформованістю громадськості про свою роботу (приблизно 32% проти приблизно 42%). Вони менше зосереджуються на необхідності змін в освіті (36% проти 48%), інклюзії та інтеграційній роботі (17% проти 25%) та вирішенні економічних диспропорцій у розподілі допомоги та страху зневаги, який відчуває місцеве населення (2% проти 11%). Водночас вони, схоже, усвідомлюють соціальну обумовленість своєї ролі: частіше говорять про необхідність прямих особистих контактів з мігрантами та про відсутність емпатії в суспільстві (різниця 2-4%). Вони справді на 20% менше пов'язані, ніж жінки, які творять зміни: 2,28 номінації інших організаторів змін для участі в дослідженні проти 2,84.

## МОЛОДІ ЛЮДИ: ВПЕВНЕНІСТЬ У НОВІЙ РЕАЛЬНОСТІ ПОВИННА МАТИ МІСЦЕ ЗА СТОЛОМ



Не дивно, що **найбільш представленими** та найактивнішими в допомозі українським біженцям є молоді (164) та старші (148) дорослі, вони ж «Millennials» та «Gen X» відповідно. Вони мають більший досвід у практиці своєї діяльності та мають більше ресурсів і зв'язків, завдяки яким їм легше реагувати на нові виклики.

Тим більше похвальною є **активна участь молодого покоління**, відомого як «покоління Z» (43), для багатьох із яких робота з українськими біженцями була першим сміливим кроком у ролі творців змін. Виявлення цієї групи має вирішальне значення з точки зору побудови світу, де кожна людина змінює світ на благо всіх, дізнавшись з дитинства, що таке співчуття на практиці. І хоча вони менш вкорінені в існуючі системи, вони демонструють велику силу змін і тримають важливі ключі до активізації всієї екосистеми.

Незважаючи на те, що вони займають нижчі позиції (44% не є лідерами у своїх організаціях проти 24% серед дорослих), мають менший зв'язок (вони висунули в середньому 1,12 інших творців змін для участі в дослідженні порівняно з 2,89 номінаціями дорослих), мають менше фінансування оскільки вони надходять від таких донорів, як ЄС (14% проти 24%) та підприємств (12% проти 36%) або повідомляють, що взагалі не мають фінансування (14% проти 2%), їм **не бракує впевненості**. Рівень самосприйняття себе як творців змін абсолютно однаковий у молоді та дорослих (85%).

Вони не вважають системи несприятливими для них: їм було так само легко почати свої ініціативи, як і старшій групі (58-59%). Вони ще

менш критично ставляться до систем щодо прийому біженців: вони вважають, що системи готові на 47%, тоді як дорослі дають нижчий рівень – 33%. І вони напрощуд більш поблажливі до недоліків можновладців: лише 22% з них згадують цей бар'єр, проти 49% серед дорослих.

Вони дуже оптимістичні: головною можливістю, яку вони бачать у поточній ситуації, є невикористаний майбутній потенціал біженців та руху навколо них (58% проти 37% для дорослих). Вони не стільки мріють, скільки **вже живуть в іншому світі**: хоча вони вважають стереотипи та упередження одними з найпомітніших перешкод (31%), вони майже не згадують про необхідність сприяти цінностям різноманітності, рівності та інклюзії (8% проти 25% для дорослих), оскільки вони є їхньою повсякденною реальністю. Не покладаючись на традиційні медіа настільки, як дорослі, вони сприймають негативну роль ЗМІ також нижче (8% проти 28%). Вони менше розраховують на існуючі рамки: 32% з них працюють індивідуально або без юридичної особи, тоді як це можна сказати лише про 14% дорослих.

Вони дуже **зосереджені на вирішенні проблем**: 47% з них працюють лише з біженцями (проти 29% дорослих). І хоча вони менш присутні в традиційних «дорослих» секторах, таких як охорона здоров'я (17% проти 43%), права людини (43% проти 59%) або старіння (0% проти 13%), вони приділяють всю свою владу сферам де вони мають більше можливостей: вони на 21% більш залучені в освітню сферу, ніж дорослі (83% проти 62%). У тих видах допомоги, які вимагають більше ресурсів (гуманітарна допомога, житло,

матеріально-технічне забезпечення, психологічна допомога, доступ до ринку праці, політика/люб'ювання та особливо медична допомога), вони виявляють на 8-26% менше участі, ніж їхні старші колеги. Те ж саме стосується координації сектору чи надання фінансової підтримки іншим організаціям: вони на 10-12% менш залучені до таких ролей. Проте там, де вони можуть більше покладатися на себе, вони готові **взяти на себе ініціативу**: із розбудовою мереж підтримки, міжкультурним обміном, перекладами різниця становить приблизно 2% на їхню користь, перейшовши до 5%, а коли ми говоримо про наративи, то 21% проти 16%.

І, нарешті, вони **створюють інший клімат** у своїх ініціативах: вони не тільки залучають саму молодь на 18% більше (66% проти 48%), що логічно з огляду на лідерські ролі молодих творців змін, але вони на 12% сильніші з точки зору біженців, які мають вплив на місцевому рівні (на відміну від пасивних об'єктів турботи та жалю): 61% проти 49%.

Ми вже вражені тим, чого досягли ці молоді люди-творці змін, і ми не можемо дочекатися, щоб побачити, що їх чекає за рогом і як їхній різний погляд на речі відкриває більше можливостей для змін. Проте, щоб «переключити передачу» як екосистему, нам потрібно не лише надати молодим учасникам змін більше ресурсів, але й допомогти їм створити свій соціальний капітал: судячи з їх слабого зв'язку з іншими учасниками, **вони не є частиною діалогу** на стільки, на скільки вони заслуговують і як це необхідно для глибоких трансформацій.



## МІГРАНТИ ТА БІЖЕНЦІ: СТВОРЕННЯ НОВОЇ ЯКОСТІ, НЕЗВАЖАЮЧИ НА БРАК РЕСУРСІВ

**Одна третина** нанесених на карту творців змін (124) **самі є мігрантами**. Серед них одна чверть (28) прибула до своєї нової країни лише у 2022 році, тікаючи з України, інші прибули з різних місць і в різні моменти минулого. Проте, незалежно від їхнього міграційного шляху та історії, вони виступили на захист своїх співмігрантів, показуючи чудові приклади солідарності.

Враховуючи їхній більший досвід роботи з приймаючою країною, мігранти, які не є біженцями, **відчувають себе трохи більш бажаними**, ніж новоприбулі біженці (72% проти 70%). Можливо, через те, що вони також отримують запропоновану допомогу, біженці **бачать системи більш готовими прийняти їх** (54%), ніж інших мігрантів (41%) або немігрантів (29%).

У той же час, з точки зору практики творців змін, їм **найлегше розпочати власну ініціативу** чи організацію (45%) порівняно з іншими мігрантами (55%) чи немігрантами (62%). І все ж одна третина організацій мігрантів була створена у відповідь на поточну війну; однак цей показник значно нижчий для немігрантів (15%).

Відтак, не дивно, що 29% біженців та мігрантів **працюють самостійно або без структури/юридичної особи**, тоді як це стосується лише 9% немігрантів. 75% ініціатив біженців не фінансуються, що на 21% більше, ніж відповідний показник для немігрантів. Очевидно, це заважає творцям змін з міграційним минулим надавати фінансову

підтримку своїм бенефіціарам: вони здебільшого пропонують пряму допомогу.

Біженці найменш критично ставляться до **ролі влади в екосистемі**: 21% порівняно з 46% для немігрантів і 50% для біженців. Саме місцеві жителі лідирують у переконанні, що ставлення та практика можновладців мають змінитися: 42% проти 8% для біженців.

Ініціативи мігрантів набагато **більш цілеспрямовані**: близько половини з них працюють лише з біженцями, тоді як це можна сказати лише про одну з чотирьох немігрантських організацій. Вони також зосереджуються на практичній допомозі: хоча частка біженців та інших мігрантів, які реалізують проекти, така ж, як і для немігрантів, їхні організації набагато менше залучені до всіх інших ролей (фінансування, дослідження, регулювання тощо), з різницею до 18%.

Незважаючи на те, що всі ці групи залучені до багатьох загальних **типів допомоги** (найбільш спільний – це освіта для дітей та молоді), їхнє різне походження чітко відображається в їх пріоритетах: коли немігранти зосереджуються на наданні гуманітарної допомоги та притулку, мігранти, які не є біженцями, пропонують освіту для дорослих, розбудовують мережі підтримки та надають можливості для міжкультурного обміну, а біженці в основному залучаються до психологічної допомоги та освіти.

Що стосується індивідуальних ролей, то біженці **частіше займають допоміжні позиції**: лише 46% з них називають себе лідерами своїх ініціатив, тоді як для більш вкорінених груп ця цифра досягає 73-77%. Однак організаціями мігрантів набагато сильніше **керують маргіналізовані групи**, ніж організації місцевих жителів: 76% проти 42% для біженців і 57% проти 47% для молоді. Тим не менш, лише 8% біженців і 14% інших мігрантів наголошують на важливості прямих контактів між новоприбулими та місцевими жителями: оскільки місцеве населення недостатньо розповсюджується, саме ті, хто не є мігрантами, сприймають необхідні зміни на 33%. Водночас немігранти набагато більш зв'язані: у середньому вони номінували 3,23 інших творців змін для участі в цьому дослідженні, тоді як рівень для мігрантів був удвічі нижчим.

Серед **інших речей**, які творці змін бачать сильнішими за приймаючу спільноту і які потрібно вирішити, зокрема, це – дезінформація та пропаганда (78% для біженців проти 50% для немігрантів), історичні проблеми (44% проти 10%) та мовний бар'єр (22% проти 7%). Крім того, саме мігранти, які не є біженцями, найбільше схильні до дискримінації та расизму та мають проблеми з цим (25% проти 11% для біженців і 9% для немігрантів).

Так само, як і у випадку з молоддю, активізація мігрантів та творців змін в інтересах кожного в екосистемі. Розмова не тільки стає глибшою та інформованішою, коли вона переходить від

7 з 10 організацій **орієнтовані на ширшу цільову аудиторію**, ніж просто біженці з України. Їхня основна увага приділяється освіті та молоді, правам людини та DEI (різноманітність і інклюзивність), а також охороні здоров'я та добробуту. Серед інших варіантів було збереження планети та зміна клімату, економічний розвиток, технології та людство, старіння, культура та мистецтво, також навіть релігійні організації.

Цілком передбачувано, 3 з 5 організацій з початком повномасштабного вторгнення, зосередились лише на біженцях. І 1 з 5 організацій, заснованих до війни, перейшла на роботу лише з біженцями.

У той час, коли більшість нанесених на карту творців змін займаються **практичною реалізацією проектів** та безпосередньою допомогою (в середньому 85%), 44% координують роботу в секторі, 21% забезпечують фінансування, 18% беруть участь у дослідженнях і 13% займаються регулювальною роботою. Цікаво, що половина учасників змін в Угорщині та Польщі залучені до координації, а більше половини респондентів з Румунії проводять дослідження.

Серед пропонованих **видів допомоги** – освіта для дорослих і дітей (50%), створення мереж підтримки (50%), надання гуманітарної допомоги (49%) та психологічна допомога (48%). За ними йдуть міжкультурний обмін і надання притулку/житла (44-45%). Логістика/організація поїздок, доступ до ринку праці/підприємницькі можливості, юридична допомога, переклади та медична допомога набрали 30-34%. Не дивно, але досить тривожно, що найважливіші сфери з довгострокової перспективи, такі як нарративна робота, політика/лобіювання та запобігання насильству/радикалізація, опинилися в самому кінці таблиці: 16-26%. Творці змін настільки перевантажені розмаїттям потреб і запитів, на які потрібно реагувати щодня, що вони не можуть належним чином зосередитися на рішеннях такого рівня складності та уваги.

Крім того, щоб фінансувати всю свою роботу, вони повинні бути дуже **підприємливими в плані збору коштів**. У середньому кожен учасник змін зазначив отримання фінансової підтримки з 2,79 джерел, при цьому найнижчий рівень продемонструвала Німеччина (2,04), а найвищий – Румунія (3,52). Це можна розглядати як доказ того, що обсяги

фінансування, доступні в заможніших країнах, вважаються достатніми. Втім, у деяких менш розвинених країнах творцям змін доводиться проявляти кмітливість і креативність у пошуку додаткової фінансової підтримки.

**Приватними пожертвами та краудфандингом** користуються 51% учасників змін, грантами фондів – 45%, грантами НУО (включаючи МНУО) – 36%. 33% учасників змін отримують підтримку від компаній/корпорацій і 18% від окремих інвесторів. Що стосується державних коштів, то 27% отримують підтримку від муніципальних/регіональних урядів, 26% від центральних урядів своїх країн і 22% від ЄС. Цікаво, що приватні пожертви та краудфандинг є основним джерелом доходу не лише для всіх шести країн разом, а й для Польщі, Румунії та Словаччини, тоді як для Німеччини та Угорщини – це гранти від фондів, а для Чехії – державне фінансування. Серед додаткових другорядних джерел фінансування творці змін згадують іноземні уряди та посольства (включаючи гранти ЄЕЗ) і релігійних жертводавців. Деякі учасники змін використовують власні кошти (4%) або не мають фінансування взагалі (4%); включаючи кожного сьомого учасника змін у Німеччині. Ті ре-грантингові організації, які пропонують фінансування для інших, здебільшого отримують гроші від поєднання фондів, компаній та урядів, однак їх основним джерелом є приватні пожертви/краудфандинг (55%), що є цікавою ознакою механізмів самофінансування та управління на основі громад.

Половина організацій, які займаються змінами, також **залучені до надання допомоги в самій Україні** (наприклад, надсилають генератори), хоча цей рівень значно нижчий для країн, які не межують з Україною (Чехія – 36%, Німеччина – 31%).

## РОБОТА ЗМІНЮВАЧІВ: УСЕ Й УСЮДИ Й ОДРАЗУ

70% опитаних активістів змін працюють в **НУО/некомерційних організаціях** (254), за якими йдуть неформальні групи без структури чи лідерів(59) і державний сектор (32).

74% цих творців змін представляють **ключове керівництво** своїх організацій, а 26% є співробітниками або прихильниками.

У середньому вони сприймають свої організації як такі, що ними на 50% **керують біженці**, і в той же час на 50% керують **молоді люди**.

**4 з 5 їхніх організацій були засновані до війни.** Творці змін із Німеччини, Румунії та Словаччини сказали, що було досить важко започаткувати свої ініціативи (45-46%), тоді як їхні колеги з Чехії, Польщі та особливо Угорщини були набагато позитивнішими (65-87%), із середнім сприйняттям 59% респондентів. Для організацій, які були засновані нещодавно, у відповідь на війну цей показник становить 62%, хоча для Польщі та Словаччини ці показники на 6-8% нижчі від загальних, а для всіх інших країн – на 11% вищий.



## ПІДКЛЮЧЕННЯ: ДЛЯ ТАНГО ПОТРІБНО 2,61

Відображені зміни також не діють поодиночі. Хоча 22% з них згадують відсутність співпраці та координації як перешкоду для розвитку екосистеми, вони все ж усвідомлюють або працюють разом з іншими. У рамках методу снігової кулі їх попросили призначити інших потенційних респондентів для дослідження. Ці мережі з'єднань для кожної країни представлені в локальних розділах нижче. Однак цікаво зазначити, що в середньому кожен творець змін висував 2,61 інших осіб, а всього було зроблено 953 номінації. Прибл. 300 із цих номінантів та їхні організації не потрапили на мапу, оскільки з ними або не вдалося зв'язатися, або вони вирішили не брати участі в опитуванні. Для тих, хто був опитаний, середня кількість осіб, які

висунули їх, становила 1,35. Найбільш пов'язаною з шести громад є громада у Словаччині (3,94 номінації респондентів, 2,46 номінації на респондента). Найнижчі показники в Німеччині (1,14/0,70) і Польщі (1,55/0,69) є результатом спеціального вибору методології дослідження в цих країнах, а також культурних особливостей і норм GDPR (Загальний регламент про захист даних).

І хоча ці номінації не можуть служити прямим показником, ми вважаємо, що перемикання передач в екосистемі, серед іншого, вимагатиме сприяння співпраці між творцями змін. У світлому світі майбутнього ми можемо і повинні очікувати набагато вищих взаємодій, номінацій і зв'язків.



### Клара Сімачкова Лауренчикова

Урядова уповноважена з прав людини, Національна координаторка у справах українських біженців  
Чехія

Клара є стипендіатом Ашоки та Уповноваженою з прав людини, яка керує проектами з надання допомоги людям із тимчасовим захистом. В її офісі працює дорадча група, яка співпрацює з міністерствами та державними органами з питань інтеграції українських біженців. Офіс не лише забезпечує дотримання правил, але й сприяє спілкуванню між міжнародними організаціями, неурядовими організаціями та регіональними представниками, часто через круглі столи. Клара визнана за її життєво важливу роль у допомозі українським біженцям. Раніше вона заснувала Чеське експертне товариство інклюзивної освіти та відіграла значну роль, зокрема головувала в Комітеті з прав дитини та брала участь в урядових радах, що стосувалися прав людини, гендерної рівності та запобігання домашньому насильству.



### Мохаммед Джуні

Jugendliche ohne Grenzen  
Німеччина

Мохаммед заснував організацію «Молодь без кордонів» і, серед інших ролей, він є членом правління BumF (Федеральної асоціації неповнолітніх біженців без супроводу), яка виступає за права (молодих) біженців. Jugendliche ohne Grenzen – це молодіжна ініціатива, незалежно організована молодими людьми, які за походженням є біженцями або мігрантами, спрямована на підтримку біженців. Основна увага приділяється політичній освіті, самоорганізації та наданню біженцям повноважень. Ініціатива рішуче виступає за право на участь для всіх, повну реалізацію конвенцію ООН з прав дитини, рівні права для біженців і місцевих жителів, легалізацію осіб без належних документів (так звані «нелегали»), рівні можливості в освіті та на ринку праці, а також право на повернення для депортованих осіб. Вони створюють спільноту молодих людей, де ті у свою чергу можуть вчитися один у одного, обмінюватися ідеями та співпрацювати, створюючи рішення, які відповідають їхнім потребам та інтересам.

”

«Міграція – це факт, але інклюзія – це дія.»





### Цілла Шлобогян Куртяк

Bona Fide Foundation  
Угорщина

Сціла почала працювати на початку війни перекладачем, позаяк володіє українською та угорською мовами. Також працювала діловодом з юридичних питань. Вона ефективно збирала інформацію про українських біженців і тісно спілкувалася з різними зацікавленими сторонами. Це змусило її відіграти центральну роль у координації організацій, які задовольняли потреби мігрантів, які проживають в Угорщині.

Усі члени фонду Bona Fide є мігрантами або біженцями. Через це вони мають пряме розуміння викликів, з якими стикаються ті, хто тікає з України.

Цей спільний досвід дозволяє українцям легко будувати довірливі стосунки з членами фонду, в результаті чого багато людей щодня звертаються до них за допомогою. Сціла гарантує, що фонд працює гнучко та оперативно, відповідно до потреб тих, хто потребує допомоги. Це включає такі завдання, як адміністрування, юридичне представництво та навіть створення груп з вивчення мови.



**Я б хотіла покращити координацію між організаціями, координацію ресурсами, потребами та можливостями, оскільки я переконана, що працюючи разом можна допомагати нужденним більш глобально та ефективніше.**



### Мартина Нагурска

Baba z Wrzeszcza  
Польща

Мартина спонтанно організувала допомогу військовим біженцям (сім'я – колеги її синів). Оскільки мережа її друзів у Facebook миттєво відреагувала, протягом багатьох тижнів вона також була зайнята координацією допомоги іншим. Фондація RC дозволила їй розвивати свою діяльність, надавши їй приміщення для зберігання та майстерні (наприклад, художні майстерні, до яких залучені й білоруські жінки). Багато таких людей, як вона, продовжують допомагати: пошиттям маскувальних сіток, організацією регулярних зборів необхідних речей для жителів України та медичним оснащенням.



**Без RC Foundation моя діяльність такого масштабу була б просто неможлива. Матеріально-технічна та основна підтримка дозволила мені почати діяльність і проявити себе як місцевого лідера, і це мене вразило.**







### Олена Калістру

Funky Citizens  
Румунія

Funky Citizens використовує технології, соціальні мережі та методи неформальної освіти, щоб полегшити доступ до раніше важкодоступної публічної інформації в країні з глибокою недовірою до політиків і осіб, які приймають рішення, з корупцією та ендемічним клієнтелізмом, глибоко вкоріненими в місцевій культурі та практики. Олена та її організація безпосередньо займалися підтримкою біженців, хоча, як і майже всі інші організації, вони не мали досвіду роботи з мігрантами. Вони займалися евакуацією людей із зони бойових дій, з кордону між Молдовою та Україною, здійснювали гуманітарні перевезення, а також працювали над проектами для жінок з України під назвою «Навігація до Румунії», які включали мовні курси та тренінги для тренерів.

”

Озираючись назад, громадянське суспільство краще, ніж держава, готове реагувати на такі кризи кількома можливими способами. Держава більше реагувала через традиційні органи – централізовані та навіть мілітаризовані структури. Але в громадянському суспільстві децентралізація зробила потреби набагато різноманітнішими, що багато говорить про рівень розвиненості громадянського суспільства.



### Міхаела Побудова

Mareena  
Словаччина

Mareena є однією з найважливіших неурядових організацій Словаччини, яка активно займається гуманітарною та інтеграційною діяльністю для українських біженців від самого початку російського вторгнення. Міхаела та її команда допомагають тим, хто втікає із зон бойових дій, переконавшись, що вони знайдуть безпечне місце та гідне прийняття в Словаччині. Вони координували прикордонну зону та надавали послуги першого контакту людям, які перетинали країну. До їхньої основної діяльності входить допомога іноземцям у Словаччині в процесі інтеграції та відкриття публічних дискусій щодо міграції та пов'язаних з нею тем. Тісно співпрацюючи з державою, неурядовими організаціями та іншими суб'єктами, вона надає знання та досвід у роботі та інтеграції мігрантів, а також шукачів притулку.

”

**Потрібно, щоб щось сталося, на основі чого я буду асоціювати позитивні емоції з цим. Нам потрібно створити позитивний соціальний контакт між більшістю населення та мігрантами - цей прямий контакт має найбільший вплив. Нам потрібно почати співпрацювати з людьми, які мають соціальний капітал (впливові особи, політики, особистості), щоб створити позитивні наративи в суспільстві.**

# Ключові висновки

## БАЧЕННЯ СЕБЕ, ЯК ТВОРЦЯ ЗМІН

Понад сорок років роботи з провідними соціальними підприємцями сформувавши точку зору Ашоки щодо підходів до лідерства, організації та співпраці, які позитивно сприяють системним змінам і викликають у кожного здатність до змін. Навчаючись разом із тисячами тих, хто веде зміни різного віку, Ashoka виявила чотири якості або «здібності», які поділяють творці змін: когнітивне співпереживання, плавна командна робота, спільне лідерство та креативне вирішення проблем<sup>1</sup>.

**Людина, яка здійснює зміни, вживає креативних дій для вирішення соціальної проблеми, має бажання та навички для здійснення позитивних змін і застосовує емпатію для блага всіх. Саме таким чином ми визначили ключові характеристики творця змін в цьому мапуванні.**

У Ashoka ми виявили, що самосприйняття себе як творця змін має вирішальне значення для постійного внесення змін, а також доступу до інструментів і можливостей для внесення позитивних змін у спільноти, до яких вони залучені. Люди, які вважають себе творцями змін, більш імовірно будуть продовжувати свою роботу та надихати інших відкрити свою силу.

Для цього звіту ми нанесли на карту 365 людей, які відгукнулися на потреби українських біженців: людей, яких ми бачимо як творців змін. Одне із запитань, яке ми їм поставили, — чи сприймають вони себе такими. Відповідь - **так**: вони дуже сильно ідентифікують себе з цим визначенням. Це стосується учасників з усіх шести країн, будь-якого віку, статі та походження. Ці люди активізувалися, тому що вони відчували, що, як творці змін, вони хочуть і можуть змінити реальність навколо себе.

**За шкалою від 1 до 5 наші респонденти твердо назвали себе тими, хто творить зміни, із середньою відповіддю 4,38.**

Незважаючи на те, що всі 365 респондентів ідентифікували себе як творці змін, ступінь, до якої вони сприймають себе такими, відрізнявся. Самооцінка деяких тих, хто чинить зміни, була оцінена вище, ніж інші. За цими відмінностями є кілька висновків. Давайте детальніше зупинимось на кількох факторах, таких як гендерна ідентичність, місцезнаходження та робота їхньої організації з мігрантами.

### Виявлення сили змін через життєвий досвід

Кожного учасника змін на певному рівні формують певні бар'єри, які вони долають: як особисті, так і в своїх проектах. Незалежно від того, чи йдеться в їхній історії про труднощі міграції, і вони борються з відчуттям небажаності, чи вони стикалися з іншими системами, не перебуваючи в міграції, ці труднощі впливають на їхнє самосприйняття.

<sup>1</sup> Source: Ashoka (2022), *Your guide to 4 changemaker abilities*, URL: <https://medium.com/change-maker/your-guide-to-4-changemaker-abilities-d83d0aaaae85>

Ми з'ясували, що чим важчі перешкоди, з якими довелося зіткнутися людині, тим сильніше вони вважають себе творцями змін. Ми також бачимо, що менталітет змін – постійне мислення про нові, креативні способи вирішення проблем – робить людину більш критичною та оптимістичною щодо систем і мислення. Творець змін помічає більше проблем і перешкод, але його віра в те, що зміни можливі, стає сильнішою.

**10% БІЛЬШЕ**  
рівень самосприйняття себе, як творця змін у тих респондентів, які не є мігрантами, чії організації потужно залучають мігрантів

### Розпізнавання міжсекторальних ідентичностей і географічних положень

Наші дані показують, що чим активніше молодь і мігранти беруть участь в організації, тим сильніше ця організація проявляє дух змін. Респонденти, які працювали в організаціях, де були залучені молодь та особи з мігрантським досвідом, визначали себе як змінники набагато виразніше, ніж респонденти, чії організації менше залучали молодь і мігрантів.

Це процес, який розвивається далі: чим сильніший ви творець змін, тим більше простору ви надаєте в своїй організації мігрантам та людям, які переселяються (а також молодим людям загалом). Вони перестають бути просто "бенефіціарами" і стають рівноправними партнерами у спільному створенні стійких рішень соціальних проблем.

### Розпізнавання міжсекторальних ідентичностей і географічних положень

Сприйняття себе як творця змін відображає владні структури, що діють у суспільстві. Ми побачили, що респонденти чоловічої статі схильні давати собі вищі оцінки, ніж респонденти жіночої статі та небінарні. Респонденти зі столичних міст вважають себе сильнішими творцями змін, ніж жителі менших міст. Так само й члени «привітних товариств» порівняно з мігрантами.

Це є прикладом важливості роботи над розмаїттям, справедливістю та залученням. Уявіть собі потенціал для позитивного впливу, якщо ми зменшимо бар'єри для практики змін для людей будь-якої ідентичності. Що, якби ми розширили можливості для створення змін для тих, хто опинився нижчим у соціальній ієрархії, особливо тих особливо для тих, у кого є кілька маргінальних ідентичностей.

”

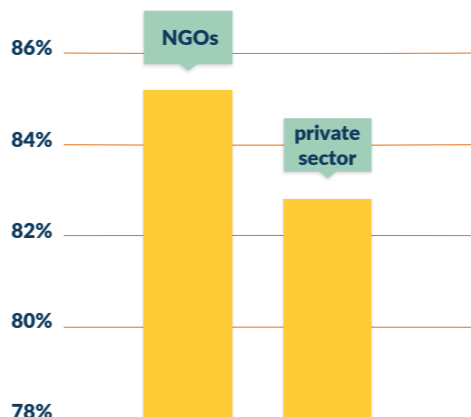
**Інтеграція повинна створювати гнучку ідентичність для мігрантів, дозволяючи їм об'єднувати кілька культурних аспектів. Однак у деяких випадках це змушує їх обирати одну ідентичність навіть проти їх волі.**



### Розгляд типів організації та напрямків діяльності

#### Реакція НУО та бізнес-сектору

Представники некомерційного та громадського секторів більше усвідомлюють себе як творці змін, ніж представники ділового світу. І це підтверджується тим, як розгорталися події 2022 року: у багатьох місцях швидко активізувалося саме громадянське суспільство, тоді як компанії та представники бізнес-сектору все ще чекали вказівок, як реагувати.



#### Внесення змін у некомерційні організації

Ідентичність творців змін помітна в усіх сферах допомоги: від прямої гуманітарної допомоги до перекладів. Проте найвищі бали отримали ті, хто працює з наративами щодо різноманітності та соціальної згуртованості. Конкретно серед респондентів, які характеризують свою роботу як запобігання радикалізації, ми зафіксували один із найсильніших показників самосприйняття 91% (порівняно з 85% у середньому).



**Jamil Alyou**

Train of Hope Dortmund  
Німеччина

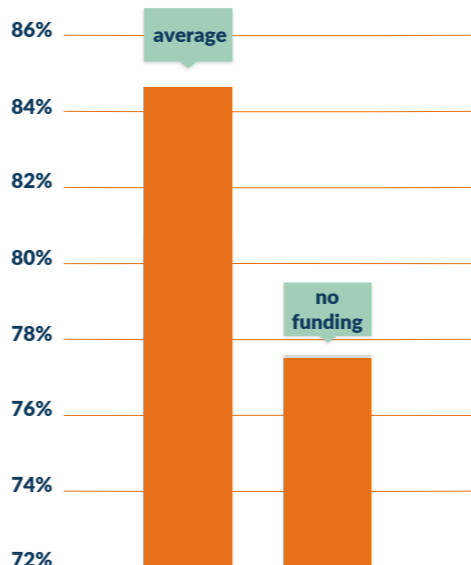
Асоціація допомоги біженцям Train of Hope сприяє створенню відкритого, толерантного та різноманітного суспільства за допомогою майстер-класів, семінарів та заходів, сприяючи взаєморозумінню між культурами та боротьбі з упередженнями. Вони пропонують широкий спектр програм, орієнтованих на особистісний розвиток дітей, підлітків та молоді. Крім того, у них є програма для членів ЛГБТІКА, щоб знайти для них безпечне місце, де вони можуть обмінюватися та знаходити спільні рішення для різних проблем, з якими вони стикаються.

#### Історія та структура організації

Ми провели опитування серед творців змін, які працювали в організаціях з різними характеристиками. Основні напрями діяльності організацій, а також їхні історії створення та досвід відрізнялися, проте самоусвідомлення респондентів як творців змін залишалося досить високим у всіх організаціях.

Є незначні відмінності, які показують, що ті, хто активізував свою діяльність через війну, мають менше можливостей для саморефлексії і виявляють більше тривожності через обмеженість ресурсів.

Однією з підгруп респондентів із найнижчим рівнем самоідентифікації себе як тих, хто чинить зміни, були ті, хто не мають фінансування для своєї роботи. Ми бачимо, що дефіцит ресурсів тісно пов'язаний із нижчою впевненістю очолити зміни.



### БАР'ЄРИ ТА ВИКЛИКИ НА ШЛЯХУ

Однією з речей, яку ми знаємо з досвіду у всьому світі, є те, що коли великі групи людей переїжджають і вступають в нові спільноти з важливим рівнем вразливості, ця ситуація часто відкриває або робить видимими вже існуючі системні прогалини, які стали терміновими. Наприклад, якщо доступність доступного житла вже є проблемою в даному місті, прихід сотень тисяч мігрантів, які потребують тимчасового притулку, приверне увагу до цієї ситуації в новому контексті і, ймовірно, надасть їй ту важливість, яка раніше була відкладена на довгий час.



**Мігранти та біженці нічого не забирають у румунів, а є можливістю для системних змін.**

**Ірина Александра Матееску**, Asociatia Moaselor Independente, Румунія

Коли ми запитували наших респондентів, готові чи не готові системи у їхніх відповідних країнах приймати та інтегрувати біженців, лише 35% з них відповіли позитивно, що свідчить про низький рівень довіри.

Щодо конкретних перешкод, з якими стикалися творці змін у роботі з біженцями, наші респонденти визначили кілька факторів, які заважали їхній роботі. Ми можемо структурувати їх у кілька рівнів впливу:



### Фінансові виклики

Коли йшлося про **фінансові виклики**, найпоширенішим коментарем було те, що доступне фінансування не є довгостроковим: творці змін можуть мати достатньо коштів на поточну роботу, але майбутнє їхніх організацій не є впевненим. Пошук додаткового фінансування сам по собі стає окремим напрямком діяльності і відбирає ресурси від значущої роботи в інших напрямках. Крім того, фінансова незахищеність стає суттєвою складовою проблеми психічного здоров'я та вигорання.

Цікаво, коли ми об'єднали дані про фінансування як виклик з джерелами доступного фінансування, виявляється, що незалежно від кількості видів спонсорів або комбінації цих видів (наприклад, муніципальні гранти та збір коштів, або корпоративні гранти та гранти від фондів тощо), це не вирішує проблему - дефіцит фінансування є їхньою першою проблемою. Це означає, що для задоволення цієї потреби всі спонсори повинні взяти на себе відповідальність і сприяти досягненню довгострокової фінансової стабільності організацій творців змін.

### Роль влади

Виклик, що стоїть перед **урядовими органами**, може бути різноманітним: респонденти говорять про складні правові рамки, які не дають їм мати чіткий юридичний статус, і також висловлюють свої обурення через перенасиченість нормативами та бюрократію. Загалом вони відзначають недостатню державну підтримку, яка почалася, коли громадянське суспільство відреагувало на хвилю військових біженців, що прибула до їхніх країн — зрештою, рух, який триває й донині. Замість того, щоб бачити громадський сектор як основного і найбільш природного союзника, майже половина творців змін зі смутком витрачають свою енергію і час на розвиток і підтримку цих високотратних відносин.

Розблокування цього зв'язку та використання повного потенціалу співпраці між секторами є ключовою передумовою для зміни роботи творців змін.

### Проблеми психічного здоров'я

Наші дані чітко підтверджують: **добробут тих, хто піклується про добро інших, під загрозою**. Більше третини респондентів згадали проблеми, пов'язані з психічним здоров'ям, благополуччям, емоційною підтримкою та профілактикою вигорання. І вищезазначені фактори сприяють цьому: ті, хто чинить зміни, почуваються відчуженими замість того, щоб їх підтримали, вони почуваються безпорадними, коли ресурсів бракує. Крім того, повсякденне спілкування з горем і болем інших людей залишає свій слід. Не дивно, що навіть серед тих учасників змін, чії організації пропонують психологічну допомогу українським біженцям, половина цієї групи повідомляє про внутрішні проблеми, пов'язані з психологічним благополуччям. Як буде показано в наступному розділі, важливою діяльністю в цій сфері є сприяння обізнаності про психічне здоров'я в суспільстві. Тим не менш, полегшення повсякденних тягарів є основою, без якої самої обізнаності було б недостатньо.

### Проблеми з робочою силою та недостатня обізнаність

Незважаючи на загальне відчуття терміновості роботи творців змін, і постійний потік біженців з України, респонденти спостерігають як відсутність, так і неминуче зменшення кількості рук, доступних для цієї роботи. Про **кадрові проблеми** повідомляє кожен третій творець змін, як з точки зору залучення нових кадрів, так і з точки зору збереження наявних, враховуючи високий рівень відповідальності, тиску та виснаження. Деякі учасники змін також говорять про неможливість належним чином залучити та

навчити нових волонтерів/співробітників, оскільки їм потрібно негайно приєднатися до виконання роботи.

Додаткове фінансування сприяло б стабілізації ситуації шляхом переведення більшої кількості робочої сили з волонтерської сфери до оплачуваного персоналу та надання їм більш довгострокової безпеки, але це має поєднуватися з роботою з **підвищення обізнаності** в приймаючих громадах. Відсутність розуміння роботи творців змін, які допомагають біженцям, і причин їхньої допомоги створює розрив між громадами, організаціями та самими біженцями. Якщо більше третини респондентів говорять про дефіцит інформації в суспільстві про свою діяльність, то звідки візьмуться нові волонтери, особливо зважаючи на загальну втому від ситуації з біженцями та природне падіння інтересу? Суспільство вкрай потребує зразків для наслідування та позитивного розголосу навколо роботи творців змін – на національному рівні та, що найважливіше, на рівні місцевих громад.

### Упередження та наративи

Нарешті, найпомітніші перешкоди, з якими стикаються ті, хто чинить зміни, включають **шкідливі наративи**, пропаговані або підтримувані деякими політиками та ЗМІ. Такі наративи можуть бути двох типів. Перш за все, ми говоримо про явно негативні наративи проти біженців, наприклад, «вони забирають наші ресурси». Завдання, яке ні один з творців змін не бажав би виконувати, – це гасіння пожежі, яку розпалюють люди зі значущим впливом. Крім безпосередньої допомоги біженцям, вони повинні боротися з наслідками безвідповідального формування думок, дезінформації, нагнітання страху, використання стереотипів, упереджень, а також пропаганди проти біженців.

”

**Суспільство має зрозуміти, що їм не загрожують мігранти, і зрозуміти, що міграція — це можливість рости та процвітати.**

**Ніне Фумі, BIPoC Ukraine & friends in Germany**

Іншим типом наративів, які також утворюють бар'єри, є ті, де мігрантів і біженців представляють як бездіяльних об'єктів жалю. Хоча це дозволяє надавати допомогу на короткостроковому рівні, воно не ґрунтується на справжній емпатії, і в довгостроковій перспективі така об'єктифікація призводить до дезгуманізуючих уявлень.

”

**Люди повинні бачити заангажованість і відданість новоприбулих. Побачивши зусилля і шлях, який вони подолали, вони побачать їх як людину, надійного партнера, сусіда.**

**Ян Бер, Об'єднання польських лицарів Мальтійського ордену**

У наступному розділі ми розглянемо цю перешкоду ближче, оскільки вона впливає не лише на поточну роботу тих, хто чинить зміни, але й на майбутнє екосистеми та суспільства в цілому: вона стоїть на шляху зміни мислення навколо позитивної ролі міграції та переміщення людей.



## НОВІ МОЖЛИВОСТІ

Є багато сил, які тягнуть творців змін як вниз, так і вгору. Виявляючи крихкість систем, демонструючи потребу в змінах політики та зміні мислення, мігранти створюють можливості для внесення змін на благо всіх. Окрім перешкод, респонденти відзначають фактори, які допомагають їм у роботі та певним чином, мотивують. Ми попросили їх поділитися такими можливостями, оскільки визнання та зміцнення цих елементів має вирішальне значення для продовження та розширення роботи тих, хто творить зміни.

Дві третини вважають, що у них є **сильна спільнота**, з якою можна працювати, незалежно від того, чи то інші учасники змін, чи самі біженці. Майже половина респондентів бачать, що **відчуття терміновості дій** у цій сфері залишається сильним. Кожні два з п'яти респондентів підкреслюють **невикористаний майбутній**

**потенціал** мігрантів для локальних груп. Трохи менше ніж одна третина висловлює похвалу загальної **доброзичливості** у більшості суспільства щодо біженців, навіть якщо це мовчазне висловлювання. Доступне фінансування, ринковий інтерес до біженців і позитивні зміни на рівні політики – усе це набрало трохи менше чверті. І останнє, але не менш важливе: 16% респондентів говорили про **позитивні наративи** про міграцію та біженців.

Існують різні учасники, яких можна відзначити за їхній внесок у ці можливості: це і самі біженці, інші творці змін, спонсори, творці наративів, політики, підприємства та суспільство в цілому. Це лише підтверджує, що вся екосистема має свою роль, і не лише у зусиллях по прийому біженців, але й у майбутніх перетвореннях.

## ЗМІНА МИСЛЕННЯ ТА ЦІННОСТЕЙ

### Передбачаючи зміну

Термінове переміщення таких великих груп людей вимагало негайної реакції з боку приймаючих громад: потрібно було вирішувати всілякі потреби. Творці змін по всьому континенту протягом останніх півтора року активізувалися та продовжують допомагати. Вони надали притулок і психологічну допомогу, створили мережі підтримки та запропонували переклади. Вони подолали численні бар'єри та поглибили своє розуміння роботи багатьох систем.

Використовуючи їхній унікальний досвід і перевагу, ми попросили їх зазирнути в майбутнє. **Якщо мігрантів розглядати як позитивну силу для суспільства, які зміни мають відбутися в нашому мисленні та цінностях?** На які ментальні моделі слід звернути увагу та які перешкоди необхідно подолати? Їхні відповіді свідчать не лише про далекоглядну природу розуму тих, хто творить зміни, а й про їхнє глибоке розуміння взаємозалежностей.

### ТРОХИ ЕМПАТІЇ, ЩОБ УЯВИТИ СЕБЕ В ТАКІЙ СИТУАЦІЇ

Перша зміна, яка в певному сенсі передує всім іншим змінам, - це необхідність спрямовувати відношення до більшої емпатії. Створення атмосфери та надання можливостей для практики прийняття та солідарності, поваги та толерантності, розуміння та відкритості в суспільстві є передумовою будь-яких позитивних змін у сприйнятті нових акторів у цьому суспільстві.

”  
Поширення емпатії, турботи та цікавості до людей, які прибувають, замість страху.

Анне К'єр Батель, Школа цифрової інтеграції Redi, Німеччина

”  
Ми повинні зосередитися і підходити до кожної людини як до особи, людини зі своєю історією, яка може вийти з поточної ситуації.

Кристина Тітерова, META, Чехія

### ВИЗНАННЯ ЦІННОСТІ БІЖЕНЦІВ І ЗДАТНІСТЬ ДО ЗМІН

Люди та суспільства, які є більш чуйними та відкритими, зможуть помітити та визнати цінність та внесок мігрантів та біженців. Вони не приходять, щоб пасивно отримати допомогу або вимагати особливої уваги, але вони приносять свій унікальний досвід і навички. Їхня присутність і активна участь можуть позитивно впливати на суспільство. На цьому наголосили 28% респондентів.

”  
До нас приїхали представники різних соціальних класів, професій і талантів – ми повинні побачити цінність їхньої присутності в Польщі.

Юлія Боченек, CultureLab, Польща

”  
Більшість має усвідомити, що несуть нам біженці. В економічній сфері їхнє залучення до робочої сили може принести користь усім. Важливо сприяти цьому через хороші практичні приклади, в тому числі з інших країн.

Вероніка Іблова, Krajanka, Чехія



**ПОДОЛАННЯ УПЕРЕДЖЕНЬ ТА СТЕРЕОТИПІВ**

Просування позитивних цінностей має йти спільно з боротьбою зі шкідливими. Сильні упередження та стереотипи завдають шкоди не лише маргіналізованим групам, але є руйнівними й для привітних та відкритих спільнот. А у вигляді ксенофобії та расизму вони стають прямим закликком до злочинів на ґрунті ненависті.

”

**Мені здається, що вони не цікавляться мігрантами через свої упередження, до того ж вони дивляться новини, які насправді нас не відображають. Було б чудово, якби вони могли дізнатися більше про наші історії і зрозуміти, що ми не є поганими людьми.**

**Махназ Джафарі**, Німеччина

**ЗВЕРНЕННЯ ДО СТРАХУ ТА НЕГАТИВНОГО ЗОБРАЖЕННЯ МІГРАНТІВ**

Поширена помилкова думка з боку немігрантів полягає в тому, що підтримка людей, які переїжджають, забирає ресурси у приймаючих громад. Творці змін, які активно приймають біженців, бачать це відчуття тривоги, але вони стверджують, що цей безпідставний підхід взагалі не ґрунтується на фактах. Вирішення відчуття втрати чи забуття у громаді, яка приймає, є важливим для сприяння менталітету взаємовигідності, де переміщення призводить до взаємного обміну, збагачення, доповнення та процвітання.

”

**У ЗМІ не варто підтримувати думки типу «українці забирають наше». Натомість має бути позитивна кампанія. Важливо підвищувати обізнаність про тих, хто ці люди, які приїжджають до нашої країни. Зокрема, про те, що серед них є лікарі та високоосвічені люди. Це провал політичної культури.**

**Мартіна Пабучкова**, Mateřské centrum a dětská skupina/ Školní klub Klubíčko, Чехія

”

**Румуни почали хвилюватися, що ми занадто багато інвестуємо в біженців, і нам потрібно повернутися до історії та дізнатися, чому ми повинні це робити, і пригадати, що війна триває.**

**Дорін Думітраску**, Asociația Pro Veritas, Румунія

”

**Треба говорити про те, що біженці не забирають роботу та фінанси країни, а навпаки – поповнюють скарбницю Польщі працевлаштуванням та сплатою податків. Вони хочуть брати участь у культурному та громадському житті Польщі.**

**Наталія Тюнягіна**, Initiative Group “Integranty”, Польща

**ВИКРИТТЯ СИСТЕМНИХ ЗБОЇВ ТА ВИКЛИК НАШІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ**

Природно, такі тектонічні зрушення, як війни та масова міграція, є викликом для **сприйняття традиційних інститутів та рамок**. Візіонери та лідери змін закликають нації переглянути свою ідентичність, своє минуле та свою роль у сучасному світі: позбутись націоналістичних державних концепцій та обов'язкове усвідомлення внеску мігрантів в історію кожної нації.

”

**Ми повинні вивчати історію і дивитися, як мігранти відновлювали Німеччину в минулому.**

**Ніне Фумі**, BIPoC Ukraine & friends in Germany





Ми стикаємося з парадигмою освіти, коли ми захищаємося від усіх. Однак модернізація передбачає і іноземну робочу силу. Таке різноманіття потрібно формувати з раннього віку, щоб змінити наше бачення місця румунів у світі.

Лаура Оана Стефан, Expert Forum, Румунія

#### БІЖЕНЦІ ТА ГРОМАДИ, ЯКІ ЇХ ПРИЙМАЮТЬ

Існує яскраве передчуття переходу від зосередженості лише на окремих особах до турботи про громади, їхню ідентичність, мінливість їх природи. У баченні Європи, де кожен творить зміни, будь то «місцевий» чи мігрант, саме громади є найбільш природними центрами змін.



Стефані Ланда

Sisters Network

Німеччина

Sisters Network надає підтримку молодим жінкам віком від 16 до 26 років у період під час переходу від школи до працевлаштування. Мережа особливо націлена на молодих дівчат і жінок-біженців, надаючи їм змогу налагоджувати зв'язки та створювати власну систему підтримки. Вони організують регулярні групові зустрічі, які охоплюють різноманітні теми, в залежності від інтересів учасників. Обговорення часто передбачає запрошення інших жінок як зразків для наслідування, щоб поділитися ідеями зі свого особистого та професійного життєвого шляху.



Ми повинні віддавати перевагу створенню просторів, які сприяють особистим зв'язкам між різними людьми. Це середовище слугуватиме відкритому та чесному діалогу, а також надасть можливість навчитися орієнтуватися та конструктивно вирішувати конфлікти.



Незалежно від їхнього походження, творці змін наголошують на необхідності розглядати ці зусилля як **спільну справу**. Незалежно від того, чи є вони біженцями, чи ні, є робота, яку потрібно виконувати всім. Оскільки деякі існуючі бар'єри не можна подолати лише з одного боку, так і нові конструкції не можуть бути побудовані односторонньо. Легко очікувати від "іншого" (для деяких від мігрантів, для інших – від "господарів") взяти на себе всю відповідальність. Проте громади потребують зобов'язань з боку всіх її членів.



Трансформація повинна починатися знизу вгору, з малих громад, з релігійних лідерів (оскільки церква відіграє важливу роль у суспільстві), з місцевих обраних представників.

Аттіла Тібор Дарай, Asociația Dorcas  
Aid România, Румунія



Власні досвіди сприяють створенню позитивних наративів і роздумів на рівні сім'ї та громадської інтеграції.

Жужа Генеш, United Way Hungary, Угорщина



Неможливо визначити лише одного учасника, який може змінити дискурс. Їх багато - вчителі, поліцейські, представники бізнесу, журналісти місцевої преси, які можуть розповідати позитивні історії. Навіть самі мігранти все ще залишаються об'єктами обговорення, а не уповноваженими особами, що захищають свої права.

Петро Кап, IOM, Чехія



**Громадянам необхідно спілкуватися з мігрантами, зустрічатися, спілкуватися з ними та обмінюватися досвідом. Тоді мігранти швидше пізнаватимуть культуру країни та вивчатимуть мову, а корінне населення перестане витісняти мігрантів із суспільства.**

Іванна Середюк, Przytulnie, Польща



**Нам потрібно активізувати почуття солідарності та поваги до індивідуальних цінностей, а також.**

Анна-Крістіна Буртеа, IFundatia Inimă de Copil, Румунія



#### **ПІДТРИМУЮЧИ ВАЖЛИВІСТЬ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я**

Творці змін, які мають справу з болісним досвідом біженців і стикаються з ризиком вигорання на рівні вище середнього, закликають приділити особливу увагу сфері психологічного благополуччя всіх. Гармонійне співіснування може бути забезпечене лише завдяки високій обізнаності та встановленим рамкам охорони ментального здоров'я в суспільстві. Неперероблені травми минулого, як окремих людей, так і великих груп, останніх чи минулих поколінь, місцевих чи переселених, не повинні ставити під загрозу важку роботу, яка полягає у створенні нової соціальної структури, нових постміграційних суспільств. Взаємна турбота та підтримка спільноти – це майбутнє, яке варто будувати.



**Біженці потребують підтримки в інтеграції в чеське суспільство та надії на майбутнє, оскільки невизначеність породжує різноманітні психологічні проблеми, і навіть є повідомлення про суїцидальні нахили.**

І. Д., Ukrajinská Iniciativa Jižní Moravy z.s., Чехія



**Нам потрібно більше усвідомлення щодо психічного здоров'я, оскільки люди, які пережили травми, можуть вести себе непередбачувано. Тому ми повинні вправлятися в емпатії та утримуватися від проектування на їхні дії та реакції.**

Ана Кожокару, Romanian National Council for Refugees, Румунія



**Однією з проблем є те, що Росія мала великий вплив, і українці, які переїжджали зі східних частин України на захід, жили з припущенням, що решта українців можуть їм завдати шкоди. Важливо бути відкритими, обговорювати цю проблему та слухати про неї. Одне рішення не підходить для всіх; кожна людина – це сукупність емоцій, ситуацій і звичаїв.**

Петра Бенешова, Rodinné centrum v Litomyšli, Чехія



**ЦІНУЙТЕ ТА ВІДЗНАЧАЙТЕ ВСІ ЗУСИЛЛЯ**

**Необхідність зосередитися на оцінці** – є остаточною зрушенням рівня мислення, про яке наголошують творці змін у цьому дослідженні. Критичне мислення, хоч і вирішальне, але повинно бути доповнене вдячністю за те, що вже досягнуто, визнанням доброзичливості та оцінкою важкої праці.

”

**Загальна подяка має відбутися, щоб створити хороші емоції. Щоб погляди людей не змінювалися на основі бачення індивідуального негативного ставлення.**

Бартломей Глушак, Federacja FOSA, Польща

”

**Просто цінувати той факт, що спочатку ми дуже добре відреагували, допомагали наскільки змогли. Це було справді корисним і добрим, включаючи той факт, що уряд висловив свою позицію чітко. Варто повертатися назад і висловлювати подяку за це.**

Віра Рубалова, InBáze, z. s., Чехія

**ЗМІНА МИСЛЕННЯ ВИМАГАЄ ЗУСИЛ'Я ВІД УСІХ**

Наші респонденти також говорили про кілька окремих напрямків. Причому згадували вони як про позитивні зусилля, так і про протидію негативним явищам та подолання перешкод. Ось проблеми, які необхідно вирішити, якщо ми хочемо, щоб зміни, згадані вище, прижилися:

1

**Більше інформації про мігрантів і біженців для місцевих громад**, причому системи освіти є основними агентами підвищення обізнаності. Зокрема, вони підкреслили про наявність критичного мислення, як важливої навички.

2

**ЗМІ повинні взяти на себе відповідальність за наративи**, які вони використовують для формування суспільної думки. Спілкування має бути прозорим. Крім того, на думку 28% творців змін, повинен бути сильний опір і запобігання дезінформації. Деконструкція фейкових новин, пропаганди проти біженців, яка іноді безпосередньо походить з Росії, є надзвичайно важливою.

3

**Відношення до змін серед можновладців**. Повинна бути політична воля та зацікавленість у справжній підтримці міграційного сектору. А саме: мобілізації наявних ресурсів, зосередженні на інклюзивних та сталих довгострокових стратегіях та утриманні від використання страху навколо міграції для негайної політичної вигоди. Їхній дискурс має пряий вплив. Респонденти також закликали політиків і урядовців дозволити їм своє представництво, щоб разом з ними приймалися рішення щодо людей з міграційним досвідом. Нарешті, 28% учасників змін говорили про бюрократію, відсутність прозорості, навіть корупцію, а також неефективну політику або її відсутність, надмірне регулювання та законодавчі бар'єри.

4

**Масштабувати програми, які просувають цінності різноманітності, інклюзивності та справедливості**. Для розвитку емпатії та відкритості ми закликаємо свідомо співпрацювати з тими мігрантами, які опинилися на маргінесі з багатьох причин. Це має бути доповнено усуненням страхів і упереджень як перешкод. 21% тих, хто творить зміни, відкрито говорять про страх перемін і страх перед невідомим. Повинні бути введені антидискримінаційні законодавчі заходи щодо боротьби з расизмом та іншими формами ксенофобії.

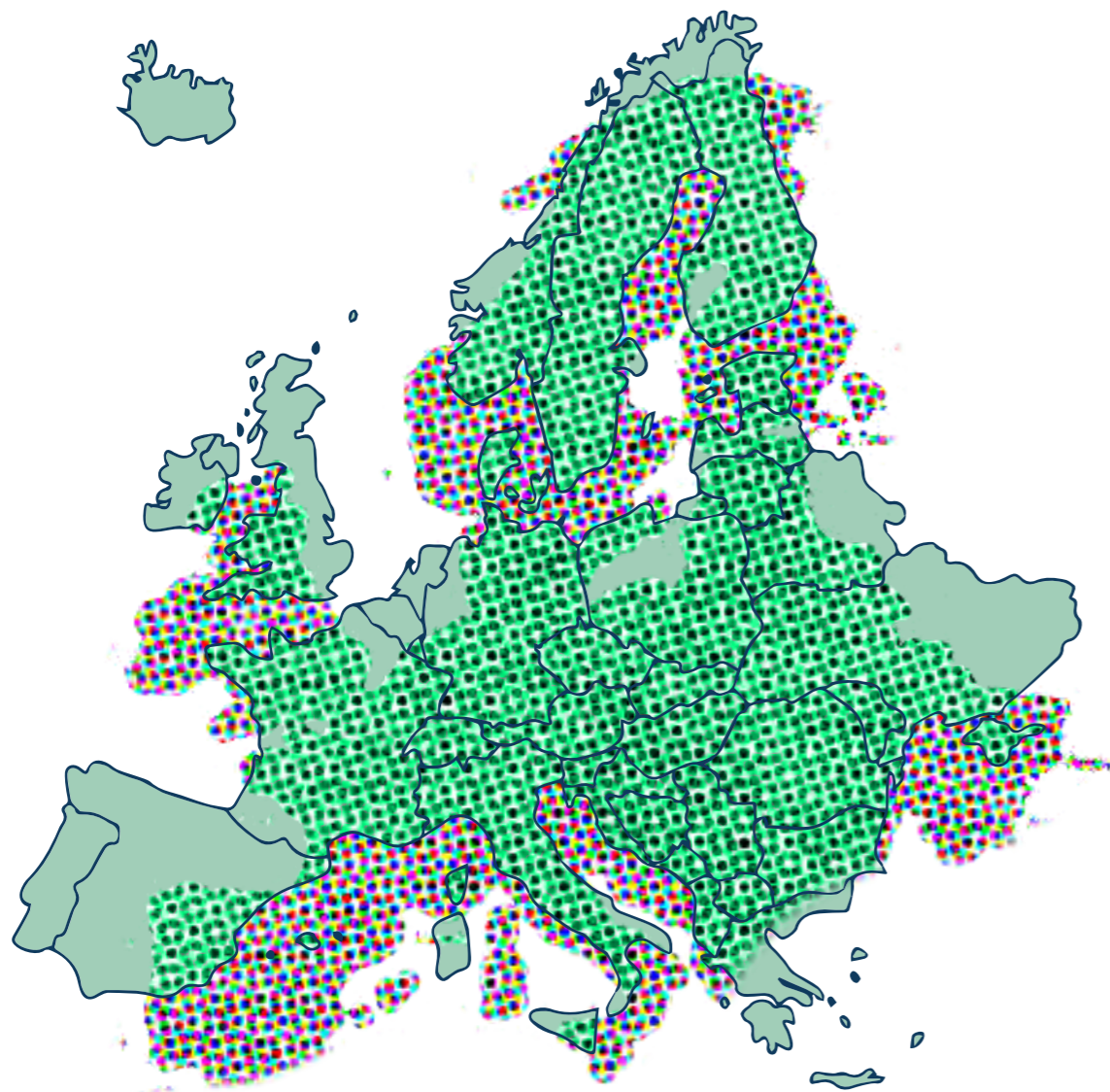
5

**Заохочувати безпосередні контакти та взаємодію між мігрантами та громадами, які їх приймають**. Людський вимір таких безпосередніх переживань і знайомство з особистими історіями є ключовим для встановлення нового типу зв'язків. Створення та підтримка просторів і нагод для такого «змішування» (чи то для спільного вирішення соціальних проблем, культурного обміну та мистецьких заходів, спорту та кулінарії, чи то будь-якої іншої форми дозвілля) численні учасники змін виділяють як одне з найважливіших завдань.

6

**Більше ресурсів і допомоги сектору та самим біженцям**. Донори повинні бути свідомими, чуйними та справедливими у наданні підтримки для вирішення економічних проблем і розбіжностей між різними групами мігрантів (наприклад, біженцями з України та Близького Сходу) або між мігрантами та «місцевими».

Додаткові виклики, які бачать творці змін і які необхідно подолати, це: історичні проблеми між країнами, мовні бар'єри, культурні відмінності, а також загальний брак довіри та страх співпраці, потребу в довгостроковому баченні та потребу в більшій кількості часу для прояву позитивних ефектів.



## Місцеві екосистеми

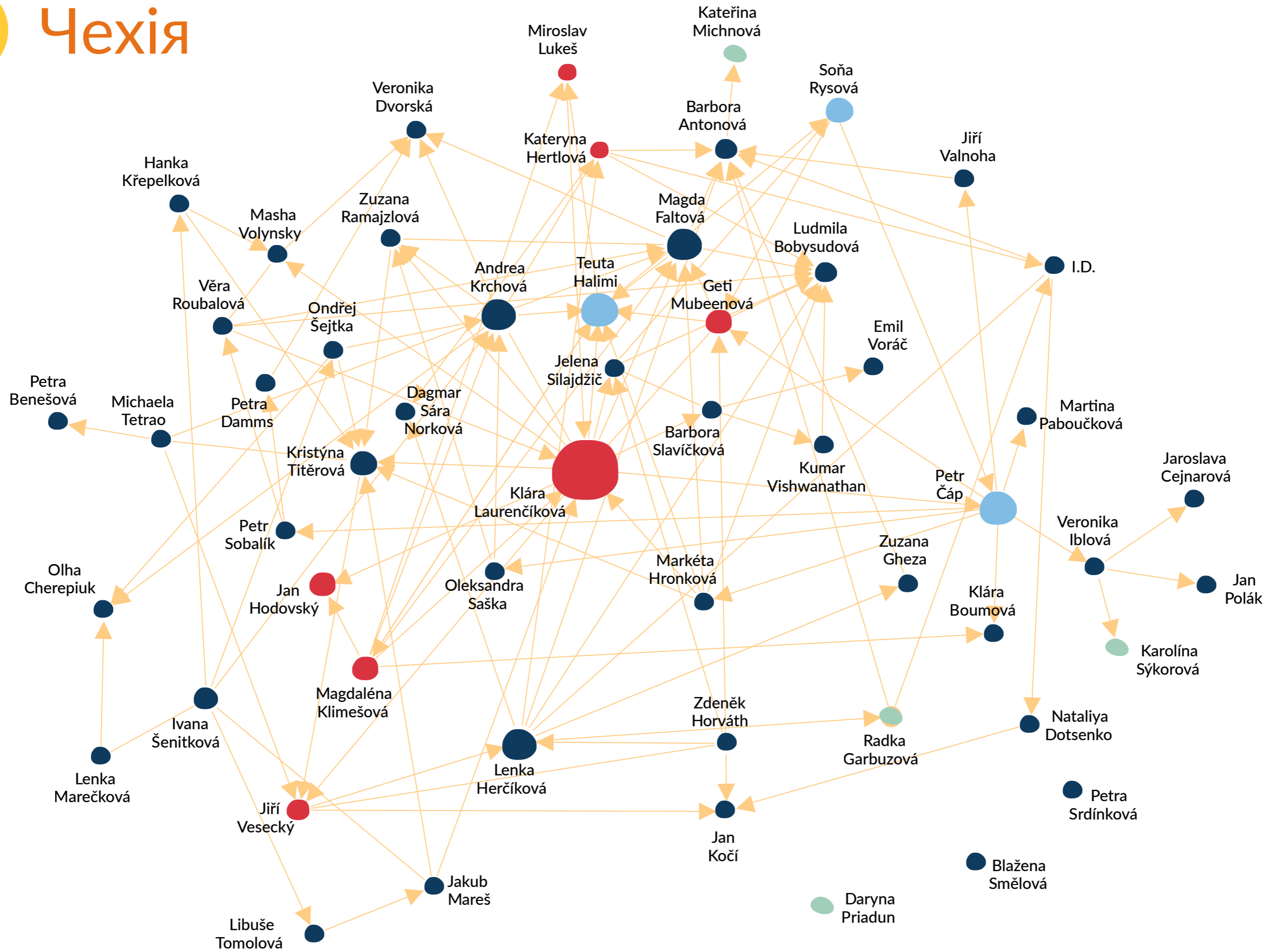
Ця частина звіту є результатом неймовірних зусиль місцевих авторів із відповідних країн, які під час інтерв'ю отримали безпосереднє уявлення про реальні обставини. Вони також зробили крок назад, щоб дозволити читачеві побачити ширшу картину.

Вони глибше вивчають попередній досвід міграції своєї країни, виділяють важливі риси та характеристики кожної екосистеми, щоб забезпечити необхідний контекст для своїх висновків, а потім обмірковують те, чого вони навчилися разом із творцями змін. Конкретні історії та рішення, які впливають із безпосередніх лідерів, висвітлюються на наступних сторінках, і ми відзначаємо про їхню роботу з переміщеними особами.

Кожен автор має унікальний голос, і ми хочемо визнати, що ці шість розділів, присвячених конкретним країнам, відрізняються мовою та стилем, що надає багатства змісту та підкреслює різноманітність точок зору.



# Чехія



Color indicators: ● - INGOs | ● - NGOs | ● - Public | ● - Individuals / Informal Groups | ● - Businesses

# Чехія

## Тривала історія співпраці з Україною

Обидві країни підтримували економічне, політичне та ділове партнерство задовго до початку російського вторгнення. Майже 187 000 громадян України становлять 30% усіх іноземців у Чехії (станом на 2021 рік<sup>2</sup>). Українці вже були найбільшою іноземною громадою в країні. Це ком'юніті було частиною чеського суспільства, яке заохочувало чеських громадян з ентузіазмом підтримувати прибулих українських біженців.

Ці факти призвели до того, що Чехія стала одним із лідерів ЄС у підтримці України в її боротьбі за незалежність у нинішній війні з Росією. Чеська Республіка надає значну військову, фінансову та гуманітарну підтримку Україні та її громадянам, які проживають як в Україні, так і в Чехії.

Чехія із загальним населенням лише 10,5 млн осіб прийняла близько півмільйона біженців з України. Це означає утримання найбільшої кількості біженців на душу населення,

порівняно з іншими країнами, які приймали українських біженців. Наприклад, Польща прийняла 1,6 млн біженців, а Німеччина – понад 1 млн біженців.<sup>3</sup>

Протягом останніх 1,5 років уряд Чехії, неурядовий сектор, а також пересічні громадяни продовжують підтримувати українців, багато з яких мають намір повернутися на батьківщину після війни; однак багато хто залишиться в новій країні. Оскільки останнім часом менше людей приїжджає до Чехії, підтримка всіх секторів – уряду, бізнесу та неурядових організацій – зміщується з негайної допомоги новоприбулим на діяльність з інтеграції біженців, які залишаються в Чехії.

Є кілька постійних проблем, якими Чехія зараз займається: житло та працевлаштування українських біженців та довгострокова інтеграція дітей біженців у чеську шкільну систему.

## Житлова підтримка українських біженців

У липні 2023 року набув чинності новий, але давно обговорюваний закон Lex Ukraine 5, який вносить зміни в систему гуманітарних соціальних виплат у країні. Гуманітарна та житлова державна підтримка припиняється через певний термін. Це значною мірою впливає на вразливі групи, такі як матері з дітьми, яким доведеться шукати нові домівки та роботу. Багато творців змін висловили серйозне занепокоєння щодо впливу, який матиме закон на українців, переключившись на успішні зусилля з інтеграції та розділяючи біженців на вразливі та самодостатні групи. Ті, хто знаходиться в зоні найбільшого ризику, опинилися б під загрозою злиднів і навіть втратили б свої домівки. Деякі учасники урядових круглих столів на цю тему зазначили, що тривають дискусії щодо внесення змін до нового закону.

## Напруга між різними вразливими групами населення в Чехії

Подібно до інших країн регіону, громадяни Чехії вирішують власні соціальні та економічні проблеми. Однак загалом чеське суспільство сприйняло українських біженців дуже позитивно, враховуючи тверду позицію уряду щодо підтримки України. Єдиним винятком було ставлення до українських ромів-біженців, що підтвердило постійну дискримінацію ромського населення загалом. Таким чином, ромські біженці зіткнулись з подвійною дискримінацією після прибуття до Чехії.

Респонденти також зазначили зростання напруженості між місцевими ромами та українськими громадами біженців, головним чином щодо роботи та житлових умов обох груп. Останні історії в ЗМІ повідомляють про атмосферу зростаючого конфлікту через тривале розчарування невирішених потреб ромської громади. Крім того, фізичні напади між двома громадами нещодавно призвели до кількох демонстрацій ромів проти українців.

Численні члени ромських громад схильні відчувати, що урядові рішення і, головним чином, фінансова допомога українцям є вищою, ніж для них. Вони відчують себе покинутими, через що часто потрапляють на дезінформацію, яка переважно поширюється через соціальні мережі. Ці події вимагають інтенсивних обговорень з обома громадами, а також втручання з боку уряду у питання вирішення їх потреб.

## Міграція активізувала різні групи людей і принесла нові перспективи

Більшість респондентів проживають у найбільших містах (Прага, Брно), однак у країні є велика кількість респондентів з менших регіональних міст (понад 500). Близько 20% опитаних мали мігрантське походження: решта переважно мали певний досвід роботи з іноземцями до війни (переважно в секторі громадських організацій). Для тих, хто працює в державній адміністрації та бізнесі, робота з іноземцями була досить новою та принесла нові перспективи, які, ймовірно, вплинуть на їхню майбутню роботу: тобто бути більш інклюзивними та уважними до іноземців та їхніх потреб.

## Інший показник успіху та викриття глибших системних провалів

Незважаючи на загальні позитивні результати, які випливають із сильної участі країни та її громадян у допомозі українцям у цій безпрецедентній ситуації та погоджуються з тим, що Чехія успішно приймає та інтегрує біженців з України, існували розбіжності у сприйнятті ситуації серед представників різних секторів. Наприклад, якщо представники влади бачать створену Чехією систему соціальної та житлової підтримки дуже щедру порівняно з іншими країнами, то

представники громадських організацій мають різні думки з цього приводу.

Однак представники всіх секторів вважають вирішення потреб чеських громадян невідкладним, реагуючи на власні економічні та соціальні проблеми. Процес інтеграції необхідно спростити та пришвидшити, щоб українці, які залишаються в Чехії, могли якнайшвидше повноцінно приєднатися до чеської соціальної системи.

## Роль діаспори, міжсекторальна співпраця та міжнародні неурядові організації

Також є численні створені та добре функціонуючі українські організації, які допомагають власним громадянам у Чехії та активно співпрацюють з іншими організаціями та державою.

Робота з великою кількістю біженців, розкиданих по всій країні, була новою для всіх секторів. Цей досвід призвів до посилення співпраці між різними сегментами, і їхня співпраця поступово стала спрямованою та скоординованою. Учасники підтвердили, що в деяких випадках виникають проблеми з донесенням важливої інформації до цільових груп, від держави до регіональних суб'єктів або громадян України. Деякі представники місцевих НУО бачать брак координації на регіональному рівні – відсутні органи, які б координували діяльність та організовували круглі столи.

Чехія привітала присутність міжнародних організацій, таких як МОМ, УВКБ ООН та ЮНІСЕФ з питань реагування на біженців, які посилили свою діяльність у країні з початку вторгнення. Вони привнесли свій світовий досвід роботи з біженцями з багатьох інших країн і відіграли важливу координаційну роль між державою та сектором НУО. Вони вважають співпрацю з урядом дуже хорошою, а уряд дуже відданим, у порівнянні з іншими країнами.

<sup>2</sup> Source: Czech Statistical Office (2022), Foreigners in the Czech Republic, URL: <https://www.czso.cz/documents/10180/165384708/29002722.pdf/Ob03ebd4-aab2-4292-a215-12e81096bc2d?version=1.1>

<sup>3</sup> Source: Ministry of Interior of the Czech Republic (n.d.), V České republice je aktuálně 325 tisíc uprchlíků z Ukrajiny, URL: <https://www.mvcr.cz/clanek/v-ceske-republice-je-aktualne-325-tisic-uprchliku-z-ukrajiny.aspx>



## Творці змін на мапі



## Олександра Сашка

MRIYA UA

Організацію MRIYA UA Олександра заснувала у 2022 році як миттєву реакцію українців Чехії, які хотіли допомогти своїм співвітчизникам, які потребують допомоги. До «МРІІ» вона працювала в бізнесі, керуючи своєю приватною компанією в Празі, тому не мала достатньої інформації про некомерційне середовище та його фінансування, тому їй довелося вчитися на досвіді. Організація керує 2 центрами (гуманітарний центр закритися в середині 2023 року), які надають комплексні послуги біженцям, починаючи від гуманітарної допомоги до медичної, психологічної, освітньої допомоги та доступу до ринку праці, а також інтеграційної діяльності. Майбутній план організації полягає в тому, щоб розширити свою увагу від біженців до всіх мігрантів, які приїжджають до Чехії.

## Зміна наративів біженців має вирішальне значення

Для того, щоб суспільство позитивно сприймало присутність біженців, більшість респондентів погодилися, що необхідні зміни включають посилене позитивне політичне оформлення наративів щодо біженців. Крім того, уряд має однаково задовольняти потреби всіх соціально незахищених груп, щоб чеські громадяни не відчували, що отримують менше, ніж біженці.

Іншим аспектом, який допомагає подолати бар'єри та створити позитивне сприйняття біженців, є висвітлення позитивних прикладів новоприбулих осіб. Окрім даних з економічними показниками, які демонструють кількісно вимірні вигоди від наявності нової робочої сили в країні (вигоди вже давно переважають над витратами на прийом біженців), необхідно також підкреслити людський контекст через окремі історії. Важливу роль у цій роботі повинні відігравати уряд, ЗМІ та громадські установи.

## Члени Ashoka Fellows активно допомагають українським біженцям



## Їржі Скугровець

Datlab

Як аналітик даних, Їржі зосереджується насамперед на аналізі даних державних контрактів. У зв'язку з російським вторгненням в Україну, він співпрацював із учасником Ashoka Support Network Мартіном Дучачеком, щоб створити проєкт із використанням аналітики даних

”

Суспільна обізнаність про триваючу війну в Україні все ще висока, що сприяє відчуттю солідарності в чеському суспільстві. Проте важливо, щоб уряд спілкувався так само з усіма маргіналізованими групами, а не лише з біженцями. Надзвичайно важливо акцентувати на розвитку громадянської освіти в суспільстві, включаючи питання благополуччя у школах, медійну грамотність та інші аспекти.

**Klára Šimáčková Laurencíková**, Урядова уповноважена з прав людини  
Національна координаторка у справах українських біженців, Ashoka Fellow

для покращення застосування списку санкцій у Чехії. Оскільки довести остаточне право власності на компанії та їхніх бенефіціарів було важко, Їржі розробив програмне забезпечення в рамках свого проєкту Datlab, щоб відобразити зв'язки власності в понад 100 країнах. Використовуючи європейські публічні реєстри, він виявляє приховані зв'язки з підсанкційними особами, пов'язаними з російськими компаніями та підприємцями в Чехії, а також у Європі.

”

Всі ці високоризикові фірми, швидше за все, не повинні були брати участь у публічних тендерах після введення санкцій ЄС. Datlab виявив, що обсяг виграних державних контрактів ЄС, пов'язаними з Росією фірмами, у 2022 році не зменшився.

Здобутки Їржі вже використовуються урядом Чехії, також Лії ініціював співпрацю з офіційними установами ЄС для більш точного націлювання санкцій.



Зденек присвячує свій час трансформації чеської освітньої системи. У своєму п'ятирічному пілотному проєкті Eduzměna, який реалізовується у регіоні Кутна Гора, залучено локальних партнерів, щоб запровадити перевірені освітні процедури та заходи з пошуку покращення системи освіти. Діти, вчителі, директори шкіл, батьки та засновники шкіл залучаються до процесу створення, щоб усі необхідні зміни позитивно працювали для всіх учасників.

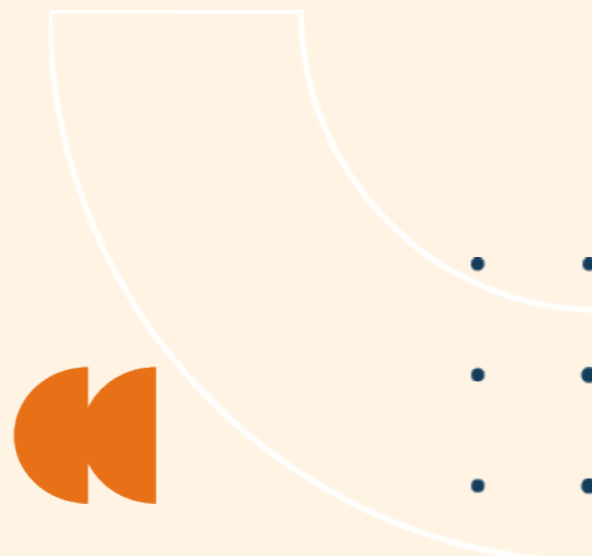
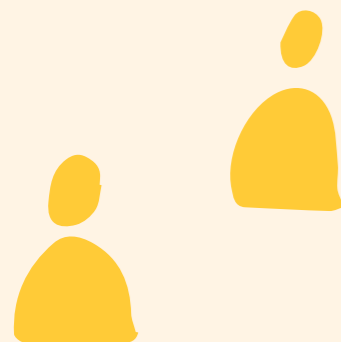
### Зденек Слейшка

Eduzměna Foundation

Після лютого 2022 року Eduzměna також почала виконувати функції координатора донорів у сфері освіти та інтеграції українських дітей-біженців. Координуючи групу з п'ятнадцяти фондів та донорів, вона має на меті принести адресну та ефективну допомогу в процесі інтеграції українських школярів у Чехії. Вони об'єднують залучені фонди чи некомерційні організації, шукають шляхи систематичного вирішення проблем. Донорів заохочують до співпраці один з одним та об'єднання зусиль у конкретних проблемних сферах.



**Ситуація з освітою українських дітей виявила кілька прогалин у чеській освітній системі, які тепер можна відкрито вирішити, як-от підтримка всіх знедолених дітей.**



Кумар – правозахисник, педагог і соціальний працівник, який працює переважно з ромською меншиною в Моравському регіоні. Сам іммігрант з Індії, він зосереджується на покращенні співіснування ромської меншості та чеської більшості. Його організація Vzajemné soužití («Співіснувати») працює над покращенням соціальних та побутових умов нужденних, надаючи гуманітарну, освітню, правозахисну підтримку, а також надаючи юридичні консультації, житло та допомогу в працевлаштуванні. Vzajemné soužití відіграла важливу роль у підтримці ромів-біженців з України (хоча вони працюють з усіма біженцями), які стикаються з різноманітною дискримінацією. Їхній внесок головним чином зосереджений на наданні соціальних послуг, громадській поліцейській діяльності (боротьба з лихварством), освіті, громадянській участі та міжкультурному обміні. Кумар також є стипендіатом Ашоки з 2007 року.

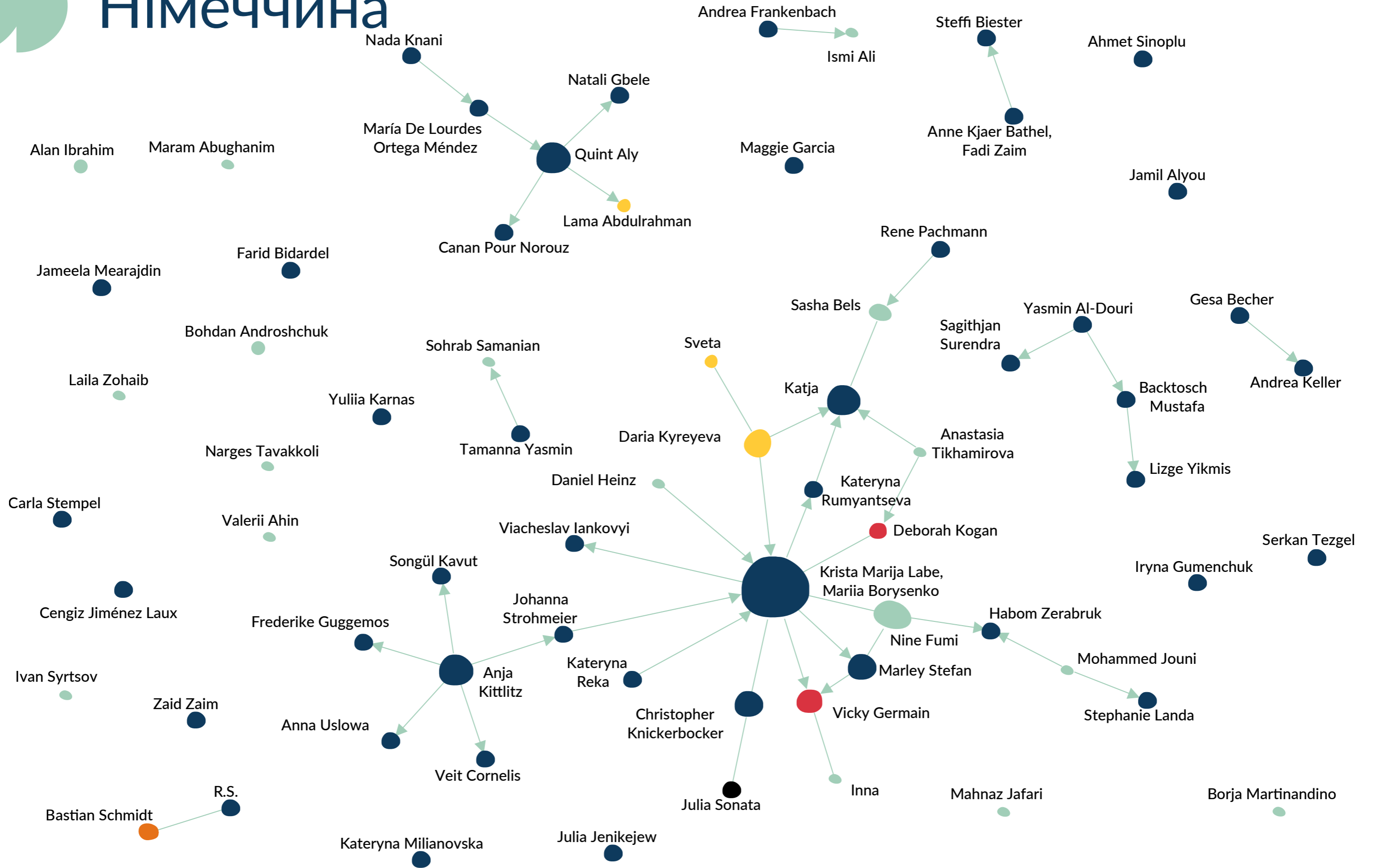


**Чеське суспільство загалом не різноманітне. З економічної точки зору різноманітність буде важливою в майбутньому, а з прагматичної – суспільство сприйме мігрантів і біженців (населення старіє).**





# Німеччина



Color indicators: ● - NGOs | ● - Public | ● - Individuals / Informal Groups | ● - Businesses | ● - Religious Organizations

# Німеччина

Німеччина має довгу історію міграції, але деякі частини суспільства все ще заперечують цей факт. Останніми роками пара з міграційною історією розробила важливий елемент вакцини проти COVID-19: Угур Шахін і Озлем Туречі. Угур народився в Туреччині та переїхав до Німеччини, коли йому було чотири роки, щоб приєднатися до свого батька, який працював на автомобільній фабриці в Кельні. Озлем народилася в Німеччині та зробила медичну кар'єру, як і її батько в Німеччині. Їхні життєві історії кидають виклик домінуючому принизливому нарративу міграції в Німеччині, але все ще мають характеристики, які поділяють багато інших. Як підприємці з інноваційним мисленням, вони не лише використовували власні навички, але й проклали шлях для інших, щоб зробити цінний внесок у суспільство.

Сьогодні Німеччина є найсильнішою економічною державою в Європейському Союзі.<sup>4</sup> Ця сила пов'язана з міграцією як у минулому, так і в сьогоденні. Після закінчення Другої світової війни Західна Німеччина підписала різні угоди з такими країнами, як Італія, Греція, Іспанія та Туреччина, щодо найму робітників на свої фабрики та шахти. За десять років кількість робітників з інших країн зросла в десять разів (з 280 тис. у 1960 р. до 2,6 млн. у 1973 р.).<sup>5</sup> Через кілька років робітники привезли з собою сім'ї, діти почали ходити до школи в Німеччині і згодом народили власних дітей. До 2020 року 35% сімей, які проживають у Німеччині, мали таку міграційну історію.<sup>6</sup>

У результаті переговорів про завершення Другої світової війни союзники розділили Німеччину, і історія на Сході та Заході пішла різними шляхами. Але не стільки щодо міграції. Всупереч поширеній сьогодні думці, Східна Німеччина також зазнала міграції. Були величезні міграційні потоки до Східної Німеччини, приблизно 480 000 радянських солдатів були дислоковані в Східній Німеччині, а приблизно 95 000 людей з таких країн, як В'єтнам, Мозамбік і Ангола, жили і працювали в Східній Німеччині в 1989 році.<sup>7</sup> Таким чином, нинішня імміграція з охоплених війною країн, таких як Афганістан, Сирія чи Україна, не є новим досвідом міграції для людей, які живуть у східній частині Німеччини.

Багато організацій, з якими спілкувалась Ashoka, підкреслювали важливість 2015 і 2016 років як для їхньої роботи, так і для суспільного сприйняття імміграції.<sup>8</sup> Після початку війни в Сирії в 2011 році сирійці стали найбільшою групою біженців у Німеччині. У 2022 році, після кількох років війни, у Німеччині було приблизно 900 тисяч сирійців (загальне населення Німеччини становить 84 мільйони осіб).<sup>9</sup> Більшість прибули в 2015 і 2016 роках, у тому числі понад 60 000 сирійців віком до 18 років, які прибули без батьків.<sup>10</sup> Вони спочатку зустрілися з безпрецедентним виливом громадської підтримки та створенням структур підтримки. У наступні роки правий популізм отримав підтримку, ширший суспільний дискурс змінився, що призвело до



суворіших законів про надання притулку, а також до зростання расистських злочинів.<sup>11</sup>

З моменту російського вторгнення в Україну 1 074 864 українці звернулися за захистом до Німеччини (станом на липень 2023 року). З них 346 тисяч – діти та молодь віком до 18 років.<sup>12</sup> Серед загального населення Німеччини лише

приблизно 15% осіб молодше 18 років, але серед населення мігрантів відсоток молоді вдвічі вищий. Актуальність молоді в міграційному потоці та її важливість у змінах у суспільстві змусили Ashoka Germany зосередити увагу на молоді у цьому звіті (було опитано 71 організацію, 60% з них керували люди віком до 25 років).

## Молоді мігранти роблять потужний внесок у добро для всіх

Менталітет – це набір переконань, яких дотримуються окремі особи або групи. Якщо змінюється мислення, це може змінитися в окремих людей, у групах і, зрештою, у цілому суспільстві. Починаючи з індивідуального рівня, сприйняття себе як творця змін є потужною зміною власного мислення, яка потім впливає на більші групи. Але як це відбувається?

Діти та молоді люди, які переміщувались самі чи з батьками, часто переживали такі сильні емоції, як страх і надія. Для деяких розвиток потенціалу починається лише тоді, коли їхнє

оточення стає безпечним, а їх щоденна рутинна наповнена школою, друзями та всім іншим, що приходить із дорослішанням. Інші мали надзвичайний досвід під час планування виїзду, під час міграції чи прибуття у нове місце. Цей досвід іноді травмує, але в деяких випадках також може допомогти дітям і молодим людям під час переміщення знайти стійкість, стратегії подолання проблем або творчі рішення. Цей індивідуальний досвід взаємопов'язаний із самосприйняттям мігрантів та тим, як цю групу людей бачать інші.<sup>13</sup>

## Перехід від того, чого немає, до того, що є насправді

У той час як потреба у більшій відкритості, прийнятті та співчутті згадувалася найчастіше в інтерв'ю (51 респондентом), потреба у переході від погляду, орієнтованого на дефіцит, до погляду, орієнтованого на ресурси, була другою за важливістю (згадується у 38 інтерв'ю). Як сказав один респондент: «Суспільство має припинити зосереджуватися на слабких сторонах, як-от «вони не говорять німецькою», і зосередитися на сильних сторонах людей». Ключове питання, на яке потрібно тут відповісти: як ми виявимо сильні сторони та розвинемо їх, особливо в молодому віці?

<sup>4</sup> Source: Eurostat (2023), National Accounts and GDP, URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=National\\_accounts\\_and\\_GDP#Developments\\_for\\_GDP\\_in\\_the\\_EU:\\_the\\_rebound\\_observed\\_in\\_2021\\_continued\\_in\\_2022](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=National_accounts_and_GDP#Developments_for_GDP_in_the_EU:_the_rebound_observed_in_2021_continued_in_2022)

<sup>5</sup> Source: Bundeszentrale für politische Bildung (2020), Erstes Anwerbeabkommen vor 65 Jahren, URL: <https://www.bpb.de/kurz-knapp/hintergrund-aktuell/324552/erstes-anwerbeabkommen-vor-65-jahren/>

<sup>6</sup> Source: Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend (2020), Gelebte Vielfalt: Familien mit Migrationshintergrund in Deutschland, URL: <https://www.bmfsfj.de/resource/blob/116880/83c02ec19d5ea15014d7868048f697f2/gelebte-vielfalt--familien-mit-migrationshintergrund-in-deutschland-data.pdf>

<sup>7</sup> Source: Bundeszentrale für politische Bildung (2020), Ausländer in Ostdeutschland, URL: <https://www.bpb.de/themen/deutsche-einheit/1ange-wege-der-deutschen-einheit/314193/auslaender-in-ostdeutschland/>

<sup>8</sup> Of all the organizations interviewed, 75% were founded before the Russian invasion of Ukraine.

<sup>9</sup> Source: Mediendienst Integration (n.d.), Unbegleitete minderjährige Flüchtlinge, URL: <https://mediendienst-integration.de/migration/flucht-asyl/syrische-fluechtlinge.html>

<sup>10</sup> Source: Mediendienst Integration (n.d.), Unbegleitete minderjährige Flüchtlinge, URL: <https://mediendienst-integration.de/migration/flucht-asyl/minderjaehrige.html>

<sup>11</sup> Source: Bundesministerium des Inneren und fuer Heimat (2022), Verfassungsschutzbericht 2022, p.27, URL: [https://www.verfassungsschutz.de/SharedDocs/publikationen/DE/verfassungsschutzberichte/2023-06-20-verfassungsschutzbericht-2022.pdf;jsessionid=7D4572EAFD0BF0C5B20967492E9F0FDA.intranet662?\\_\\_blob=publicationFile&v=4](https://www.verfassungsschutz.de/SharedDocs/publikationen/DE/verfassungsschutzberichte/2023-06-20-verfassungsschutzbericht-2022.pdf;jsessionid=7D4572EAFD0BF0C5B20967492E9F0FDA.intranet662?__blob=publicationFile&v=4)

<sup>12</sup> Source: Mediendienst (2023), Flüchtlinge aus der Ukraine, URL: <https://mediendienst-integration.de/migration/flucht-asyl/ukrainische-fluechtlinge.html>

<sup>13</sup> Additional resources on migration and resilience:

Ciarabella, M., Monacelli, N. & Cocimano, L.C.E. Promotion of Resilience in Migrants: A Systematic Review of Study and Psychosocial Intervention. J Immigrant Minority Health 24, 1328–1344 (2022).

URL: <https://doi.org/10.1007/s10903-021-01247-y>

UNICEF (2017), Resilient migration, Tools for the emotional rescue of migrant children and adolescents,

URL: <https://www.unicef.org/mexico/media/4876/file/Resilient%20Migration%202020.pdf>



### Чого найбільше потребують діти мігрантів

Не всі діти мігрантів ростуть у бідності, але ризик бідності серед мігрантів удвічі вищий.<sup>14</sup> Діти мігрантів, які ростуть у бідності, мають значні недоліки в розвитку свого потенціалу, оскільки їхній доступ до освіти та можливості обмежені. З цієї причини багато організацій у Німеччині зосередилися на послугах у сфері освіти. Наприклад, продовження навчання

дітей українською мовою становило 43% діяльності організацій, згаданих в інтерв'ю. Але освіта – це набагато більше, ніж просто передача знань. Серед інших переваг, відвідування школи забезпечує надійну структуру дня, можливість знайти друзів і ідеально розвивати широкий спектр навичок, таких як допитливість, увага та спілкування.



**Катерина Мілянська**  
SchlaU-Schule

SchlaU-Schule підтримує освіту дітей біженців та молоді, які стикаються з проблемами інтеграції в існуючі державні освітні програми. Їх освітня діяльність покращує майбутні перспективи студентів шляхом створення індивідуальних програм. SchlaU-Schule забезпечує сприятливе навчальне середовище, яке дозволяє молодим біженцям відчувати причетність і самостійно формувати своє майбутнє, одночасно отримуючи освітню та психосоціальну підтримку.

”

У той момент, коли мені дозволено працювати, не покладаючись на соціальні виплати, я можу продемонструвати свою цінність, інтелект і здібності.

### Рух – це спільний досвід

Молоді мігранти стикаються, як мінімум, з двома типами стереотипів: через свій молодий вік їх часто розглядають як "ще не готових", "незрілих" або "недостатньо кваліфікованих". Крім того, інші стереотипи, пов'язані з міграційною історією їхніх сімей, підсилюють таке ставлення до них.

Якщо ми розглядаємо міграцію як спільний досвід, то ми можемо співпрацювати на основі загальних вражень. Переміщення є спільним для українців і сирійців, а також людей, які прибули до Німеччини десятиліття тому - чи навіть просто переїхали в інший будинок в тому ж місті або на короткий період часу. Переміщення також є спільним протягом життя і навіть між поколіннями. У Німеччині так званий "міграційний фонд" (Migrationshintergrund) залишається статистичним інструментом, навіть для людей, які не мігрували особисто, але мають принаймні одного батька, народженого за кордоном. У цьому відношенні люди з

німецькими паспортами, які народилися в Німеччині і прожили все життя в Німеччині, але мають батька чи матір, який прибули до Німеччини у віці 4 років, все ще класифікуються як особи "з міграційним фондом".<sup>15</sup> Цей ярлик «мігрантського походження», як показали багато останніх популістських кроків, служить для визначення того, хто є «справжнім німцем», а хто ні, особливо в контексті злочинності.<sup>16</sup>

Враховуючи цей ярлик із явно негативним відтінком, нормалізація міграції була найсильнішим зрушенням, яке організації громадянського суспільства вважають необхідним. Це було виражено через потребу змінити ставлення (51 згадка), потребу сприяти різноманітності (15 згадок) і потребу усунути упередження (12 згадок). Рушійною силою для цього є емпатія, як зазначає Марія Борисенко з Vitsche: **“Емпатія веде до сприйняття ненімецької людини як людини.”**

**Vitsche, об'єднання молодих українців у Німеччині, було створене молодими активістами та громадськими лідерами у відповідь на вторгнення в Україну у 2022 році. Вони активно організовують протести, культурні та освітні заходи для посилення українських голосів у Німеччині. Значна увага приділяється також боротьбі з дезінформацією та повідомленнями ЗМІ під час війни. Крім того, Vitsche допомагає біженцям знайти дім, орієнтуватися в бюрократії, знайти роботу, а також надає послуги перекладу, матеріально-технічне забезпечення, притулок та психосоціальну підтримку.**

### Дізнайтеся, що може бути краще і зробіть перший крок

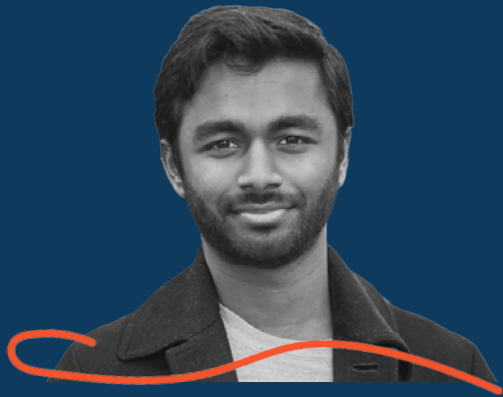
Коли родини мігрують, діти часто є першими в сім'ї, хто йде до німецької школи, щоб орієнтуватися в німецькій бюрократії з достатніми знаннями мови або підтримувати інших членів сім'ї, коли вони йдуть до лікаря. Будь то освіта, державні послуги чи система

охорони здоров'я – усі ці сфери потребують соціальних інновацій. Молоді мігранти долають ці бар'єри і при цьому дізнаються, що потрібно змінити, щоб уся система покращилася.

<sup>14</sup> Source: Der Paritaetische (2023), Zwischen Pandemie und Inflation: Paritätischer Armutsbericht, URL: [https://www.der-paritaetische.de/fileadmin/user\\_upload/Schwerpunkte/Armutsbericht/doc/Armutsbericht\\_2022\\_aktualisierte\\_Auflage.pdf](https://www.der-paritaetische.de/fileadmin/user_upload/Schwerpunkte/Armutsbericht/doc/Armutsbericht_2022_aktualisierte_Auflage.pdf)

<sup>15</sup> Source: Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (2018), Tuerkischstaemmige Personen in Deutschland, URL: [https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Forschung/WorkingPapers/wp81-tuerkeistaemmige-in-deutschland.pdf?\\_\\_blob=publicationFile&v=12](https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Forschung/WorkingPapers/wp81-tuerkeistaemmige-in-deutschland.pdf?__blob=publicationFile&v=12)

<sup>16</sup> Source: Betschka, Julius (2023), Vornamen-Abfrage der Berliner CDU, URL: <https://www.tagesspiegel.de/berlin/vornamensabfrage-der-berliner-cdu-es-wird-plotzlich-sehr-einsam-um-kai-wegner-9158382.html>



**Сагітджан Сурендра**

Aelius Förderwerk

Aelius засновує першу загальнонаціональну програму підтримки для молодих людей віком від 14 до 21 року в Німеччині, сприяючи рівному доступу дітей до освіти та шкіл, незалежно від їх походження чи соціального статусу. Підтримка з боку наставників допомагає молодим людям виявити свої сильні сторони та успішно закінчити школу.

”

**Небажання громади приймати біженців часто виникає через її небажання протистояти існуючим проблемам у системі. Замість того, щоб вирішити ці проблеми та працювати над виправленням системи, деякі люди вирішують відмовляти біженцям. Однак реальний прогрес полягає у визнанні та виправленні глибинних проблем для створення більш інклюзивного та сприятливого середовища для усіх.**

### Якщо діти – наше майбутнє, то й міграція теж

Німецьке суспільство змінюється. Статистика вже нормалізувала міграцію: 40% дітей віком до 5 років мають міграційний досвід, на противагу лише 8% - особи старше 85 років.<sup>17</sup> Сміх, жарти та дитячі крики на шкільних подвір'ях у Німеччині вже чути багатьма мовами. Діти та молодь ростуть із мінливою ідентичністю та прокладають шлях до суспільства, яке визнає позитивний внесок мігрантів.

Участь у прийнятті всіх рішень, що стосуються власного життя, є як правом людини, гарантованим Конвенцією ООН про права дитини, так і необхідною умовою для змін. Щоб сприяти суспільним змінам, потрібно сісти за стіл. Мігрантам потрібне місце за цим столом, особливо молоді. А молодим мігрантам тим більше.



**Ясмін Аль-Дурі**

Diverse Young Leaders

Участь молоді часто обмежена, займає багато часу та фінансово обтяжлива. Це може стримати потенційних кандидатів з мігрантського кола, які не мають ресурсів, від участі в проектах, які спрямовані на участь або подавати нові заявки. Здається, у залученні молоді та серед потенційних майбутніх лідерів, домінує однорідна група, за винятком тих, хто має міграційну історію. Для сприяння участі молоді у різноманітні було засновано Diverse Young Leaders, яке зараз підвищує обізнаність про систематичні бар'єри та расизм, які заважають молодим меншинам досягти успіхів у своїй кар'єрі та взяти на себе потенційні лідерські ролі.

”

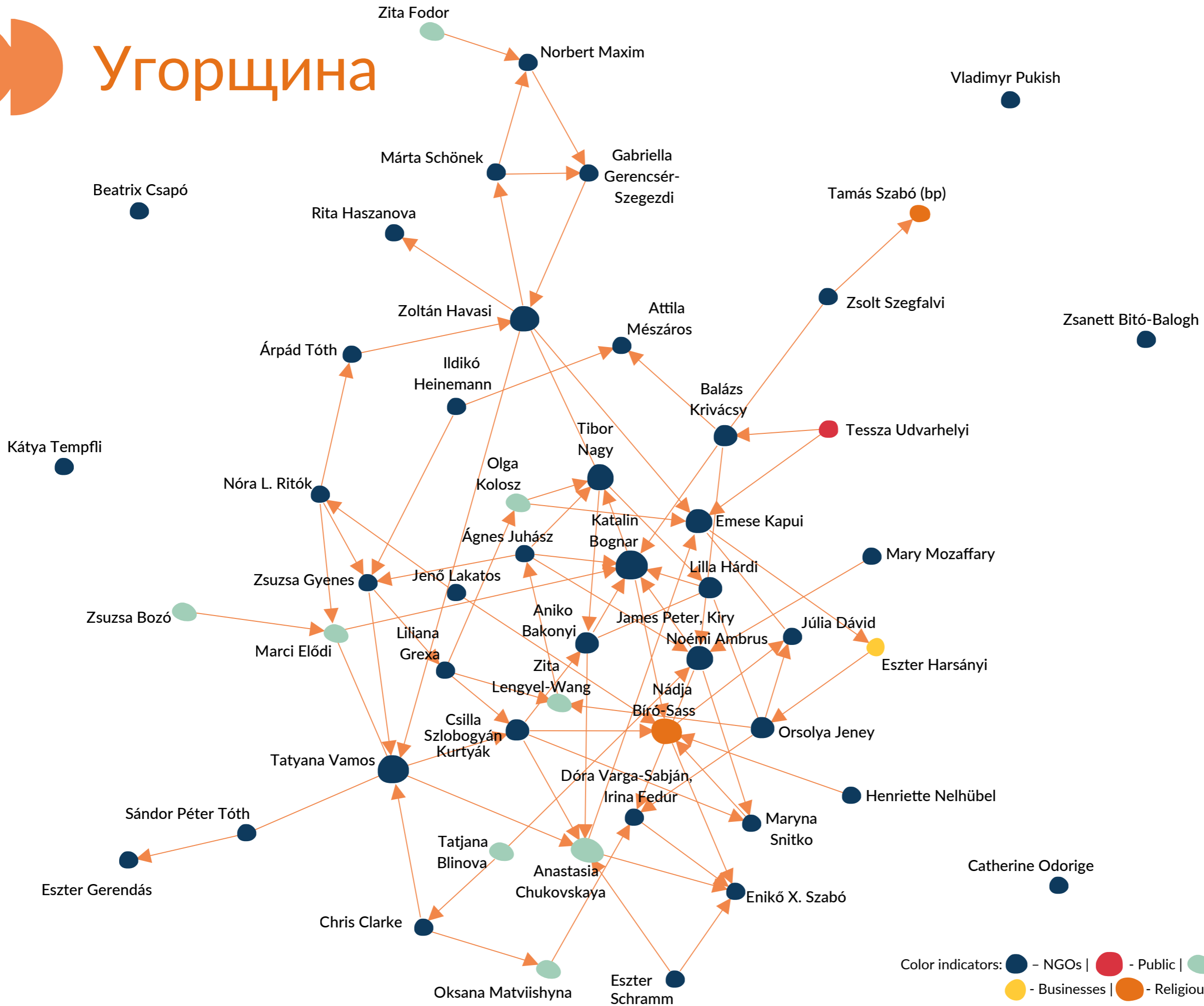
**Зміна наративу про міграцію в ЗМІ має вирішальне значення.**

<sup>17</sup> Source: Bundeszentrale fuer politische Bildung (2022), Bevoelkerung mit Migrationshintergrund, URL: <https://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/soziale-situation-in-deutschland/150599/bevoelkerung-mit-migrationshintergrund-nach-alter/>

<sup>18</sup> Source: UN Convention on the Rights of the Child (1989), Art. 12 and 31, URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>



# Угорщина



Color indicators: ● - NGOs | ● - Public | ● - Individuals / Informal Groups  
 ● - Businesses | ● - Religious Organizations

# Угорщина

Угорщина і молода, і стара країна одночасно. З одного боку, дивлячись на сьогоднішні кордони, Угорщина є молодою країною. Вона була сформована внаслідок великих втрат території відразу після Першої світової війни. Але з іншого боку, Угорщина також є дуже старою країною, яка має спогади про

величезну державу під назвою Австро-Угорська імперія, яка існувала століттями в різних об'єднаннях. Багатонаціональність була визначальним фактором її існування, дивлячись на різні етнічні групи, які проживали на території, і всі мови, якими розмовляли від сучасної Північної Італії до України.

## Основа економічного успіху

Однак у недавній історії картина, яку малює нинішній уряд, є протилежною: етнічно однорідна держава. Консервативні праві, правляча з 2010 року партія, відкрито називають етнічну однорідність угорського народу ключем до економічного успіху.<sup>19</sup> Це різко суперечить дослідженням міграції та економічним дослідженням у теорії та практиці. Наприклад, економічний розвиток Сполучених Штатів та Європи, для яких міграція була рушійною силою економічного зростання на рівні з інноваціями.<sup>20</sup>

## Вступ в Європейський Союз

З моменту вступу Угорщини до Європейського Союзу в 2004 році її кордон з Україною став кордоном між територією ЄС та територією поза союзом. З моменту російського вторгнення в Україну цей кордон перетнули 2,1 мільйона біженців. Близько 34 тис. осіб

звернулися за захистом у рамках урядової схеми Угорщини.<sup>21</sup> Серед шести країн, представлених у цьому звіті, Угорщина прийняла найменшу кількість біженців як в абсолютних цифрах, так і на душу населення.

## Швидко на допомогу

Угорщина виділяється, коли досліджується легкість або складність започаткування ініціативи: респонденти з Угорщини відповіли, що це було дуже легко (4,75 за шкалою від 1 до 5, порівняно з 2,5 у Словаччині). Проте фінансування від уряду було найнижчим саме в Угорщині у порівнянні до інших

опитаних країн (фінансування від НУО, фондів та ЄС згадувалося частіше.) Декілька опитаних зазначили, що короткострокове фінансування дійсно було доступним, але лише для українських біженців. І саме тому НУО потрібно було відмовитися від роботи, яку вони робили до того. Крім того, через кілька місяців, коли стало очевидно, що війна зараз не закінчиться, мотивація волонтерів і фінансування зменшилися.

## Короткостроковий погляд, орієнтований на виживання

Під час інтерв'ю була озвучена дуже короткострокова перспектива міграції. Наприклад, ані угорці, ані українці не були впевнені, скільки триватиме війна і чи варто українцям починати будівництво нового дому у новій країні. Не маючи міграційної концепції ані на угорський ринок праці, ані на шкільну систему для дітей, українські діти повинні були відвідувати угорську школу, також продовжували онлайн-навчання в Україні, або ж приєднувалися до кількох центрів домашньої освіти або так званих «спливаючих» шкіл. Це призвело до виснаження дітей.

Такий розвиток подій вказує на дві можливі основні причини, які підтверджуються даними, зібраними в нашому звіті: дуже

короткостроковий практичний підхід до міграції (надання притулку та одягу, а не довгострокова перспектива з правовою допомогою або освіта для дорослих) та суттєвий брак координації між різними ініціативами та організаціями (зазначається як друга перешкода для успішної роботи після відсутності фінансування).

Мігранти знають про недоліки кожної системи і часто розробляють для неї найкращі рішення. В Угорщині лише третина організацій, яких опитав фонд Ashoka, мали в своєму керівному колі людей з досвідом міграції (найменша кількість серед опитаних країн). Ці знання є цінним надбанням для зміни існуючих процесів у сфері міграції.

## Приналежність – і ні

В інтерв'ю, яке провела Ashoka, було підтверджено, що виключення ромів відіграє особливо складну роль. Особливо те, що інші українські біженці ставилися до ромомовних угорців, які проживали в Україні, як до «справжніх» українців, хоча вони також відчували значні культурні відмінності від ромів, які проживали в Угорщині. Для тих, хто також має угорське громадянство (подвійне громадянство), важко юридично розглядати їх як біженців, навіть якщо вони були змушені залишити свої домівки в Україні через війну. Таким чином, вони також виключені з деяких пільг, які націлені на біженців.

## Найочевиднішу потребу найважче задовольнити

Зміна парадигми розгляду міграції як природного явища є одночасно зміною з найбільшим потенціалом в Угорщині та найважчою для досягнення. З точки зору історії, Угорщина зазнала величезних змін на її території, і люди з багатьма різними мовами та традиціями жили разом у мінливих обставинах, що має величезний потенціал. Однак, нинішні політичні партії дуже рішуче

виступають проти будь-якої пропаганди різноманітності. У нашому звіті емпатія згадувалася кілька разів як фундаментальна зміна, яка повинна відбутися (озвучена як «відкритість» і «любов»). На жаль, але зі зрозумілих причин, враховуючи обставини, зміна цього нарративу згадувалася найменше в Угорщині (лише 9% організацій, порівняно з 27% у Німеччині та 24% у Польщі).

<sup>19</sup> Source: EURACTIV Media Network B.V. (2017), Orbán calls “ethnic homogeneity” a key to success, URL: <https://www.euractiv.com/section/justice-home-affairs/news/orban-calls-ethnic-homogeneity-a-key-to-success/>

<sup>20</sup> Additional resources:

Harnoss, Johann et.al (2021), The Power of Human Migration in the 21st Century,

URL: <https://www.bcg.com/publications/2021/how-global-migration-drives-innovation>

OECD (2014), Is migration good for the economy?,

URL: <https://www.oecd.org/migration/OECD%20Migration%20Policy%20Debates%20Numero%202.pdf>

Helsinki and Menedék (2021), For the third cycle of UPR of Hungary on the rights of migrants,

URL: [https://helsinki.hu/wp-content/uploads/2021/03/HHC\\_Menedek\\_UPR2021\\_Hungary\\_Migrants\\_web.pdf](https://helsinki.hu/wp-content/uploads/2021/03/HHC_Menedek_UPR2021_Hungary_Migrants_web.pdf)

Engler, Philipp et.al. (2020), Migration to Advanced Economies Can Raise Growth,

URL:

<https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2020/06/19/blog-weo-chapter4-migration-to-advanced-economies-can-raise-growth>

Higgins, Andrew et.al. (2022), Hungary's Orbán, a Scourge of Liberals, Faces a New Foe: Economics,

URL: <https://www.nytimes.com/2022/08/20/world/europe/viktor-orban-hungary-economy.html>

<sup>21</sup> Source: IOM Hungary (2023), Ukraine Crisis 2022-2023, One Year of Response, URL:

[https://hungary.iom.int/sites/g/files/tmzbd11591/files/documents/2023-03/One%20year%20in%20war\\_report\\_FIN\\_0.pdf](https://hungary.iom.int/sites/g/files/tmzbd11591/files/documents/2023-03/One%20year%20in%20war_report_FIN_0.pdf)



**Нові ідеї та рекомендації:**

1

Зміна парадигми в наративі про міграцію: міграція не є загрозою для нації, а її єдиним шансом на виживання. Міграція оживляє суспільство, приносить інновації та вкрай необхідне економічне зростання. Такої зміни парадигми можна досягти лише шляхом нормалізації міграції, нагадування угорцям про їхню власну історію та показування тих, хто починає оселятися в Угорщині та робить внесок у вирішення суспільних проблем.

2

Зміна парадигми в міграційній стратегії: сприйняття міграції як необхідного ресурсу дозволяє довгостроково формувати бюджет для громадянського суспільства, щоб підтримати тих, хто прибуває з найнагальнішими потребами, і підтримати їх у кроках, які вони повинні зробити, щоб реалізувати свій потенціал.

3

Зміна парадигми в практиці найму: наймання людей з досвідом міграції на посади, де приймаються рішення, приносить досвід і знання з перших рук саме у тих галузях, де це найбільше потрібно.

**Творці змін на мапі**

**Зіта Ленг'єл-Ванг**  
Refugee Help Digital Network

Зіта є членом-засновником Segítségnyújtás Ukrajna, Kárpátalja/Цифрова мережа допомоги біженцям, яка розпочалася у Facebook як група підтримки з метою об'єднати біженців, які потребують допомоги, з місцевими цивільними особами, які шукають як допомогти біженцям. Завдяки сильному цифровому ноу-хау команди волонтерів ця ініціатива перетворилася на один із найефективніших і найвідоміших каналів онлайн-підтримки в Угорщині з понад 130 000 членами, які все ще працюють, щоб задовольнити потреби біженців.

”

**Співпраця та обмін інформацією між найбільшими групами країн, які приймають біженців – Польща та Румунія – можуть сприяти більш точному оцінюванню потреб і розподілу ресурсів.**







# Польща

## Польща та моделі міграції

Польське суспільство динамічно змінюється через низку взаємопов'язаних факторів. Однією з них є міграційні моделі. Протягом багатьох десятиліть у XX столітті Польща була місцем еміграції. Поляки шукали кращих можливостей подалі від бідності (до Другої світової війни), від комуністичної диктатури (до 90-х) і шукали нових економічних можливостей у часи трансформації навіть після вступу до ЄС. Проте в останнє десятиліття спостерігається протилежна тенденція. Польща все більше стає імміграційною країною. Переміщення людей, які втікають від повномасштабної війни в Україні, — це лише останній (не заключний) розділ цієї історії.

Польща, як сусідня з Україною країна, де до 2014 року працювало багато громадян України, стала хорошим напрямком міграції після російського вторгнення на українські території. Після початку війни, українські мігранти не мали жодного особливого статусу, окрім тимчасового дозволу на роботу. До них ставилися як до економічних мігрантів. Однак ці міграційні явища створили основу для сильної діаспори, яка відіграла і відіграє вирішальну роль в обслуговуванні тих, хто тікає від повномасштабної війни після ескалації в лютому 2022 року.

## Великі транскордонні переміщення та відповідь поляків

З 24 лютого 2022 року по 2 липня 2023 року українсько-польський кордон перетнули майже 12,5 млн громадян України. З Польщі виїхало понад 10,5 млн осіб. За оцінками, наразі в Польщі проживає понад 1,2 мільйона громадян України. Громадянам України видано понад 1,5 мільйона номерів PESEL, з яких на сьогодні активні менше мільйона<sup>22</sup>.

Переважає більшість поляків активно допомагала людям у притулку. Навіть історичні суперечки важкого часу Другої світової війни не стали перешкодою для зустрічі «сусідів» та «гостей» – сотень тисяч людей, які тікали від загрози повномасштабної війни. Реакція Польщі на прибуття біженців переважно ґрунтувалася на організаціях громадянського суспільства, якими керували поляки та особи з міграційним досвідом. Це були як офіційно існуючі некомерційні організації, так і неформальні ініціативи окремих осіб і компаній.

Таке широке залучення організацій третього сектору вимагало ефективної координації діяльності, що стало можливим завдяки НУО «Forum Razem» (ініціатором якого виступили Ashoka та «Polish Humanitarian Action»). Інші координаційні ініціативи та швидке створення локальних центрів у найбільших польських містах були доказом цінності довгострокової співпраці між багатьма зацікавленими сторонами. Це сприяло обміну знаннями, досвідом та матеріальною підтримкою, коли МНУО прибули до Польщі.

Польща стала основною країною прийому українців, але вона стикається з іншими викликами, пов'язаними з міграцією. Правова система країни у справах міграції та біженців та її впровадження протягом багатьох років зазнавали широкої критики з боку групи експертів із громадських організацій. У 2022 році швидкі рішення успішно задовольнили короткострокові нагальні потреби великої кількості людей, але були далеко несправедливими та нестійкими. Експерти

відзначають неприпустимі системні нерівності у ставленні до людей різного походження. У той час, як українські громадяни отримали право на захист і соціальну допомогу, шукачі притулку з інших частин світу, які намагалися претендувати на таке ж право на білоруському кордоні, були відтіснені та не мали доступу до офіційної допомоги.

Відсутність довготривалої ясності щодо законності проживання та прав осіб з особливим українським статусом є однією з найбільш часто згадуваних системних причин тривалого відчуття стресу, тимчасовості та відсутності волі. Згідно з нашим дослідженням, недостатня безпека та стабільність, включно з невизначеністю щодо тривалості перебування, є причинами малої участі нової громади у локальних справах.

## Виклики та можливості, що виникають у Польщі

У нашому картографуванні в Польщі ми опитали 76 осіб із досвідом міграції та тих поляків, які активно брали участь у допомозі потребуючим, переважно у віковій групі 26-35 років. Крім того, ми опитали 90 молодих людей (18-25 років), які активно ведуть зміни в різних секторах суспільства. Ми виявили, що гуманітарну допомогу людям, які втікають від війни з України, рідко очолювали молоді люди (25 років і молодше).

Молоді люди переважно знайшли своє місце на тимчасових допоміжних ролях. Деякі з волонтерів стали співробітниками гуманітарних некомерційних організацій. Інші, після періоду інтенсивної допомоги, повернулися до своїх основних сфер діяльності. На першому етапі реагування на потреби мігрантів вони виконували завдання щодо:

- підтримка в орієнтуванні в Польщі, допомога в перших кроках,
- мовна допомога,
- проведення додаткових занять,
- допомога в роботі з системами/додатками

Що можна спостерігати, так це те, що завдання «один на один» з мігрантами, яке є доволі складне, молодь виконувала і наголошувала на почутті розширення можливостей, які вони відчувають, допомагаючи людям у біді. Пряме обслуговування викликає стрес, несе багато відповідальності та ризик вигорання, перенесення травми або посттравматичного стресового розладу, якщо асистенти не отримують ретельної підтримки.

Молоді люди в Польщі все більше залучаються до соціального підприємництва, але вони стикаються з кількома проблемами, зокрема:

- Відсутність підтримки з боку системи освіти
- Дискримінація за віком
- Фізичні та психічні навантаження
- Відсутність досвіду
- Відсутність фінансування

Дискримінація за віком – явище, з яким багато людей стикаються у своїй діяльності. Така дискримінація має місце в організації (де молоді люди працюють зі старшими); між «молодшими» організаціями (заснованими молодими людьми, де домінує молода команда) та «старшими» організаціями, також у співпраці з місцевою владою. Дослідження включало лише невелику групу молодих громадських активістів із нещодавнім досвідом роботи з біженцями, але вони підтверджують ті самі бар'єри, з якими стикаються через ідентичність мігрантів.

Згідно з дослідженням, лише невеликий відсоток опитаних молодих дорослих зацікавлених у довгостроковій соціальній взаємодії з мігрантами. Існує сильна помітна тенденція, що молоді творці змін залучаються до тих сфер, які є їхніми особистими проблемними точками. Це свідчить про величезний потенціал і потребу в самозахисті.

<sup>22</sup> Source: Dobilowicz, Michal (n.d.), Ilu uchodźców z Ukrainy mieszka w Polsce? Znamy najnowsze dane, URL: [https://www.rm24.pl/raporty/raport-wojna-z-rosja/news-ilu-uchodzcow-z-ukrainy-mieszka-w-polsce-znamy-najnowsze-dan,nld,6890477#crp\\_state=1](https://www.rm24.pl/raporty/raport-wojna-z-rosja/news-ilu-uchodzcow-z-ukrainy-mieszka-w-polsce-znamy-najnowsze-dan,nld,6890477#crp_state=1)

Залучення молоді з міграційним досвідом має на цьому етапі тимчасовий або неструктурований характер. Вони займаються найважливішими для них сферами, вланес так само, як польські молоді творці змін. Найпоширенішими сферами є: створення мереж підтримки, освіта для дорослих та/або неповнолітніх та участь у міжкультурному обміні. У випадку молодих людей, які втекли не з України, переважають різні типи соціальної активності. У групі білорусів часто ініціюють культурні заходи (концерти, вистави, виставки, клубні заходи). Проте їхня культурна діяльність часто тісно пов'язана з ідеєю миру, підтримки України та демократії в Білорусі.

За результатами антропологічного дослідження, проведеного в рамках програми Hello Entrepreneurship<sup>23</sup>, молоді люди з мігрантським досвідом не віддають перевагу соціальному підприємництву через дві основні проблеми: вони повинні зосереджуватися на отриманні доходу та вони залучені до отримання найкращої можливої вищої освіти в Польщі. Особливо потреба рано починати заробляти на життя розглядається як перешкода для соціальної участі і сприймається як додаткова, добровільна участь.

### Суспільство, що змінюється

Переважає більшість поляків, залучених до роботи з міграцією, оцінюють польську систему як непідготовлену до прийому та інтеграції переселенців. Чим більш поінформовані та залучені активісти, тим, як правило, більш критично вони налаштовані. Особливо жорстку оцінку ситуації висловлюють гуманітарні активісти, які працюють у надзвичайно складній ситуації на польсько-білоруському кордоні. Як стверджують експерти, для постійного покращення ситуації необхідно розробити та реалізувати реалістичну національну міграційну політику. Такий документ може бути створений на основі попереднього досвіду та експертних знань переважно з некомерційного сектору.<sup>24</sup> Необхідність довгострокової міграційної та інтеграційної політики добре усвідомлюється місцевою владою, яка несе на собі тягар створення якісних державних послуг для нових і старих мешканців. Органи місцевого самоврядування відкриті до співпраці з багатьма зацікавленими сторонами, визнаючи цінність послуг, які надають соціальні підприємці.

Опитані творці змін, які мають нещодавній досвід роботи з міграцією з України, більше, ніж поляки, задоволені станом польських систем. Вони визнають прогалини та труднощі, але також бачать можливості та висловлюють вдячність польському

суспільству за створення простору для їх діяльності та змін.

У ЗМІ є величезний невикористаний потенціал для вирішення соціальної напруги. У часи сильної поляризації суспільних дебатів у Польщі, медіа мають можливість покращити розуміння проблем міграції у суспільстві, а також по-іншому формувати наратив. ЗМІ можуть відігравати важливу роль у формуванні громадської думки, і важливо, щоб вони використовували цю силу для сприяння точному та співчутливому висвітленню цієї проблеми. Під час дослідження ми чули багато заяв, у яких висловлювалося розчарування, викликане ЗМІ, які замість того, щоб використовувати наратив, який зближує людей (показ їхніх особистих історій, мужності та боротьби), розпалюють конфлікти. Про економічну та соціальну важливість мігрантів (їхнє підприємництво, робота, сплачені податки, інвестиції) інформують рідко. Соціальні підприємці активно формують позитивні наративи, але співпраця та зацікавленість ЗМІ є важливими для успіху. Існує можливість реалізації журналістських матеріалів, які будуть суперечит спрямованості на упереджене визначення вартості допомоги та додаткового навантаження на школи та систему охорони здоров'я.

Виклики, пов'язані зі зростаючою кількістю людей, які переміщуються у в пошуках свого місця в Польщі, є водночас можливістю для суспільства в цілому. Багатство розмаїття з точки зору культури та етнічної приналежності, може стати можливістю для створення більш справедливих та інклюзивних систем. Суспільство має більше шансів визнати цінність різноманітності. Присутність мігрантів, які мають іншу ідентичність, належать до інших аспектів різноманітності, — це можливість розкрити потенціал змін людей із різним походженням. Прикладом цього є відзначений у дослідженні високий рівень активності жінок, які створюють простори співпраці та взаємопідтримки. Вони взаємодіють, незважаючи на те, що водночас борються з багатьма викликами війни, яка перевернула їхні особисті життя.

Цікаво, що в соціальній сфері Польщі домінують жінки. Через обмеження виїзду для чоловіків, переважна більшість новоприбулих з України – це жінки, тому вони зміцнюють модель домінування жінок у соціальній роботі. Участь у вирішенні соціальних проблем пов'язана з допомогою, турботою та милосердям, покладеними на жінок як «берегинь». Це призводить до недостатньої представленості чоловіків як соціальних підприємців та більшої незаангажованості їх у вирішенні соціальних проблем. Відмінності відображаються в проголошених цінностях і політичному виборі, де молоді жінки заявляють про більшу відкритість, емпатію та залучення<sup>25</sup>. Таким чином, у польському громадянському суспільстві існує потреба залучати більше чоловіків і парубків до змін.

### Творці змін на мапі



#### Єлизавета Нагорна

The Foundation Ukraine



Фундація Україна, яка складається переважно з молодих людей, є однією з найактивніших організацій у Польщі. Вони пропонують широкий спектр допомоги – від послуг підтримки інтеграції, допомоги в працевлаштуванні, вивчення мови до культурних заходів. За рік з 24 лютого 2022 року Фонд надзвичайно виріс, збільшивши свій штат втричі. Незважаючи на молодий вік, Єлизавета займає дуже відповідальну посаду в центрі організації. До її завдань входить підбір нового персоналу та забезпечення того, щоб усі колеги діяли відповідно до місії та цінностей Фонду.

**Враховуючи, що сектор НУО в цілому базується на залученні волонтерів, ви майже завжди можете знайти підтримку та участь, які вам необхідні. Я розпочала свій шлях у Фонді з волонтерства, тому знаю, наскільки важливо для НУО створювати простір для роботи з активними людьми, надавати їм свободу дій..**

<sup>23</sup> Source: Ashoka (2023), Jak młode i przedsiębiorcze osoby odnajdują się w Polsce?,

URL: <https://www.ashoka.org/pl-pl/story/jak-mlode-i-przedsiębiorcze-osoby-odnajdują-sie-w-polsce>

<sup>24</sup> Source: Migration Consortium et.al. (2023), Polish School of Assistance, Reception and integration of refugees from the Ukraine in Poland in 2022,

URL: <https://konsorcjum.org.pl/en/report-the-polish-school-of-assistance/>

<sup>25</sup> Source: Młodziwyborcy (2023), Debutanci '23,

URL: <https://mlodziwyborcy.pl/wp-content/uploads/2023/07/Raport-Debutanci23-7-Jul.pdf>





**Пауліна Кремер**  
Spółdzielnia HECA

Керуючи кооперативом HECA вже кілька років, Пауліна створює інклюзивні робочі місця. HECA не обмежується кур'єрськими послугами велосипедів, виробництвом натурального лимонаду або перероблених меблів. З прибуттям великої групи військових біженців війни з України до Тчева, вони забезпечили проживання, інтеграційну підтримку та створення нового дитячого садка, що дало змогу молодим матерям влаштуватися на роботу. Безперерйна робота стала можливою завдяки тісній співпраці з місцевими підприємствами.

#### Активні члени Ashoka, які надають допомогу українським біженцям



**Мирослава Керик**  
The Ukrainian House



Мирослава підтримує людей з міграційним досвідом, допомагає їм швидко освоїтися на новому місці, щоб вони могли працювати на спільне благо. Вона також залучає приймаючі громади до процесу, що сприяє розвитку стосунків і запобігає конфліктам. Окрім надання всебічної підтримки людям із досвідом міграції у найважливіших аспектах життя, таких як житло, робота та освіта, Мирослава також створює дім, далеко від дому – Український дім. Це унікальний простір, створений спільно місцевими громадами – як польськими, так і українськими. Її робота заснована на особистому досвіді.



**Вітольд Клаус**  
The Migration Consortium



Усвідомлюючи рівень неоднозначності та складності польської правової системи щодо статусу біженців та мігрантів, які проживають у Польщі, Вітольд створив Асоціацію правової інтервенції. Надає безкоштовну юридичну підтримку людям у процесі легалізації перебування. Зараз Вітольд є співкерівником Міграційного консорціуму, якому вдається поєднати досвід організацій, що працюють від імені мігрантів у різних сферах. Вони поділяють спільне бачення інклюзивної держави.



**Кшиштоф Становські**  
Lublin City Council



Кшиштоф є одним із тих, хто стоїть за безперервною співпрацею між регіональними НУО, міською радою та міжнародними НУО в Любліні. Деякі із запропонованих ними рішень були успішно реалізовані по всій країні (наприклад, працевлаштування асистентів культури в школах). Це можливо завдяки багаторічній праці, взаєморозумінню та довірі. Ще один важливий результат цієї співпраці – створення Baobab, простору для обміну досвідом та вивчення культур у будівлі, де раніше був банк (Homo Faber – головна організація).

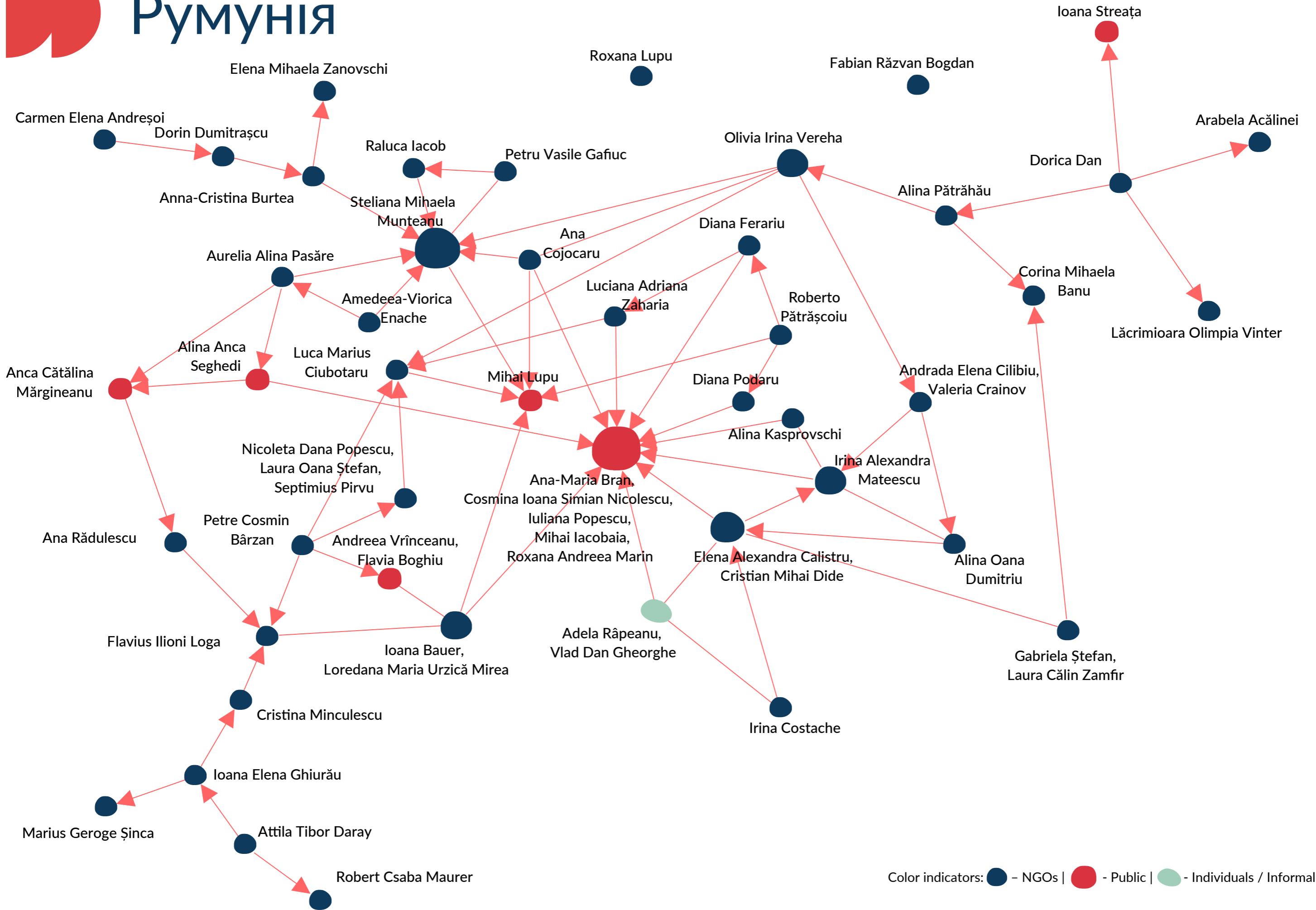
”

Баобаб є місцем зустрічей та спілкування між новими та старими громадянами. Ініціативи від організацій і неформальних груп, включаючи організації мігрантів і меншин, запрошуються для створення соціальної, культурної, інтеграційної та інклюзивної пропозиції. Розглядаючи інтеграцію як двосторонній процес, ми спрямовуємо частину нашої діяльності на приймаюче суспільство, тобто мешканців Любліна.

Анна Домбровська, голова Homo Faber<sup>26</sup>

<sup>26</sup> Source: Wasik, Dominik (2023), Dawna siedziba banku zamieniła się w przyjazną przestrzeń dla nowych mieszkańców Lublina. Zajrzeliśmy do „baobabu”, URL: <https://spottedlublin.pl/dawna-siedziba-banku-zamienila-sie-w-przyjazna-przestrzen-dla-nowych-mieszkanow-lublina-zajrzelismy-do-baobabu/>

# Румунія



Color indicators: ● - NGOs | ● - Public | ● - Individuals / Informal Groups

# Румунія

## Румунія - це безумовно країна еміграції

Входить до двадцятки країн світу за рівнем еміграції: понад 4 мільйони румунів живуть за кордоном<sup>27</sup>. Кількість румунських емігрантів була у шість разів вищою, ніж кількість іноземних мігрантів в країні наприкінці 2020 року. Тому ми не можемо говорити про глибоку взаємодію на рівні суспільства з новачками, оскільки їхня кількість є невеликою в порівнянні з населенням Румунії (19 мільйонів людей).

Політика Румунії щодо інтеграції біженців та шукачів міжнародного захисту в румунське суспільство має глибокі недоліки - на це вказують висновки Національного механізму оцінювання інтеграції (National Integration Evaluation Mechanism - NIEM). Цей проєкт, фінансований Європейським Союзом, вимірював зусилля урядів щодо створення комплексних заходів для інтеграції осіб, що шукають міжнародний захист в 14 країнах-членах ЄС з 2016 по 2019 рік<sup>28</sup>.

У звіті NIEM визначено декілька структурних проблем у політичній системі Румунії щодо інтеграції іноземців, включаючи відсутність синхронізації законів про притулок і міграцію з основним законодавством, що регулює окремі сфери (освіта, охорона здоров'я), а також вторинним законодавством (рішення уряду, накази міністерства, внутрішні інструкції та положення). Як наслідок, особи, яким надано міжнародний захист, часто стикаються з відмовою в доступі до товарів і

державних послуг, на які вони мають право. Крім того, у звіті NIEM відзначається недостатня участь Міністерства освіти і науки та Міністерства праці та соціального захисту, які разом зі своїми підпорядкованими установами безпосередньо відповідають за два ключові аспекти: доступ до освіти та доступ до ринку праці. Це також підкреслює закриту систему управління інтеграційною політикою з пасивним залученням мігрантів, зниженою прозорістю та браком даних для підтримки державної політики на місцях.

З таким підґрунтям, війна в Україні застала Румунію абсолютно неготовою впоратися з шокним потоком біженців. Усі аспекти людських, матеріально-технічних і правових ресурсів були під загрозою в перші дні конфлікту. За один день від 10 000 до 20 000 біженців перетинали кордон, з пошуках безпечного притулку.

Не менше 5,8 млн українських біженців прибули до ЄС з початку війни, а станом на липень поточного року 2,9 млн українських біженців пройшли транзитом через Румунію, з них 95 000 зареєстровані на території країни на даний момент<sup>29</sup>. Польща, Німеччина та Чехія є трьома найважливішими приймаючими країнами для людей, які втікають з України, причому лише в Польщі розміщено приблизно 35% тих, хто перебуває під тимчасовим захистом у ЄС.

## Активізація некомерційних організацій та громадянського суспільства

Суб'єктами реагування на надзвичайні ситуації в Румунії були держава, громадянське суспільство, міжнародні неурядові організації, агентства ООН і приватний сектор. Це був чи не наймасштабніший процес співпраці та взаємозв'язку в історії країни з неймовірною мобілізацією сил. Подібна синергетична співпраця відбулася під час пандемії COVID-19, коли ці учасники вперше об'єдналися, щоб надати допомогу пожертвуваннями, медичним обладнанням і експертними кадрами. Тому українська криза виникла на основі втоми та вже витрачених ресурсів.

Понад 300 неурядових організацій відреагували на обставини, більшості з яких бракувало досвіду в надзвичайних гуманітарних ситуаціях або ситуаціях з біженцями - вони діяли через співчуття та терміновість, були присутні на кордонах, щоб запропонувати допомогу біженцям з перших днів. Саме вони спонукали уряд до дії, висували пропозиції та рішення, мобілізуючи людські ресурси та гуманітарну допомогу, залишаючись надійним партнером держави протягом усього періоду від початку війни.

## Ключові висновки з нашого аналізу

Ми поговорили з 61 творцями змін, які брали участь в роботі на передній лінії підтримки та втручання для допомоги українцям, що постраждали від війни. На основі нашого дослідження виокремилися кілька важливих аспектів, що показали значущий вплив на різних рівнях. Жоден із залучених учасників не був знайомий із широкомасштабною гуманітарною допомогою, пов'язаною з міграцією.

Румунська система була і не є готовою прийняти та інтегрувати біженців у будь-якому аспекті: матеріально-технічне забезпечення, законодавство, ресурси та досвід у цій галузі (специфічні для біженців, а потім великі гуманітарні кризи та підтримка у надзвичайних ситуаціях), а також координація державних структур. У державних установах не вистачає спеціалізованого персоналу, навченого у справах гуманітарних криз і біженців. Крім того, відсутність комплексної стратегії з

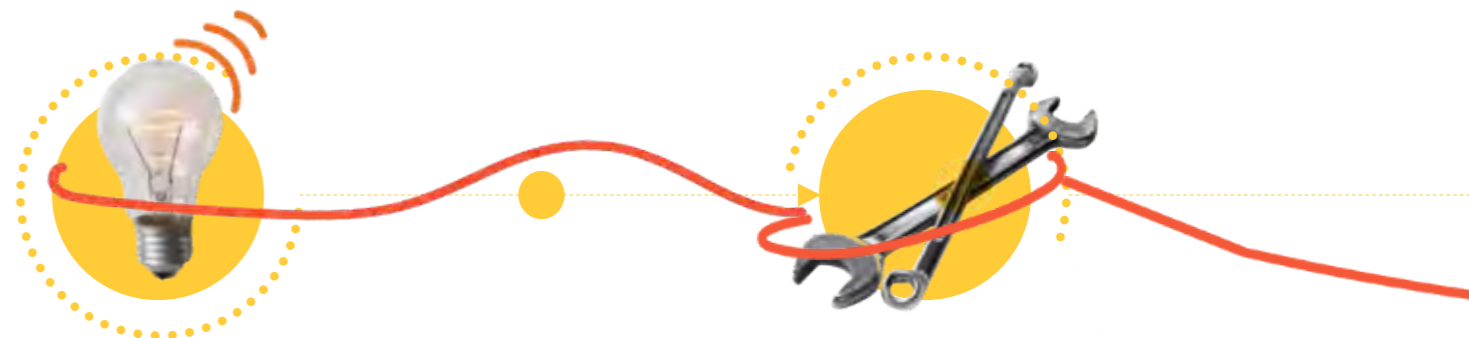
боку румунської держави на багатьох рівнях: організація курсів румунської мови (в основному забезпечуються неурядовими організаціями), недосконала система доступу до освіти для українських дітей, відсутність заходів для заохочення громадян України ввійти на ринок праці та невідповідна система соціального захисту для розміщення такої великої кількості іноземних осіб з нетиповими та складними ситуаціями, що створює численні наслідки (правовий статус, законодавство, уразливість).

Крім того, існує тривожне очікування керівництва на другому етапі: ми хочемо, щоб вони інтегрувалися, знайшли роботу та мали функціональне життя тут, але ми забуваємо про травми, які переживають ці люди.

<sup>27</sup> The International Organization for Migration (2021), World Migration Report 2022, URL: <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>

<sup>28</sup> Source: Foundation Institute of Public Affairs (2022), National Integration Evaluation Mechanisms (NIEM) in 14 EU Member States, URL: <http://www.forintegration.eu/pl/pub>

<sup>29</sup> UNHCR (n.d.), Ukraine Refugee Situation, URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>







**Я вірю, що лише через кілька років ми зрозуміємо, що пережили люди, які тікали від війни, і що з ними там сталося. Вони глибоко травмовані, і наші очікування, як системи, абсолютно хибні: ми просимо їх інтегруватися, ми звинувачуємо їх за не докладання зусиль для інтеграції, але ми забуваємо, що біженці мають окремий статус: все чого вони хочуть – це безпечне місце для життя до тих пір, поки вони не зможуть повернутися додому. Вони приїхали сюди не задля того, щоб почати нове життя; вони приїхали сюди, щоб врятуватися, у них не було іншого вибору. Більшість із них не планують залишитися; вони планують бути тут тимчасово, а потім повернутися додому. Ми повинні враховувати, що ми вимагаємо неможливих речей, враховуючи травматичну ситуацію, в якій вони перебувають.**

**Кармен Георге**, активна членкиня Ashoka Fellow та засновниця E-Romnja, єдиної ромської феміністської організації в Румунії

### З розвитком ситуації ми стикаємося зі зменшенням фінансування та відсутністю довгострокового бачення

Крім того, немає чіткого уявлення про те, яка установа несе відповідальність за той чи інший тип втручання чи послуг, і що можна інституціоналізувати з того, що було створено, особливо соціальним сектором.

Приватний сектор рішуче втрутився, надаючи фінансову та матеріально-технічну підтримку, але це відбувалося переважно під час початкової надзвичайної фази, і покривало невідкладні потреби. Проте кошти, виділені приватним сектором певній частині громадянського суспільства – як правило, на основі попередньої співпраці, а не досвіду – були використані не стратегічно, що робило інші не урядові організації на ринку більш уразливими.

Громадські організації заміняли державу – опитані творці змін розповідають, що послуги, які надаються громадськими організаціями, не дублюються державою.

Значна частина дій з підтримки біженців базується на внутрішніх коштах, агентствах ООН та інших міжнародних організаціях.

Держава підтримує проживанням, харчуванням, транспортними послугами, надає фінансову допомогу. Офіційні дані за січень 2023 року показують, що понад 106 мільйонів євро з державних коштів було інвестовано в розміщення та харчування біженців під час війни в Україні, з додатковими 12 мільйонами євро на транспортування та приблизно 26 мільйонів доларів грошової допомоги надано агентствами ООН та неурядовими організаціями.

Основними визначеними перешкодами є брак освіти, взаємодія з різноманітністю, бюрократія, відсутність бачення, стратегії та політичної волі. Мовний бар'єр також є фундаментальним аспектом.

### Згасає ентузіазм і приходить втома

У Румунії культура недовіри зберігається від комуністичного режиму, що призводить до відсутності освіти, культури прийняття та толерантності до людей з-за меж країни. Ентузіазм з ранніх стадій конфлікту зменшився, тож зараз відбувається перехід від «українці – наші брати і сестри» до «гості ласкаво просимо, але вони також повинні піти» (румунський вислів). Крім того, внутрішні соціально-економічні події, такі як інфляція та криза цін на енергоносії, посилили властиву суспільству вразливість в передвиборчий рік. Тому вплив на нарративи про біженців з України набуває все більшого значення. Очевидна потреба в інклюзивній освіті, але навчання потребує часу.

Якщо під час пандемії COVID-19 була хвиля створення нових організацій для вирішення проблем охорони здоров'я суспільства, зараз ми не бачимо такого ефекту, головним чином через тимчасове бачення ситуації.

### Більше викривлень у соціальному секторі

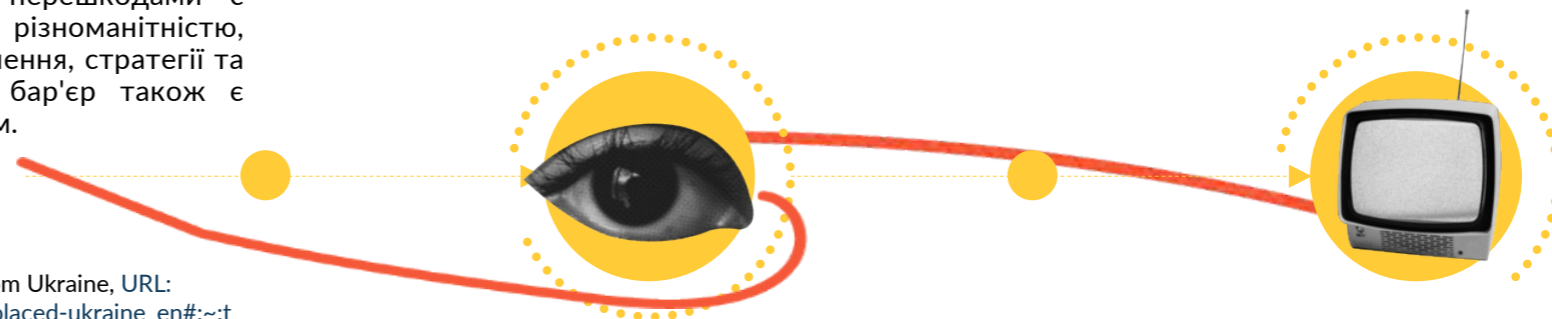
Як ми побачили в нашому дослідженні, зрушення в бік освіти та соціальної інтеграції після пандемії, поєднане зі зменшенням громадської активності або рухів та організацій громадянського суспільства в сфері охорони навколишнього середовища знову показує, що після 3 років перерозподілу ресурсів на гасіння пожеж, важливі та критичні суспільні аспекти, які розглядалися переважно сектором громадських організацій, перебувають під ще більшим тиском.

Ментальний стан і емоційні аспекти були недофінансованими і недооціненими, як такі що мають вплив в управлінні стосунками між сторонами та в управлінні між фінансуючими організаціями, бенефіціарами та біженцями. Неймовірна енергія громадянського суспільства і позитивні наслідки, які вона породжує, є обладдливими, але повинні враховуватися наслідки залучення всього сектору майже на межі своїх можливостей.

### Шлях вперед: багатогалузева співпраця та зміна мислення

Ми бачимо величезний потенціал у лідерах з сектору неурядових організацій, і уряд може розкрити цей потенціал консультуючись з ними частіше, аби розробити програми, адаптовані до потреб людей із середньо- та довгостроковим ефектом. Потрібні моделі інфраструктури, консолідація зміцнення потенціалу, відкрита інформація, прозора комунікація та міжсекторальний підхід, співпраця та створення узгоджених державних політик, адаптованих до реальності на місцях.

Є важлива необхідність виходу із "мислення отримувачів" при розгляді біженців: політичні стратегії або програми втручання повинні базуватися на консультаціях із самими біженцями, щоб вони могли стати співтворцями.



<sup>30</sup> Source: European Commission (2023), Romania: Report on the national response to those displaced from Ukraine, URL: [https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/romania-report-national-response-those-displaced-ukraine\\_en#:~:ext=The%20report%20also%20identifies%20the,are%20legally%20employed%20in%20Romania](https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/romania-report-national-response-those-displaced-ukraine_en#:~:ext=The%20report%20also%20identifies%20the,are%20legally%20employed%20in%20Romania)

## Творці змін на мапі

**Міхаела Мунтяну**

The Federation of Non-Governmental Organizations for Social Services

FONSS був ключовим учасником заходів з реагування, і в перші дні конфлікту вони активували Центр соціальної допомоги, модель реагування на надзвичайні ситуації соціального характеру. "Ми вважали справою честі прийти і вжити заходів у цій кризі, тому що ми були на крок попереду влади. Ми також розуміли, що нам потрібно підтримувати та об'єднуватися з ними, оскільки вони мають ресурси, яких немає у нас. Оскільки ми вирішували специфічні проблеми традиційних уразливих груп і не мали досвіду роботи з біженцями - у нас було багато накопичених потреб і на деякі ми не знали як відповідати. У нас не було чіткого шляху реагування і нам довелося його винайти»."

Міхаела Мунтяну також підкреслює, що цей досвід призвів до прискореного навчання та зростання організацій, процес, який стимулюється саме цим моментом.



**Наразі ми використовуємо досвід, якого раніше не мали. Ми оперували великими коштами; тепер FONSS має бюджет у кілька разів більший, ніж раніше, і в майбутньому це допоможе нам отримати доступ до більших проєктів і стратегічних коштів. Крім того, ми зараз працюємо над проєктами інтеграції біженців з меншими організаціями, і всі вони швидко вирости за цей час.**

Вони пілотували кілька інноваційних моделей реагування: відкрили соціальний магазин для біженців, який є унікальною моделлю допомоги. Це не просто розподіл пожертв; коли людина заходить до магазину, вона отримує певну суму у віртуальній валюті під назвою «ROUA» (поєднання Румунії та України), і їй виділяється певна сума коштів, яку можна витратити. Мета, за словами Міхаели, полягає в тому, щоб мати інший підхід до розподілу соціальної допомоги – такий, який не принижує їхню гідність, де люди не почувуються бідними, коли люди мають обмеження на витрати, а також можуть заощаджувати гроші. Крім того, соціальний працівник проводить постійні оцінки та переоцінки соціальних потреб кожної особи, яка заходить до магазину. Таким чином, вони мають загальну та індивідуальну точку зору отримувачів.

**Іоана Бауер**

eLiberare Association

eLiberare займається запобіганням торгівлі людьми та сексуальної експлуатації в Румунії. Щоб підтримати біженців з України, більшість з яких становили жінки та діти, eLiberare розробили нову модель захисту. Ця модель була розроблена і введена в дію на національному рівні, щоб зменшити ризики торгівлі людьми та запобігти сексуальній експлуатації, трудовій експлуатації, примусовому жебракуванню та іншим формам торгівлі людьми.



**Нову модель "Компас" було створено разом із українськими колегами, які приєдналися до команди "eLiberare" у квітні 2022 року. Вони відчули на власному досвіді що значить кидати все та втікати з країни у пошуках безпеки - саме на основі їх життєвого досвіду побудована модель "Компас". Метою моделі є підвищення обізнаності щодо заходів безпеки, розробка індивідуальних планів безпеки груп ризику, та надання їм допомоги.**







E-Romnja – єдина ромська феміністична організація в Румунії. Вони працюють у інтерсекційній манері та підтримують жінок у глибокому розумінні та вирішенні питань, починаючи від ідентичності (стать, сексуальність) і прав жінок (аборти, гендерна рівність) до житла та доступу до місцевої інфраструктури. Кармен та її організація брали участь у підтримці українських біженців у своїй спеціалізованій сфері та кажуть, що виявили дискримінаційне ставлення до ромських біженців: війна лише поглибила існуючі упередження та

## Кармен Георге

E-Romnja

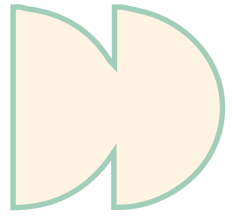
стереотипи. Кармен розповідає, що ромським жінкам, які приїжджали до Румунії, було важко отримати доступ до системи, особливо щодо базових послуг, і було очевидно, що румунська держава не в змозі послідовно реагувати на потреби людей щодо послуг сексуального та репродуктивного здоров'я чи захист від насильства та домашнього насильства.

”

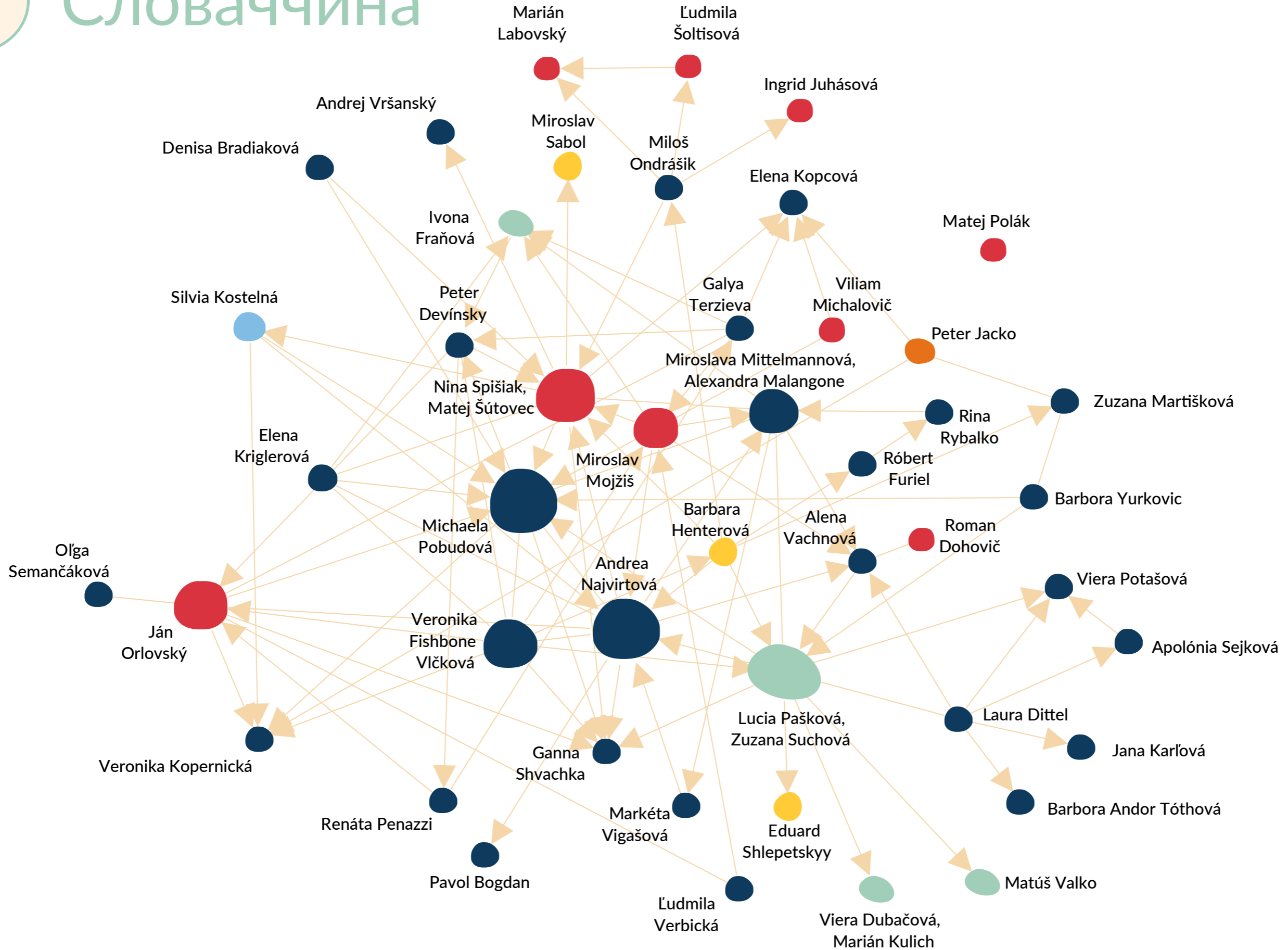
Ми хотіли достукатися до ромських жінок, з якими не працюють інші організації, особливо через те, що в ЗМІ поширювалися расистські новини спрямовані проти ромських біженців, особливо жінок. Ми працювали в основному в притулках і приймальних центрах і знаходили жінок, які залишили воєнне середовище, але вже стикалися з ситуаціями повсякденних мікродомагань і расової дискримінації. Різні суб'єкти в державному секторі значно більше перевіряли і досліджували ромів, ставлячи під сумнів, чи були вони справжніми біженцями чи ні. Вони не отримували такої ж турботи, як інші біженці, і це ґрунтувалося на вже існуючому расизмі.







# Словаччина



Color indicators: ● - INGOs | ● - NGOs | ● - Public | ● - Individuals / Informal Groups | ● - Businesses

# Словаччина

У Словаччині замість слова «utečenec» (біженець) використовується термін «odídenec» (особа зі статусом тимчасового захисту, яка змушена покинути свою країну через військовий конфлікт). Передбачаючи, що громадяни України з таким статусом колись повернуться на батьківщину.

## Початкова ситуація після російського вторгнення

У цій історично безпрецедентній ситуації та, відповідно, відсутності досвіду в цій сфері, словацькі системи зазнали численних труднощів у роботі з великою кількістю українців, які шукали притулку в сусідній країні. На ранньому етапі війни надходили повідомлення про те, що держава зіткнулася з кількома проблемами, пов'язаними з негайним реагуванням - від будівництва центрів утримання біженців до створення скоординованої допомоги в прикордонних районах, куди біженці прибували у великих кількостях. Натомість, регіональні муніципалітети взяли на себе відповідальність за надання негайної гуманітарної допомоги та створення спеціальних команд, делегуючи їм гуманітарну діяльність.

Важливу роль у цій ситуації зіграли громадські структури, які взяли на себе значну частину організації гуманітарної допомоги, до чого держава, як повідомляється, не була готова. Прикордонні райони отримували фінансову підтримку від держави із запізненням, в той же час маючи серйозні проблеми з вирішенням ситуації самостійно. Однак пандемія

COVID-19 слугувала моделлю дій в кризових ситуаціях, а також допомогла створити механізми для вирішення проблем і спільні ініціативи. Крім того, значна допомога надійшла від потужної хвилі громадської солідарності з переміщеними українцями. Дуже допомогло ситуації те, що громадяни пропонували українцям житло, гуманітарну та особисту допомогу.

Багато респондентів підтвердили важливість міжнародних організацій (УВКБ ООН, ЮНІСЕФ тощо), які принесли знання та фінансування в райони де не було попереднього досвіду роботи з біженцями. Ці міжнародні організації продовжують відігравати важливу координаційну роль між державою та сектором неурядових організацій, співпрацюючи з державою в питаннях довгострокової діяльності з інтеграції біженців. Спочатку вони допомагали з наданням негайної допомоги, оскільки держава не була готова до швидкого фінансування, а підготовка коштів ЄС для цих цілей вимагала часу.

## Інтеграція українських дітей у словацьку шкільну систему

У вересні 2022 року орієнтовно 10, 5 тисяч українських дітей приєдналися до словацької системи освіти - від дитячого садка до старшої школи. Основною проблемою, пов'язаною із залученням українських дітей до словацької шкільної системи, був той факт, що відвідування школи не було обов'язковим (як, наприклад, у Чехії, де результати інтеграції українських дітей у школи були досить добрими). Багато дітей не відвідують словацькі школи та віддають перевагу українському онлайн-навчанню, або взагалі не приєдналися до жодної системи освіти, що ставить під загрозу їхню інтеграцію.

Повідомляється, що деякі діти залишаються вдома без нагляду, в той час коли їхні батьки змушені піти на роботу. Ті, хто відвідує словацькі школи, стикаються з самотністю та психологічною травмою від пережитих подій. Багато респондентів підтвердили, що шкільна система не була готова до інтеграції цих дітей, стикаючись з такими проблемами, як брак україномовних працівників у школах, відсутність інструментів для роботи в школах з цими дітьми та недостатнє навчання словацькій мові.<sup>31</sup>

<sup>31</sup> Source: Centrum vzdelávacích analýz (2023), Čo priniesol školský rok? Deti z Ukrajiny mimo systému, žalobu z Bruselu aj ključové reformy, URL: <https://www.vzdelavacieanalyzy.sk/co-priniesol-skolsky-rok-deti-z-ukrajiny-mimo-systemu-zalobu-z-bruselu-aj-klucove-reformy/>

Респонденти здебільшого висловлювались про прогалини в державній міграційній політиці, яка лягає на плечі неурядових і навіть міжнародних організацій. Здається, навіть ситуація в Україні та подальші напливи біженців не принесуть змін у політику цієї сфери.

## Тимчасовий статус біженця

Європейський Союз вирішив надати громадянам України тимчасовий захист до березня 2024 року (з можливим продовженням до 2025 року), при цьому кожна країна-член ЄС створить власну систему соціальної підтримки. Словаччина встановила значно нижчі соціальні виплати, ніж, наприклад, Чехія, що переважно ставить українських жінок з дітьми у більш уразливе становище.

Крім того, статус тимчасового біженця не дозволяє українцям потрапити до словацької соціальної системи, що ускладнює надання їм соціальних виплат. Поки що повне медичне

страхування отримують лише діти та ті, хто працює. До цього моменту 115 тисяч осіб попросили отримати статус тимчасового біженця, 85% з них - жінки та діти. За останніми оцінками, половина біженців залишилася в країні, а це приблизно 60 тисяч осіб.

Деякі українці залишаються у великих гуманітарних ізоляторах (колишніх військових приміщеннях). Перебування в цих закладах призводить до великої пасивності серед мешканців та сповільнює можливості реалізувати себе на ринку праці.

## Політична ситуація та майбутнє українців у Словаччині

Респонденти дослідження відзначали значний зв'язок між політичним керівництвом країни та тим фактом, що підтримка біженців та їхніх прав серед більшості населення Словаччини останнім часом зменшується. Незважаючи на те, що за тимчасовим захистом зверталися переважно жінки з дітьми, кілька опитувань показали зниження прийняття українців у Словаччині.

Політичне представництво постійно підриває необхідність підтримки біженців і наголошує на потребах місцевого населення. Кілька політичних партій навіть поєднували це з підтримкою Росії. Ця потужна дезінформаційна політика пов'язані з майбутніми парламентськими виборами, запланованими на вересень 2023 року - що вносить деяку поляризацію в громадську думку. Це, природно, ускладнює роботу громадського сектору. "У березні 2022 року майже 35% респондентів не погоджувалися з тим, що біженці повинні мати право подавати заяву на притулок у Словаччині без будь-яких обмежень. До грудня ця цифра зросла майже вдвічі."<sup>32</sup>

Незважаючи на результати опитувань, місцеві дані показують, що українські працівники-біженці зробили значний внесок у зростання зайнятості у 2022 році, переважно займаючи низькокваліфіковані посади, які компанії не могли заповнити протягом тривалого часу, також в тих регіонах, де не бракує роботи. Кількість іноземних працівників у 2022 році побила історичний рекорд - понад 90 000 іноземців приєдналися до словацького ринку праці, сприяючи пом'якшенню регіонального дисбалансу між попитом і пропозицією робочої сили.<sup>33</sup>

Респонденти дослідження бачили медійні та політичні упередження як одну з головних проблем, з якою вони стикалися у роботі з українськими біженцями. Відзначається, що особиста соціальна взаємодія з біженцями має вирішальне значення для їх прийняття та покращення поглядів, усунення страху перед невідомим. Так само сприятлива політична культура може відігравати важливу роль у формуванні ставлення до біженців.

<sup>32</sup> Source: European Commission (2023): Slovakia: Slight decrease in public support for those displaced from Ukraine, URL: [https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/slovakia-slight-decrease-public-support-those-displaced-ukraine\\_en](https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/slovakia-slight-decrease-public-support-those-displaced-ukraine_en)

<sup>33</sup> Source: Hojdan, Dávid et.al (2023), Trhu práce prospievajú cudzinci, URL: <https://infogram.com/ifp-monitor-122023-1hxr4zxr5lj5q6y>



**Словаччина стикається з проблемами пов'язаними з вразливістю, більшою інклюзією та готовністю надати можливості людям у несприятливому становищі (біженцям, бездомним). У цьому плані бракує відкритості.**

**Алена Вачнова**, Nadácia DEDO, Словаччина

### Постійні системні виклики

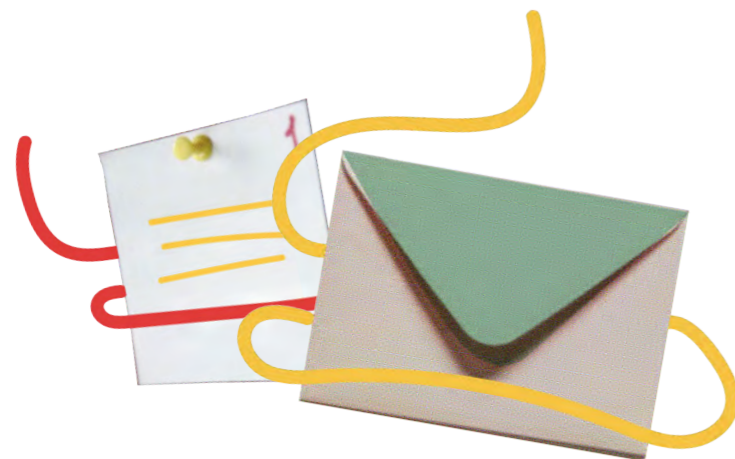
Серед решти невирішених проблем, з якими стикається Словаччина в секторі інтеграції українських біженців, головним чином є невирішені проблеми охорони здоров'я та шкільної системи. Велика кількість дітей продовжує залишатися без структурованої інтеграції та поза місцевою системою освіти. Це може сприяти інтеграційним проблемам уразливих груп у наступні роки.

Ринок праці й досі має обмеження. Поки що українцям не дозволили відкривати бізнес у Словаччині. Крім того, держава не спромоглася створити механізм нострифікації дипломів, через що велика кількість висококваліфікованих працівників займається переважно фізичною роботою.

Держава відчуває нестачу координаційних інструментів щодо українських біженців, оскільки немає попереднього досвіду інтеграції вразливих груп, а також надання більш ефективних державних послуг у цій сфері.

Протягом останніх кількох років Словаччина стикається з власними соціальними, економічними та політичними проблемами, що саме по собі спричиняє політичну турбулентність і брак довіри до політичного керівництва. У цьому контексті вкрай важливо, щоб держава зосередилася на розбудові механізмів, які б підтримували місцевих жителів, одночасно підтримуючи біженців з України. Це необхідно ретельно враховувати в процесі інтеграції біженців.

Питання створення добре функціонуючого процесу інтеграції біженців також ставить питання інтеграції всіх мігрантів, що раніше не було систематизовано в країні (остання інфраструктурна будівля для іноземців датується 1993 роком). Було б доцільно створити структуру в країні (наприклад, урядовий орган, уповноважений з питань іноземців), яка б займалася питаннями мігрантів загалом і сприяла мотивації співпраці інститутів.



### Творці змін на мапі



**Івона Франова**  
COMIN, Nitra

Муніципалітет Нітра сформував власну платформу співпраці з неурядовими організаціями та контактним пунктом під назвою COMIN. Цей громадський центр, очолюваний Івною, було створено з наміром інтегрувати мігрантів у Нітранський регіон, оскільки це один із головних промислових регіонів країни зі значною кількістю мігрантів. В останні роки у зв'язку із запланованим відкриттям нових заводів з виробництва автомобілів місто почало готувати інтеграційні заходи для прибулих мігрантів (не лише українців) та працювати над залученням іноземців в міську політику.

Однак війна в Україні принесла суттєві зміни в діяльність центру. Раптово довелося переорієнтуватися на надання комплексних послуг для біженців - від гуманітарної допомоги, соціальної/медичної/психічної допомоги, реагуванні у кризових ситуаціях чи кримінальних питань до інтеграційної діяльності, юридичної підтримки та працевлаштування.

Унікальна цінність COMIN полягає у співпраці між різними місцевими організаціями, які також працюють з національними та навіть міжнародними гравцями. Це приклад спланованої, добре функціонуючої та повної інтеграційної діяльності на муніципальному/регіональному рівні, створеної без втручання держави. У майбутньому центр планує створити довгострокову платформу для позитивної інтеграції іноземців, водночас працюючи з місцевими громадянами, враховуючи їхні потреби.



**Структура державної/муніципальної відповідальності має змінитися в довгостроковій перспективі. Наразі відсутня стратегія щодо інтеграції іноземців. Держава має почати працювати з громадськістю та громадською думкою через державні ЗМІ.**



# Рекомендації

Коли ми розглядаємо цю вибірку активних учасників змін у шести країнах, ми виявляємо кілька чітких моделей, які є повчальними, щоб вказати шлях уперед. Мета полягає в тому, щоб збагатити та розширити змінну екосистему в Європі як навколо руху біженців, так і для інших суспільних викликів, які продовжуватимуть виникати. Ми об'єднали ідеї творців змін на передовій, і досвід команди Ashoka Hello Europe щодо соціального підприємництва та внесли зміни у п'яти напрямках. Усі ці зміни ми рекомендуємо для кожної групи зацікавлених сторін. Кожна рекомендація містить чітку пропозицію, короткий опис і деякі запропоновані заходи для впровадження. Незалежно від того, чи є ви представником уряду, політики, корпоративного сектору, медіа, соціального підприємництва, освіти чи громадський лідер – з араз час зробити крок вперед!

## 1

### РІЗНОМАНІТНІСТЬ У ЛІДЕРСТВІ

**Нам потрібно більше лідерства з боку недостатньо представлених громад, особливо людей з мігрантським походженням, жінок і молоді.**

Лідери з цих недостатньо представлених спільнот привносять ключове розуміння, креативність і винахідливість в ініціативи, в яких вони беруть участь. Але одночасно вони стикаються з більшими перешкодами у процесі здійснення змін і лідерства.

Зокрема, лідери з мігрантським походженням, які, як показують дослідження, дуже ефективні в досягненні впливу на свої громади,<sup>34</sup> також стикаються з більшими проблемами з фінансуванням (75% кажуть про серйозні труднощі з грошовою підтримкою), менше пов'язані з сектором і працюють у більш неформальних структурах (29% нашої вибірки). З іншого боку, коли вони активні, тому самосприйняття змін у їхній організації є вагомим для кожного. Нам потрібно полегшити їх участь, роботу, керівництво та виконання відповідальних ролей у ключових ініціативах.

Коли ми дивимося на жінок і молоді, вони також мають унікальні лідерські якості, які необхідні, але все ж недостатньо представлені в керівництві (жінок на 7%, а молоді на 20% менше в керівних структурах). У нашій вибірці

ми виявили, що коли жінки займають керівну посаду, вони надають більше місця для лідерства мігрантів, і більше уваги приділяється таким ключовим питанням, як економічна нерівність чи психічне здоров'я. Молодь також приносить потрібну енергію та робить внесок у важливі сфери, які часто вимагають менше матеріальних ресурсів (наприклад, створення мереж підтримки, міжкультурний обмін, переклади тощо). Незважаючи на цю ключову роботу, вони часто почувуються недооціненими. Коли обидві групи активні в організації, самосприйняття змін також зростає, що підвищує ймовірність того, що організації більше активізують творців змін.

Усі три недостатньо представлені спільноти, а також спільноти з інтерсекторальною ідентичністю, також часто є найбільш активними противниками дезінформації та пропаганди. Дійсно, вони часто є мішенню для деяких із цих образливих повідомлень і кампаній. Будучи активними в організаціях, вони втілюють і формують нові спільноти, необхідні для інтеграції, і часто можуть стати рушієм для змін.

### Рекомендація:

**Усі зацікавлені сторони повинні знайти способи систематично виділяти та підтримувати більше лідерів із міграційним походженням, а також жінок та молоді.**

### Дії

Наше дослідження показує, що ці недостатньо представлені групи активні, але часто діють поза радаром або з меншими зв'язками з ключовими мережами та фінансуванням. Деякі способи надати їм більше підтримки можуть включати:

- Виділення з цих груп прикладів та історій творців змін, щоб люди могли визначити себе та розглянути можливість подати заявку на фінансування або приєднатися до мережі, де вони, можливо, не бачили себе раніше.
- Створення конкретних механізмів фінансування та підтримки для лідерів цих громад. Це не обов'язково означає створення програм виключно для них, а скоріше забезпечення наявності ресурсів з основних програм, виділених для забезпечення повноцінної участі цих груп, які стикаються з додатковими бар'єрами. (Це може включати фінансування поїздок або підтримку в оформленні документів чи заповненні форм, перекладі тощо).
- Перевірка організаційних структур керівництва на наявність такого різноманіття, щоб переконатися, що голоси цієї спільноти присутні в місцях прийняття рішень.
- Інвестування в більшу кількість досліджень та звертання уваги для виділення та підтвердження конкретних лідерських якостей та стратегій змінників з цих спільнот. Якщо їхня присутність наростає і збільшує відчуття спільноти та самовизначення учасників як творців змін, то це свідчить про щось особливе, і важливо приділити цьому більше уваги.

## 2

### ЗБІЛЬШЕННЯ РЕСУРСІВ

**Необхідно більше ресурсів, щоб допомогти та підтримати творців змін, які допомагають біженцям. Йдеться про фінансове сприяння, орієнтоване на довгострокову перспективу та підтримку організацій та їхніх лідерів.**

Коли біженці почали перетинати український кордон, для надання допомоги було задіяно значні кошти та ресурси з державних і приватних джерел. Однак тепер, коли ми пройшли цей етап і дивимося в майбутнє, нам потрібно розблокувати нові ресурси для ініціатив, які вирішують проблеми, які є далекосяжними та іноді вимагають більше уваги до менш очевидних аспектів (наприклад, наративи міграції, робота з дерадикалізації або створення змін у громадах).

Зараз низький відсоток організацій працює над цими темами (між 16-26% опитаних), але коли вони це роблять, вони мають вищий рівень самосприйняття змін. Дійсно, маніфест потреби тут стосується не лише спонсорів – усім зацікавленим сторонам потрібно перейти від мислення про гасіння пожеж до мислення, зосередженого довгострокового впливу.

<sup>34</sup> Additional resources on the power of leaders from the communities they work in and more specifically on migrant background leaders: Jackson, Angela et al. (2020), Effective Change Requires Proximate Leaders, URL: [https://ssir.org/articles/entry/effective\\_change\\_requires\\_proximate\\_leaders](https://ssir.org/articles/entry/effective_change_requires_proximate_leaders)  
Naimi, Asma et al. (2022), Humans at the center: How social entrepreneurs with migrant backgrounds are making a difference, URL: <http://www.esade.edu/faculty-research/en/esade-center-social-impact/impact-entrepreneurship/humans-center>

Творцям змін, які були опитані, необхідно надавати ресурси керівникам і співробітникам організацій, щоб забезпечити їхню стійкість у довгостроковій перспективі. Це включає надання простору, часу та ресурсів для роботи над психічним здоров'ям, розвитком творчості і довгостроковим плануванням.

Нарешті, це дослідження показує попит на більш творчі та гнучкі форми фінансування та надання ресурсів. Загалом, творці змін потребують більшого необмеженого фінансування, яке могло б підтримувати їхні загальні цілі, і більш легкого доступу, щоб не

витрачати час і зусилля персоналу та волонтерів на подачу заявок на численні гранти. Часто творці змін відчувають, що їм доводиться боротися з донорами та іншими суб'єктами, які необхідні для їх роботи (особливо в державному секторі), щоб пояснити та виправдати те, що вони роблять. Окрім цього, орієнтуватися в дуже складних бюрократичних і правових структурах, щоб отримати підтримку та доступ, замість того, щоб розглядати ці організації як партнерів. У приватному секторі є більший потенціал для активізації власних змін, як корпоративних, так і для окремих працівників.

#### Рекомендація:

**необхідно задіяти нові ресурси та фінансування, а також зробити їх легкодоступними для тих, хто творить зміни. Необхідно змінити фокус, щоб кошти все більше спрямовувалися на стратегії довгострокового успіху, включаючи інвестиції в людські ресурси, а також у ключові дії, такі як створення нових наративів, активізацію тих, хто змінює постраждалі громади та стратегії, пов'язані з дерадикалізацією.**

#### Дії

Деякі конкретні кроки включають:

- Зробити державне фінансування більш доступним для змінників на різних етапах. Має бути більше грантів, зосереджених на організаційному здоров'ї та стійкості, включаючи збільшення людських ресурсів і надання підтримки психічного здоров'я.
- Донорам може бути корисно запросити грантоотримувачів поділитися своїм баченням і тим, чого вони хотіли б досягти. Таким чином, це допоможе сформувати майбутні гранти, особливо коли ми переходимо від гасіння пожеж до довгострокових інвестицій.
- Фінансування громади добре спрацювало як стартове фінансування для багатьох із цих організацій. Компанії та приватні донори можуть розробити відповідні схеми з більш гнучким фінансуванням, аби допомогти організаціям у довгостроковій перспективі, оскільки вони ростуть, а фінансування громади зменшується.
- Фінансові гранти та інші ресурси також можуть бути використані для заохочення організацій до активізації творців змін, і до змін у своїх громадах. Активація змін може бути необхідною умовою для вимірювання впливу під час звітування спонсорам.
- Організатори фінансування та стратегічні партнери повинні віддавати пріоритет ключовим довгостроковим темам, таким як: міграційні наративи, дерадикалізація та розбудова миру, підтримка громади, активізація та підтримка місцевих організаторів змін для надання рішень для своїх місцевих громад, соціальна згуртованість, співпраця.
- Фінансування також повинно систематично спрямовуватися на менш представлені спільноти та групи, які над ними працюють.

### 3

## БІЛЬШЕ МІСЦЬ ДЛЯ КОНТАКТІВ

**Існує бажання, попит і гостра потреба в значних особистих і професійних зв'язках між тими, хто чинить зміни, а також різними спільнотами в певному контексті (новоприбулі та ті, хто приймає тощо).**

Наше опитування показало дві різні важливі потреби щодо контактів. З одного боку, самі творці змін заявили про своє бажання більше зв'язуватися з іншими суб'єктами змін та зацікавленими сторонами у своїй екосистемі. Йдеться не лише про мережеве спілкування для отримання нових можливостей, інвестицій чи навчання, а й про те, щоб подолати почуття ізоляції та відчаю з приводу величезних проблем, з якими вони стикаються. Дійсно, з досвіду Ашоки ми знаємо, що одна з найважливіших потреб для творців змін і соціальних підприємців на ранній стадії — глибоке спілкування з підприємцями-однотумцями. Це забезпечує відчуття причетності, заохочення, ідеї, енергій та, зрештою, можливості для масштабування та спільної творчості.

З іншого боку, респонденти говорили про гостру потребу в більшій кількості зв'язків у громадах, де живуть мігранти та біженці. Точніше, пошук простору, можливостей і стимулів для різних груп людей проводити час, знайомлячись і цінуючи один одного. Багато з цих організацій, які займаються змінами, вважають це однією з найважливіших потреб і стратегій, які необхідно реалізувати в найближчі роки, щоб подолати дегуманізуючу поляризацію. Цікаво, що на цю потребу найбільше вказували чоловіки.

#### Рекомендація:

**Ресурси необхідно спрямувати на те, щоб забезпечити час і простір для глибоких зв'язків між тими, хто чинить зміни, та в їхніх спільнотах.**

#### Дії

Це може включати деякі з таких ідей:

- Донори можуть розблокувати конкретні кошти для поїздок на конференції, зустрічі з іншими соціальними підприємцями та творцями змін або для обміну досвідом між співробітниками та волонтерами. Для донорів, які підтримують кількох організаторів змін, створення певних просторів і ресурсів для їх зв'язку є життєво важливим.
- Слід створювати та підтримувати ініціативи, які сприяють глибоким контактам між керівниками організацій, а також пропонувати простори та кошти для стимулювання спільної творчості.
- Організаторів змін і соціальних підприємців, які перебувають на передовій, слід частіше запрошувати на існуючі мережеві заходи та спільноти, щоб зв'язатися з спонсорами або зробити внесок у політичні рішення, враховуючи їхнє розуміння та бажання контактувати з сектором.

- Нам потрібно більше ініціатив і проєктів, які відображають творців змін у конкретних екосистемах або темах, забезпечують їх видимість і дозволяють їм контактувати один з одним та іншими зацікавленими сторонами.
- Кошти на спільні проєкти мають збільшуватися та бути доступнішими.
- Муніципалітети та інші органи місцевого самоврядування повинні приділяти час і ресурси для створення просторів, де взаємодіють громадяни з різним походженням (і створюють проєкти разом).
- Слід інвестувати в ініціативи, які об'єднують місцевих жителів і новоприбулих (наприклад, системи спілкування або обмін мовами), щоб забезпечити розвиток стосунків.

## 4

## НОВІ ІСТОРІЇ

**Нам потрібна нова історія: те, як ми говоримо про міграцію та біженців, і наративи, які ми передаємо, повинні змінитися, щоб зосередитися на внеску надії, а не на жалю чи співчутті.**

Ми повинні змінити наші наративи навколо міграції, навіть у громадах, які прагнуть допомогти. Часто ми потрапляємо в пастку, сприймаючи мігрантів і біженців лише як об'єктів жалю чи співчуття, а не як творців змін, якими вони є і якими вони можуть бути, якщо дати їм шанс. Цей звіт вказує на низку ключових способів, якими сектор може допомогти під час створення кращих наративів.

Коли запитали, як змінити наратив, виникло кілька кроків:

- Почніть із емпатії, щоб побудувати зв'язок між громадами.
- Звернути увагу на страх незнання з боку приймаючої громади та знайти способи чітко показати реальні та практичні «виграшні» ситуації, які приносить міграція.
- Перейдіть з жалю до того, щоб говорити про внесок мігрантів і відзначати їх.
- Створюйте потоки інформації, аби протидіяти пропаганді (але не потрапляючи в наративну рамку, яку створюють пропаганда та дезінформація).
- Зосередьтеся на спільнотах і на тому, як вони взаємодіють і роблять свій внесок, а також на окремих історіях.
- Підвищення обізнаності про психічне здоров'я та те, як це стає перешкодою для здатності людей робити свій внесок. Травма та втома (включаючи втому від співчуття) реальні, і їх потрібно вирішити, щоб рухатися вперед.

- Наративи повинні передавати спільний досвід і спільні зусилля, де кожен відіграє свою роль (тобто не лише спеціалізовані організації).
- У наших наративах має бути більше позитиву: історії успіху та внеску, захоплюючі події, моменти, щоб зупинитися та відсвяткувати те, що вже досягнуто, тощо.

Крім того, це дослідження вказує на силу того, що люди з мігрантським походженням (а також інших недооцінених груп), можуть відігравати ключові керівні ролі як ресурс для кращих наративів. Вони, як правило, очолюють крик проти дезінформації та пропаганди, особливо тому, що часто безпосередньо страждають від цих наслідків. Відтак, розглядаючи їх як зразки для наслідування та лідерства, це одночасно розповідає окрему історію та надихає інших із їхніх спільнот активізуватися. Звичайно, це не скасовує потреби в місцевих союзниках і лідерстві, але без керівництва мігрантами живий наратив часто не вдається. Нарешті, у звіті вказується на потребу в більшій підтримці з боку різних зацікавлених сторін, зокрема щодо наративів, і особливо з боку місцевих органів влади, які відіграють життєво важливу роль у створенні структури для обговорення.

**Рекомендація:**

**: потрібно вкладати більше інвестицій, енергії та ресурсів, щоб змінити наратив у спільноті, яка допомагає, щоб побачити мігрантів як творців змін.**

**Дії**

Це може включати деякі з цих ідей:

- Медіа можуть фіксувати історії мігрантів, які є творцями змін, а також знаходити інших осіб і відкрито ділитися ними.
- Некомерційним організаціям і організаціям, що допомагають, потрібно перемістити фокус своєї розповіді з жалю - на показ мігрантів, як творців змін. Не завадило б переглянути їхні матеріали, веб-сайти та відео разом із експертами з комунікації (і самими мігрантами), щоб визначити слова, малюнки, графіку та історії, які зображують мігрантів як жертв або об'єктів співчуття, і змінити це.
- Закони та політика повинні виконуватися, щоб забезпечити більш вільний потік правди, адекватних і зрозумілих даних та інформації, а також боротися з дезінформацією та пропагандою - принаймні позбавивши її можливості поширення.
- Творцям змін, які мають мігрантське походження, необхідно надати більше лідерства та доступу до простору для прийняття рішень навколо наративу, враховуючи їхній унікальний внесок.

## 5

## АКТИВІЗАЦІЯ ТВОРЦІВ ЗМІН

**Нам потрібно більше активізувати творців змін, а самим творцям змін та їхнім організаціям потрібна підтримка, щоб більше працювати.**

В основі цього звіту лежить віра в те, що, активізувавши творців змін, ми зможемо швидше та ефективніше вирішувати проблеми та запропонувати рішення, які принесуть користь для всього суспільства. У сфері міграції та руху біженців це ще більш очевидно, як ми показали вище. Дійсно, ті, хто чинить зміни, можуть швидко виявляти проблеми, організувати навколо них спільноту, мобілізувати та створювати ресурси, які раніше не використовувалися, а також адаптуватися та орієнтуватися у світі, що швидко змінюється, аби продовжувати робити добро для всіх. Нам потрібно багато ресурсу, якщо ми хочемо успішно вирішувати дедалі складніші та постійно виникаючі проблеми, з якими стикається наше суспільство у швидкоплинному світі.

Багато з опитаних нами організацій вважають, що активізують творців змін, і це важливо. Але ми бачимо потребу та можливість робити це більш свідомо. Наш досвід роботи з соціальними підприємцями показує, що активізація тих, хто змінює, є частиною того, що робить будь-який провідний соціальний підприємець: це найкращий спосіб масштабувати та поширювати свою роботу. Але ми також знаємо, що це часто є анекдотичним, якщо соціальний підприємець не мислить стратегічно і не розуміє, що фінансування та дії для створення змін є ключовою частиною місії. Ми рекомендуємо всім учасникам змін і зацікавленим сторонам розглядати це як ключовий наступний крок.



У певному сенсі, ми пропонуємо змінити підхід з лінійного росту змінників на експоненційний. Наразі ми спостерігали розквіт змін, частково як відповідь на кризу, яку відчуло суспільство (багато людей у вразливих ситуаціях перетинають кордони, шукаючи допомоги та способу зробити свій внесок), і частково як природний результат того, що соціальні

підприємці та лідери запрошують інших приєднатися до їх руху. У цьому сенсі спостерігається лінійне зростання. Якщо ми перейдемо до того, щоб активізувати внесення змін як пріоритет, ми побачимо експоненціальне зростання внесення змін, що наблизить нас до світу, де рішення випереджають проблеми, що виникають.

#### Рекомендація:

**усі зацікавлені сторони в секторі (підприємці, учасники змін, спонсори, державні установи тощо) повинні зробити активізацію творців змін основним пріоритетом у своїй стратегії та відповідно розподілити ресурси.**

#### Дії

Це може включати:

- Створення та розблокування невеликих стартових механізмів фінансування для соціальних підприємств, до яких можна легко отримати доступ; щоб особи, які роблять зміни, мали доступ до початкового фінансування для ідей.
- Вкладення фінансування та підтримки в програми, організації, навчальні плани та навчальні заклади, які культивують зміну з молодого віку (оскільки молодь сприйме це швидше, ніж люди у дорослішому віці).
- Запрошувати творців змін будь-якого віку до місць прийняття рішень, щоб зробити свій внесок: це має бути обов'язковим у будь-якій політиці чи загальному просторі для участі. І ми повинні особливо звернути увагу на те, щоб ті, хто творить зміни співпрацював безпосередньо з громадами, на яку впливають рішення (наприклад, якщо воно є темою міграції, ті, хто здійснює зміни в мігрантському середовищі, були там, де є повноважені приймати такі рішення).
- Забезпечення більшої видимості тих, хто чинить зміни, у всьому їхньому розмаїтті як зразків для наслідування в різних просторах – включаючи засоби масової інформації та соціальні медіа.
- Включити активацію творців змін як метрику впливу для вимірювання та звітування про гранти, звіти та заявки на фінансування.
- Використання інструментів для вимірювання змін у певних спільнотах чи організаціях (наприклад, індекс Changemaker Ashoka) протягом певного періоду часу, оскільки програми впроваджуються як ключовий показник успіху в забезпеченні позитивних соціальних змін.

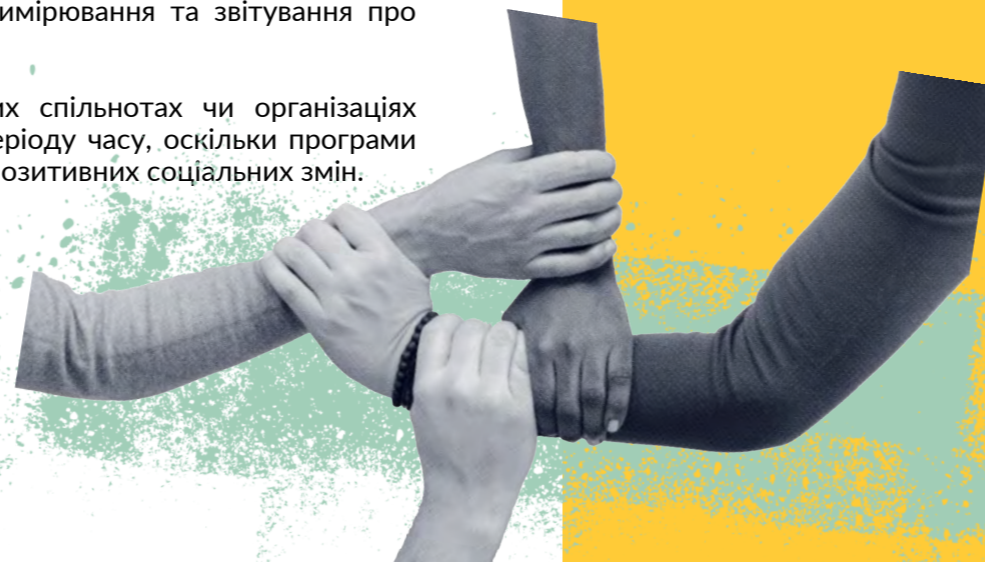
# Висновки

## Світ, де кожен є творцем змін

По всій Європі ми спостерігаємо потужний рух прихильників змін, які реагують на основні соціальні проблеми, які виникають регулярно. Тут ми проаналізували реакцію на значне переміщення людей по всьому континенту. Ми розглянули їхній склад, потреби та можливості, з якими вони стикаються, а також те, що можна зробити, щоб підтримати цей рух. Ми бачимо, що подібні рухи відбуваються навколо інших соціальних та екологічних проблем. І це надихає.

У Ashoka ми прагнемо створити світ, в якому "Кожен" має змогу і можливість внести свій внесок і створити позитивні зміни. У цьому світі кожен має спроможність і можливість зробити свій внесок і створити позитивні зміни – кожен сильний, кожен має право голосу, кожен має доступ до необхідних ресурсів і кожен може процвітати. Дійсно, коли кожен творить зміни, немає місця для дискримінації, приниження чи ієрархічних систем, оскільки жодна група не домінує над іншими та не експлуатує їх. Коли ми говоримо про рух біженців і мігрантів, цей підхід стає центральним. Усі люди, які переїжджають, заслуговують на те, щоб їх сприймали як творців змін і щоб вони мали шанс зробити свій внесок, незалежно від того, тікають вони від війни в Сирії чи Україні, чи відправляють свою сім'ю на човен у Середземне море, щоб знайти роботу, яка дозволить їм вижити, або летять в нове місто, щоб спробувати відкрити новий бізнес. У цьому дослідженні ми познайомились з кількома мігрантами, пізнали, що вони роблять, а також з іншими – котрі прагнуть знизити бар'єри для того, щоб більше новоприбулих могли зробити свій внесок. І ми хотіли б бачити більше цього. Чим краще ми підтримуємо, контактуємо та привертаємо увагу до змін, що відбуваються на континенті, тим ближче ми підійдемо до суспільства, де всі люди процвітають та з гідністю та мають можливість робити внесок, незалежно від місця свого народження.

Ми сподіваємося, що цей звіт надихнув вас і викликав вас до особистих дій, щоб долучитися до змін на благо всіх і використовувати свої ресурси та вплив, щоб активізувати інших.



# Додаткова література та посилання

## ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

### Insight papers about the field of migration by Ashoka:

- Hello World (2023), Migration: People on the Move, URL: <https://www.hello-europe.eu/people-on-the-move>
- Hello Europe (2022), Ashoka Fellows' response to the invasion of Ukraine, URL: <https://www.ashoka.org/ashoka-fellows-responses-invasion-ukraine>
- Hello Europe (2022), Refugees in Europe: how to help in a systemic way?, URL: <https://ashokahelloeurope.exposure.co/refugees-in-europe-how-to-help-in-a-systemic-way>
- Hello Europe (2022), Transforming the Field of Migration through Collaborative Frameworks, URL: <https://www.hello-europe.eu/transforming-the-field-through-collaboration>

### Ashoka's initiatives with People on the Move in Europe and Latin America:

- Hello Europe Refugee Fund, URL: <https://www.hello-europe.eu/hello-europe-refugee-fund>
- Migration & Young Changemakers, URL: <https://www.hello-europe.eu/young-changemakers>
- Tutaj Fund in Poland, URL: <https://www.ashoka.org/pl-pl/program/fundusz-tutaj>
- Hola América, URL: <https://holaamerica.org/>

### Valuable reports on collaboration with other stakeholders:

- Ashoka and Catalyst 2030 (2022), Cities and Social Entrepreneurs: A Playbook for Catalytic Collaboration, URL: <https://www.ashoka.org/cities-and-social-entrepreneurs>
- Ashoka Changemaker Companies (2022), On the minds of CEOs: Behavioral Insights from Conversations with 40 Leading CEOs and Transformation Experts, 2022, URL: <https://changemaker-companies.org/knowledge/>
- Ashoka (2023), New Allies: How INGOs and Social Entrepreneurs Collaborate to Transform Global Development, URL: <https://www.ashoka.org/program/new-allies>

## ПОСИЛАННЯ

Ashoka (2022), Your guide to 4 changemaker abilities, URL: <https://medium.com/change-maker/your-guide-to-4-changemaker-abilities-d83d0aaaae85>

Ashoka (2023), Jak młode i przedsiębiorcze osoby odnajdują się w Polsce?, URL: <https://www.ashoka.org/pl-pl/story/jak-mlode-i-przedsiębiorcze-osoby-odnajdują-sie-w-polsce>

Betschka, Julius (2023), Vornamen-Abfrage der Berliner CDU, URL: <https://www.tagesspiegel.de/berlin/vornamensabfrage-der-berliner-cdu-es-wird-plotzlich-sehr-einsam-um-kai-wegner-9158382.html>

Bundesamt für Migration und Fluechtlinge (2018), Tuerkischstaemmige Personen in Deutschland, URL: [https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Forschung/WorkingPapers/wp81-tuerkeistaemmige-in-deutschland.pdf?\\_\\_blob=publicationFile&v=12](https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Forschung/WorkingPapers/wp81-tuerkeistaemmige-in-deutschland.pdf?__blob=publicationFile&v=12)

Bundesministerium des Inneren und fuer Heimat (2022), Verfassungsschutzbericht 2022, p.27, URL: [https://www.verfassungsschutz.de/SharedDocs/publikationen/DE/verfassungsschutzberichte/2023-06-20-verfassungsschutzbericht-2022.pdf;jsessionid=7D4572EAFD0BF0C5B20967492E9F0FDA.intranet662?\\_\\_blob=publicationFile&v=4](https://www.verfassungsschutz.de/SharedDocs/publikationen/DE/verfassungsschutzberichte/2023-06-20-verfassungsschutzbericht-2022.pdf;jsessionid=7D4572EAFD0BF0C5B20967492E9F0FDA.intranet662?__blob=publicationFile&v=4)

Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend (2020), Gelebte Vielfalt: Familien mit Migrationshintergrund in Deutschland, URL: <https://www.bmfsfj.de/resource/blob/116880/83c02ec19d7868048f697f2/gelebte-vielfalt-familien-mit-migrationshintergrund-in-deutschland-data.pdf>

Bundeszentrale fuer politische Bildung (2022), Bevoelkerung mit Migrationshintergrund, URL: <https://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/soziale-situation-in-deutschland/150599/bevoelkerung-mit-migrationshintergrund-nach-alter/>

Bundeszentrale für politische Bildung (2020), Auslaender in Ostdeutschland, URL: <https://www.bpb.de/themen/deutsche-einheit/lange-wege-der-deutschen-einheit/314193/auslaender-in-ostdeutschland/>

Bundeszentrale für politische Bildung (2020), Erstes Anwerbeabkommen vor 65 Jahren, URL: <https://www.bpb.de/kurz-knapp/hintergrund-aktuell/324552/erstes-anwerbeabkommen-vor-65-jahren/>

Centrum vzdelávacích analýz (2023), Čo priniesol školský rok? Deti z Ukrajiny mimo systému, žalobu z Bruselu aj klúčové reformy, URL: <https://www.vzdelavacieanalyzy.sk/co-priniesol-skolsky-rok-deti-z-ukrajiny-mimo-systemu-zalobu-z-bruselu-aj-klucove-reformy/>

Ciaramella, M., Monacelli, N. & Cocimano, L.C.E. Promotion of Resilience in Migrants: A Systematic Review of Study and Psychosocial Intervention. J Immigrant Minority Health 24, 1328–1344 (2022). <https://doi.org/10.1007/s10903-021-01247-y>

Czech Statistical Office (2022), Foreigners in the Czech Republic, URL: <https://www.czso.cz/documents/10180/165384708/29002722.pdf/0b03ebd4-aab2-4292-a215-12e81096bc2d?version=1.1>

Der Paritaetische (2023), Zwischen Pandemie und Inflation: Paritätischer Armutsbericht, URL: [https://www.der-paritaetische.de/fileadmin/user\\_upload/Schwerpunkte/Armutsbericht/doc/Armutsbericht\\_2022\\_aktualisierte\\_Auflage.pdf](https://www.der-paritaetische.de/fileadmin/user_upload/Schwerpunkte/Armutsbericht/doc/Armutsbericht_2022_aktualisierte_Auflage.pdf)

Dobolowicz, Michal (n.d.), Ilu uchodźców z Ukrainy mieszka w Polsce? Znamy najnowsze dane, URL: [https://www.rmfm24.pl/raporty/raport-wojna-z-rosja/news-ilu-uchodzcow-z-ukrainy-mieszka-w-polsce-z-namy-najnowsze-dane,nld,6890477#crp\\_state=1](https://www.rmfm24.pl/raporty/raport-wojna-z-rosja/news-ilu-uchodzcow-z-ukrainy-mieszka-w-polsce-z-namy-najnowsze-dane,nld,6890477#crp_state=1)

Engler, Philipp et.al. (2020), Migration to Advanced Economies Can Raise Growth, URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2020/06/19/blog-weo-chapter4-migration-to-advanced-economies-can-raise-growth>

EURACTIV Media Network B.V. (2017), Orbán calls "ethnic homogeneity" a key to success, URL: <https://www.euractiv.com/section/justice-home-affairs/news/orban-calls-ethnic-homogeneity-a-key-to-success/>

European Commission (2023), Romania: Report on the national response to those displaced from Ukraine, URL: [https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/romania-report-national-response-those-displaced-ukraine\\_en#:~:text=The%20report%20also%20identifies%20the,are%20legally%20employed%20in%20Romania](https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/romania-report-national-response-those-displaced-ukraine_en#:~:text=The%20report%20also%20identifies%20the,are%20legally%20employed%20in%20Romania)

European Commission (2023): Slovakia: Slight decrease in public support for those displaced from Ukraine, URL: [https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/slovakia-slight-decrease-public-support-those-displaced-ukraine\\_en](https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/slovakia-slight-decrease-public-support-those-displaced-ukraine_en)

Eurostat (2023), National Accounts and GDP, URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=National\\_accounts\\_and\\_GDP#Developments\\_for\\_GDP\\_in\\_the\\_EU:\\_the\\_rebound\\_observed\\_in\\_2021\\_continued\\_in\\_2022](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=National_accounts_and_GDP#Developments_for_GDP_in_the_EU:_the_rebound_observed_in_2021_continued_in_2022)

Foundation Institute of Public Affairs (2022), National Integration Evaluation Mechanisms (NIEM) in 14 EU Member States, URL: <http://www.forintegration.eu/pl/pub>

Harnoss, Johann et.al (2021), The Power of Human Migration in the 21st Century, URL: <https://www.bcg.com/publications/2021/how-global-migration-drives-innovation>

Helsinki and Menedék (2021), For the third cycle of UPR of Hungary on the rights of migrants, URL: [https://helsinki.hu/wp-content/uploads/2021/03/HHC\\_Menedek\\_UPR2021\\_Hungary\\_Migrants\\_web.pdf](https://helsinki.hu/wp-content/uploads/2021/03/HHC_Menedek_UPR2021_Hungary_Migrants_web.pdf)

Higgins, Andrew et.al. (2022), Hungary's Orban, a Scourge of Liberals, Faces a New Foe: Economics, URL: <https://www.nytimes.com/2022/08/20/world/europe/viktor-orban-hungary-economy.html>

Hojdan, Dávid et.al (2023), Trhu práce prospievajú cudzinci, URL: <https://infogram.com/ifp-monitor-122023-1hxr4zxr5lj5q6y>

Jackson, Angela et.al. (2020), Effective Change Requires Proximate Leaders, URL: [https://ssir.org/articles/entry/effective\\_change\\_requires\\_proximate\\_leaders](https://ssir.org/articles/entry/effective_change_requires_proximate_leaders)

Mediendienst (2023), Fluechtlinge aus der Ukraine, URL: <https://mediendienst-integration.de/migration/flucht-asyl/ukrainische-fluechtlinge.html>

Mediendienst Integration (2023.), Unbegleitete minderjaehrige Fluechtlinge, URL: <https://mediendienst-integration.de/migration/flucht-asyl/syrische-fluechtlinge.html>

Migration Consortium et.al. (2023), Polish School of Assistance, Reception and integration of refugees from the Ukraine in Poland in 2022, URL: <https://konsorcjum.org.pl/en/report-the-polish-school-of-assistance/>

Ministry of Interior of the Czech Republic (n.d.), V České republice je aktuálně 325 tisíc uprchlíků z Ukrajiny, URL: <https://www.mvcr.cz/clanek/v-ceske-republice-je-aktualne-325-tisic-uprchliku-z-ukrajiny.aspx>

Młodziwyborcy (2023), Debutanci '23, URL: <https://mlodziwyborcy.pl/wp-content/uploads/2023/07/Raport-Debiutanci23-7-Jul.pdf>

Naimi, Asma et al. (2022), Humans at the center: How social entrepreneurs with migrant backgrounds are making a difference, URL: <http://www.esade.edu/faculty-research/en/esade-center-social-impact/impact-entrepreneurship/humans-center>

OECD (2014), Is migration good for the economy?, URL: <https://www.oecd.org/migration/OECD%20Migration%20Policy%20Debates%20Numero%202.pdf>

The International Organization for Migration (2021), World Migration Report 2022, URL: <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>

The International Organization for Migration Hungary (2023), Ukraine Crisis 2022-2023, One Year of Response, URL: [https://hungary.iom.int/sites/g/files/tmzbdl1591/files/documents/2023-03/One%20year%20in%20war\\_report\\_FIN\\_0.pdf](https://hungary.iom.int/sites/g/files/tmzbdl1591/files/documents/2023-03/One%20year%20in%20war_report_FIN_0.pdf)

UN Convention on the Rights of the Child (1989), Art. 12 and 31, URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>

UNHCR (n.d.), Ukraine Refugee Situation, URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

UNICEF (2017), Resilient migration, Tools for the emotional rescue of migrant children and adolescents, URL: <https://www.unicef.org/mexico/media/4876/file/Resilient%20Migration%202020.pdf>

Wasik, Dominik (2023), Dawna siedziba banku zamieniła się w przyjazną przestrzeń dla nowych mieszkańców Lublina. Zajrzeliśmy do „baobabu”, URL: <https://spottedlublin.pl/dawna-siedziba-banku-zamienila-sie-w-przyjazna-przestrzen-dla-nowych-mieszkanow-lublina-zajrzelismy-do-baobabu/>



# Додаток

## ТВОРЦІ ЗМІН НА МАПІ

***We thank our interviewees for taking the time, sharing their insights and experiences with us.***

### Czechia

Andrea Krchová, Konsorcium Nevládních Organizací  
Barbora Antonová, Vesna

Barbora Slavíčková, Romodrom

Blažena Smělová, Koordinátorka Města Tachov

Dagmar Sára Norková, Diecézní Charita Brno

Daryna Priadun, Unity Community Z.S.

Emil Voráč, Khamoro

Geti Mubeenová, Magistrát Hlavního Města Prahy

Hanka Křepelková, Nadace Rsj

I.D., Ukrajinská Iniciativa Jižní Moravy Z.S.

Ivana Šenitková, Nadační Fond Eduzměna

Jakub Mareš, Foundation of Česká Spořitelna

Jan Hodovský, Asociace Krajů

Jan Kočí, Diecézní Katolická Charita Hradec Králové

Jan Polák, Dárek Pro Putina

Jaroslava Cejnarová, Cesty Pomoci

Jelena Silajdžič, Slovo 21

Jiří Valnoha, Naděje Brno

Jiří Vesecký, Centra Na Podporu Integrace Cizinců

Karolína Sýkorová,

Kateřina Michnová, Iniciativa Bořetice Vaří Dobro

Kateryna Hertlová, Magistrát Města Brna

Klára Boumová, Charita Česká Republika

Klára Laurenčíková, Government Commissioner For

Human Rights/ National Coordinator For

Refugees From Ukraine

Kristýna Titěrová, Meta

Kumar Vishwanathan, Vzájemné Soužití

Lenka Herčíková, Centrum Pro Cizince Jihomoravského Kraje

Lenka Marečková, Nadace Ppf

Libuše Tomolová, Nadace Abakus

Ludmila Bobysudová, OPU (Organizace Na Pomoc Uprchlíkům)

Magda Faltová, SIMI (Sdružení Pro Integraci a Migraci)

Magdaléna Klimešová, Ministerstvo Práce a Sociálních Věcí (MPSV)

Markéta Hronková, La Strada

Martina Paboučková, Mateřské Centrum a Dětská Skupina/ Školní Klub Klubíčko

Masha Volynsky, Amiga

Michaela Tetrao, Most Pro O.P.S.

Miroslav Lukeš, Hasičský Záchranný Sbor České Republiky

Nataliya Dotsenko, Regionální Ukrajinský Spolek Ve Východních Čechách

Oleksandra Saška, Mriya

Olha Cherepiuk, Svitlo

Ondřej Šejtka, Česká Rada Děti a Mládeže

Petr Čáp, IOM

Petr Sobalík, Diakonie Čce

Petra Benešová, Rodinné Centrum V Litomyšli

Petra Damms, Dignity Restoring Hope

Petra Srdínková, Kalyna - Komunitní Uprchlícké Centrum

Radka Garbuzová, Ukrajinská Komise Při Českobratrské

Církvi Evangelické v Brně

Soňa Rysová, UNHCR

Teuta Halimi, UNICEF

Věra Roubalová, Inbáze, Z. S.

Veronika Dvorská, Iniciativa Hlavák

Veronika Ibllová, Krajanka

Zdeněk Horváth, Integrační Centrum Praha

Zuzana Gheza, Ratolest

Zuzana Ramajzlová, Člověk v Tísni

### Germany

Ahmet Sinoplu, Coach e.V.

Alan Ibrahim, Mit Mach Music

Anastasia Tikhmirova, young changemaker

Andrea Frankenbach, Die-Traum-Schmiede

Andrea Keller, Theater Am Strom Wilhelmsburg

Anja Kittlitz, Schlau-Werkstatt

Anna Uslova, Kinder Sprach Bruecke

Anne Kjaer Bathel, Redi School for Digital Integration

Backtosch Mustafa, Appicaid

Bastian Schmidt, Evangelische Lutherische Kirche Sachsens

Bohdan Androshchuk, Child Fun Deutschland and

Ukrainian Venture Fund

Borja Martinandino, young changemaker

Canan Pour Norouz, CMS Foundation

Carla Stempel, Kulturgrenzenlos e.V.

Cengiz Jiménez Laux, Jugendbotschafter

Christopher Knickerbocker, Berlin to Borders e.V.

Daniel Heinz, Postmigrantisches Bildung

Daria Kyreyeva, Tired Club

Deborah Kogan, JSUD

Fadi Zaim, Redi School for Digital Integration

Farid Bidardel, START-Stiftung

Frederike Guggemos, Zubaka

Gesa Becher, Yallah Hamburg

Habom Zerabruk, Hamburg Delphine & Asmaras World

Inna, Berlin Arrival Support

Iryna Gumenchuk, ABLE e.V.

Ismi Ali, young changemaker

Ivan Syrtsov, Upgrade Ukraine

Jameela Mearajdin, Mpower e.V.

Jamil Alyou, The Train of Hope Dortmund

Johanna Strohmeier, Ausbildung statt

Abschiebung (AsA) e.V.

Julia Jenikejew, Ukrainischer Verein In Niedersachsen e.V.

Julia Sonata, Inwole e.V.

Kateryna Milianovska, Schlau Schule

Kateryna Reka, Mayak Infohub - Project Together

Kateryna Rumyantseva, Feine Ukraine e.V.

Katja, Razam e.V.

Krista Marija Labe, Vitsche

Laila Zohaib, The Migrant Accelerator

Lama Abdulrahman, DLA Piper

Lizge Yikmis, Haydee

Maggie Garcia, Gemeinsam4Ukraine

Mahnaz Jafari, young changemaker

Maram Abughanim, Germanized

María De Lourdes Ortega Méndez, Bundesverband

Ausländischer Studierender E.V. (BAS)

Marley Stefan, Bridges Over Borders

Mariia Borysenko, young changemaker

Mohammed Jouni, Jugendliche ohne Grenzen

Nada Knani, German-Tunisian Association Tunibless e.V.

Narges Tavakkoli, young changemaker

Natali Gbele, Know Your Rights Initiative e.V.

Nine Fumi, BiPoC Ukraine & Friends in Germany

Quint Aly, Refugee Law Clinics Deutschland

Rene Pachmann, Blaue Brücke - Helping Hands e.V.

R.S., FUB e.V.

Sagithjan Surendra, Aelius Förderwerk e.V.

Sasha Bels, Die Monstranten

Serkan Tezgel, Januam

Sohrab Samanian, Afghan Diaspora Initiative

Songül Kavut, Chancenwerk e.V.

Steffi Biester, Kickfair

Stephanie Landa, Sisters Network

Sveta, young changemaker

Tamanna Yasmin, Tomorrow Together

Valerii Ahin, Hack Club Berlin

Veit Cornelis, Bildung Für Alle e.V.

Viacheslav Iankovyi, UKR DIM

Vicky Germain, CUSBU

Yasmin Al-Douri, Diverse Young Leaders and Responsible

Technology Hub

Yuliia Karnas, One Ukraine

Zaid Zaim, young changemaker

### Hungary

Ágnes Juhász, EDUA Project

Anastasia Chukovskaya, Hunhelp

Aniko Bakonyi, Hungarian Helsinki Committee

Árpád Tóth, Age of Hope Alapítvány

Attila Mészáros, Magyarországi Evangélikus Egyház

Balázs Krivácsy, Utcáról Lakásba Egyesület

Beatrix Csapó, Diversity Foundation

Catherine Odorige, African Womens' Association Hungary

Chris Clarke, Food Bank Aid Foundation

Csilla Szlobogyán Kurtyák, Bona Fide

Dóra Varga-Sabján, Terre Des Hommes Foundation

Emese Kapui, Migration Aid

Enikő X. Szabó, Patent - Nane Projekt

Eszter Gerendás, Olталom Karitatív Egyesület

Eszter Harsányi, Nestingplay

Eszter Schramm, Bálint Zsidó Közösségi Ház Alapítvány

Gabriella Gerencsér-Szegezdi, Magyar Pünkösdi

Szeretetszolgálat

Henriette Nelhübel, Cé Hálózat

Ildikó Heinemann, Sátor Egyesület

Irina Fedur, Terre Des Hommes

James Peter, Next Step Hungary Association

Jenő Lakatos, Hajdúsági Tüzes Szívek Vallási Egyesület

Júlia Dávid, Medspot

Katalin Bogнар, Menedék Egyesület

Kátya Tempfli, JEL Alapítvány

Kíry Noémi Ambrus, Next Step Egyesület

Liliana Grexa, Nova Hvylja Association

Lilla Hárdi, Cordelia Foundation

Marci Elődi, Hahó Önkéntes

Márta Schönek, Segítség Köve Alapítvány

Mary Mozaffary, She4She Migráns Nők Magyarország

Egyesület (Minők)

Maryna Snitko, Litera Egyesület

Nádja Bíró-Sass, Magyar Máltai Szeretetszolgálat

Nóra L. Ritók, IGAZGYÖNGY Foundation

Norbert Maxim, Kelet-Európa Misszió

Oksana Matviishyna, Ukrainian Refugee Education Centre

Olga Kolosz

Orsolya Jenev, Trauma Központ

Rita Haszanova, Alfavit Alapítvány

Sándor Péter Tóth, Bread of Life Foundation

Tamás Szabó (Bp), Hungarian Greek Catholic Church

Tatjana Blinova, Bridge UA

Tatyana Vamos, Vamos Foundation

Tessza Udvarhelyi, VIII. District Municipality, Community

Involvement

Tibor Nagy, Vöröskereszt

Vladimir Pukish, Ukrainian Remény/Hope Association

Zita Fodor, informal group

Zita Lengyel-Wang, Help (Ukraine, Zakarpattia) Facebook

Group

Zoltán Havasi, Budapest Bike Maffia

Zsanett Bitó-Balogh, Somnakuno Drom Civil Roma Női

Egyesület

Zsolt Szegfalvi, Habitat for Humanity Hungary

Zsuzsa Bozó, informal group

Zsuzsa Gyenes, United Way Hungary

### Poland

Agnieszka Wilczyńska, Stowarzyszenie PORT - Przestrzeń

Otwarta

Alina Lupova, Nets For UA

Aliona Panina, Pracownia Artystyczna Dumna

Anastasiia Dovhan, Fundacja Międzynarodowe Centrum

Pomocy Psychologicznej

Anastasiya Valasevich, Klubokawiarnia MY

Anna Samoilenko, Stowarzyszenie Związek Ukraińców w

Suwałkach

Anna Szafraniec, Związek Ukraińców w Polsce, koło w

Poznaniu

Anton Korolev, Stowarzyszenie Mudita

Assef Salloom, Mały Kopernik

Barbara Psiuk, Fundacja Freedom Space

Bartłomiej Głuszak, Federacja FOSA

Dagmara Gregorowicz, Dagadana

Daria Balabai, Fundacja RC

Daria Dovhan, Fundacja Międzynarodowe Centrum

Pomocy Psychologicznej

Denys Sadovsky, Instytut Praw Migranców

Desmond Omoluru, Nigerian Students Association in

Poland

Diana Tapilina, Stowarzyszenie Dla Ziemi  
 Ewa Waszkiewicz, Przy Wspólnym Stole  
 Franciszek Szkudelski, Caritas Poznań  
 Halina Khalymonyk, Ukraińcy na Śląsku  
 Hanna Ariabinska, Positywni Kobiety. Polska  
 Ilona Okun, Children from Ukraine in Krakow  
 Inna Kasprovych, PCPM  
 Irena Chermoshentseva, Stowarzyszenie Tratwa  
 Irina Rerikh, Stowarzyszenie Ukraina-Wałbrzych  
 Ivanna Serediuk, Przystań  
 Jan Baehr, Związek Polskich Kawalerów Maltańskich  
 Janusz Waszkiewicz, Przy Wspólnym Stole  
 Julia Bochenek, Culturelab  
 Julia Boguslavska, Ukrainka w Polsce  
 Julia Kononenko, Studio jogi i tańca Namaste  
 Katarzyna Komar-Macyńska, Dom Ukraiński w Przemysłu  
 Katarzyna Skopiec, Fundacja Humanosh  
 Kostiantyn Surkov, Varia Posnania  
 Krzysztof Jarymowicz, Fundacja dla Wolności  
 Liudmyla Hiorhadze, Children from Ukraine in Kraków  
 Łukasz Brządkowski, Stowarzyszenie Ruch Inicjatyw Obywatelskich Tczewa  
 Magdalena Zuberek, Fundacja Ocalenie  
 Maria Andruchiw, Stowarzyszenie Spoteczno-Kulturalne Polska-Ukraina  
 Marta Juchimiuk, Fundacja w Stronę Dialogu  
 Marta Vaskiv, Fundacja im. Julii Woykowskiej  
 Martyna Nagórska, Baba z Wrzeszcza  
 Maryia Hlukhava  
 Maryna Siliakova, Świetlica Jasna 10  
 Mikita Bubashkin, Klubokawiarnia MY  
 Nadiya Burmaka, Przystań  
 Nadiya Siaopin, Instytut Otwarty / Open Institute  
 Natalia Perevalova, Expo 2000 - Pomoc Nieformalna  
 Natalia Tiuniahina, grupa inicjatywna "Intehranty"  
 Nazar Danczuk, Medimove  
 Oksana Dzhura, Miejsce Otwarte. Centrum Integracji Międzykulturowej  
 Oksana Mytiai, Fundacja Międzynarodowe Centrum Pomocy Psychologicznej  
 Oleksandr Pylypenko, MAF Collective  
 Olga Mzhelskaya, co-founder of a socio-cultural organization in Belarus  
 Patrycja Surowiec, Spółdzielnia Socjalna ZEROBAN  
 Paulina Kremer, Fundacja To i Co  
 Paulina Piórkowska, Fundacja w Stronę Dialogu  
 Piotr Stec, Fundacja MAPA Obywatelska  
 Rostyslav Skhovskiy, Homo Faber  
 Sievil Abiieva, Stowarzyszenie AWR  
 Sofia Vaskiv, Fundacja im. Julii Woykowskiej  
 Stefan Nedilskiy, Towarzystwo Kreatywne Bałagan  
 Svitlana Mykytyn, Fundacja ADRA  
 Svitlana Ponomarova, Skhid.Intehratsiia  
 Taisiia Shkarlinska, Logos NGO  
 Tetiana Revenko, Fundacja Dwa Skrzydła UA  
 Tetiana Romanenko, NGO MVG Patriot  
 Tetiana Shapka, Salam Lab  
 Urszula Prussak, Stowarzyszenie Inclusive.Buzz  
 Victoria Umanska, Served  
 Viktoria Savytska, Studio jogi i tańca Namaste  
 Vitalina Petrova, Fundacja Jedność  
 Volodymyr Matochoka, Fundacja Międzynarodowe Centrum Pomocy Psychologicznej  
 Weronika Brączek, Polskie Forum Migracyjne  
 Weronika Dudek, Homo Faber  
 Yelyzaveta Nahorna, Fundacja Ukraina

## Romania

Adela Răpeanu, Uniți Pentru Ucraina-Grup Informal  
 Alina Anca Seghedi, Primăria Sector 2  
 Alina Kasprovski, Fundația Comunitară Bucuresti  
 Alina Oana Dumitriu, Sens Pozitiv  
 Alina Pătrăhău, Asociația Dăruiește Aripă  
 Amedeea-Viorica Enache, Fundația Estuar  
 Ana Cojocar, Romanian National Council for Refugees  
 Ana Rădulescu, Asociația Asistenților Sociali Din România  
 Ana-Maria Bran, DGASMB  
 Anca Cătălina Mărgineanu, UTCB  
 Andrada Elena Cilăbiu, Centrul Filia  
 Andreea Vrînceanu, Primăria Municipiului Brașov/ Agenția Metropolitană Pentru Dezvoltare Durabilă Brașov  
 Anna-Cristina Burtea, Fundația Inimă De Copil  
 Arabela Acălinei, Asociația Neuro Move CMT  
 Attila Tibor Daray, Asociația Dorcas Aid România  
 Aurelia Alina Pasăre, Asociația 4Change  
 Bogdan Ivănel, Code4Romania  
 Carmen Elena Andreșoi, Asociația FDP-Protagonisti în Educație  
 Corina Mihaela Banu, Asociația Magicamp  
 Cosmina Ioana Simian Nicolescu, DGASMB  
 Cristian Mihai Dide, Funky Citizens  
 Cristina Minculescu, Asociația Bethania  
 Diana Ferariu, Asociația La Răscruce  
 Diana Podaru, SOS Satele Copiilor  
 Dorica Dan, Alianța Națională Pentru Boli Rare  
 Dorin Dumitrașcu, Asociația Pro Veritas  
 Elena Alexandra Calistru, Funky Citizens  
 Elena Mihaela Zanoșchi, Bună Ziua Copiilor Din România  
 Fabian Răzvan Bogdan, ASOC Baia Mare  
 Flavia Boghiu, Primăria Brașov  
 Flavius Ilioni Loga, Asociația LOGS  
 Gabriela Ștefan, Asociația Translating for Humanity  
 Ioana Bauer, Asociația eLiberare  
 Ioana Elena Ghiurău, Asociația ASA  
 Ioana Streața, Universitatea De Medicină Craiova  
 Irina Alexandra Mateescu, Asociația Moașelor Independente  
 Irina Costache, Cor Response  
 Iuliana Popescu, DGASMB  
 Lăcrimioara Olimpia Vinter, Asociația Peku Life Romania  
 Laura Călin Zamfir, Asociația Translating for Humanity  
 Laura Oana Ștefan, Expert Forum  
 Loredana Maria Urzică Mirea, Asociația eLiberare  
 Luca Marius Ciubotaru, Asociația Rădăuțiul Civic  
 Luciana Adriana Zaharia, Asociația Zi De Bine  
 Marius Geroge Șinca, Fundația Șinca  
 Mihai Iacobaia, DGASMB  
 Mihai Lupu, Departamentul Pentru Situații De Urgență, Ministerul Afacerilor Interne  
 Nicoleta Dana Popescu, Expert Forum  
 Olivia Irina Vereha, Code4Romania  
 Petre Cosmin Bârzan, The Civic Resource Centre  
 Petru Vasile Gafuc, Asociația Institutul Pentru Parteneriat Social Bucovina  
 Raluca Iacob, Asociația Institutul Bucovina  
 Robert Csaba Maurer, Fundația Maurer  
 Roberto Pătrășcoiu, Habitat for Humanity Romania  
 Roxana Andreea Marin, DGASMB  
 Roxana Lupu, Plogging Pentru România  
 Septimius Pirvu, Expert Forum  
 Steliana Mihaela Munteanu, FONSS  
 Valeria Crainov, Centrul Filia  
 Vlad Dan Gheorghe, Uniți Pentru Ucraina-Grup Informal

## Slovakia

Alena Vachnová, Nadácia DEDO  
 Alexandra Malangone, lawyer, Associate Fellow at SAIS Europe/ Liga Za Ľudské Práva  
 Andrea Najvirtová, Človek V Ohrození  
 Andrej Vršanský, Liga Za Duševné Zdravie  
 Apolónia Sejková, MyMamy  
 Barbara Henterová, Nadácia Slovenskej Sporiteľne  
 Barbora Andor Tóthová, Kino Úsmev  
 Barbora Yurkovic, MafU (Material Assistance for Ukrainians)  
 Denisa Bradiaková, Slovenský Skauting  
 Eduard Shlepetsky, ECTIVE Automation  
 Elena Gallová Kriglerová, CVEK – Centrum Pre Výskum Etnicity a Kultúry  
 Elena Kopcová, Tenenet  
 Galya Terzieva, Inštitút Pre Rozvoj Spoločnosti  
 Ganna Shvachka, SME SPOLU O.Z.  
 Ingrid Juhásová, Stredná Zdravotnícka Škola Trnava  
 Ivona Fraňová, COMIN  
 Ján Orlovský, Migračný Úrad  
 Jana Karlová, Gaštanový Koník  
 Laura Dittel, Karpatská Nadácia  
 Lucia Pašková, Iniciatíva Kto Pomôže Ukrajine?  
 Ľudmila Šoltisová, Spojená Škola Sv. Košických Učeníkov  
 Ľudmila Verbická, Ukrainian-Slovak Initiative  
 Marián Kulich, Mier Ukrajine  
 Marián Labovský, CVČ Košice  
 Markéta Vígašová, Community Activities/Social Activation Services for Ukrainian Mothers with Children in Banská Bystrica/ Human Rights League  
 Matej Polák, AZZS SR  
 Matej Šútovec, Centrum Asistenčnej Pomoci Bottova – Hlavné Mesto Bratislava  
 Matúš Valko, Pomoc Za Čiarou  
 Michaela Pobudová, Mareena  
 Miloš Ondrášik, Duke of Edinburgh International Award Slovensko  
 Miroslav Mojžiš, Úrad Splnomocnenca Vlády SR Pre Rozvoj Občianskej Spoločnosti  
 Miroslav Sabol, Event Medical Solutions  
 Miroslava Mittelmannová, Liga Za Ľudské Práva  
 Nina Spišiak, Hlavné Mesto Bratislava  
 Oľga Semančáková, OZ Naša Cesta  
 Pavol Bogdan, Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej Republiky  
 Peter Devínsky, Slovenská Humanitná Rada  
 Peter Jacko, Saleziáni Don Bosca  
 Renáta Penazzi, Asociácia Samaritánov Slovenskej Republiky  
 Rina Rybalko, Genderstream  
 Róbert Furiel, Saplinq  
 Roman Dohovič, Mesto Košice – Commissioner for Humanitarian Aid to Refugees from Ukraine  
 Silvia Kostelná, Slovenský Červený Kríž  
 Veronika Fishbone Vlčková, Nadácia Milana Šimečku  
 Veronika Kopernická, Slovenská Katolícka Charita  
 Viera Dubačová, film director/ Mier Ukrajine  
 Viera Potašová, Podaj Dalej  
 Viliam Michalovič, Ministerstvo Práce, Sociálnych Vecí a Rodiny  
 Zuzana Martišková, DOMKA  
 Zuzana Suchová, Neinvestičný Fond Donio.Cz/ Iniciatíva Kto Pomože Ukrajine







HELLO  
EUROPE



# ПІДНЯТИСЯ НА НОВИЙ РІВЕНЬ

Українські біженці, зміни в суспільстві та  
як зробити Європу кращим місцем для всіх

SEPTEMBER 2023

COPYRIGHT © 2023 BY ASHOKA HELLO EUROPE

Visit our website: <https://www.hello-europe.eu/stepping-up-report>

Download the full report: <https://www.hello-europe.eu/stepping-up-report>

Explore Ashoka's work around Migration: [Hello Europe](#) & [Hello World](#)